

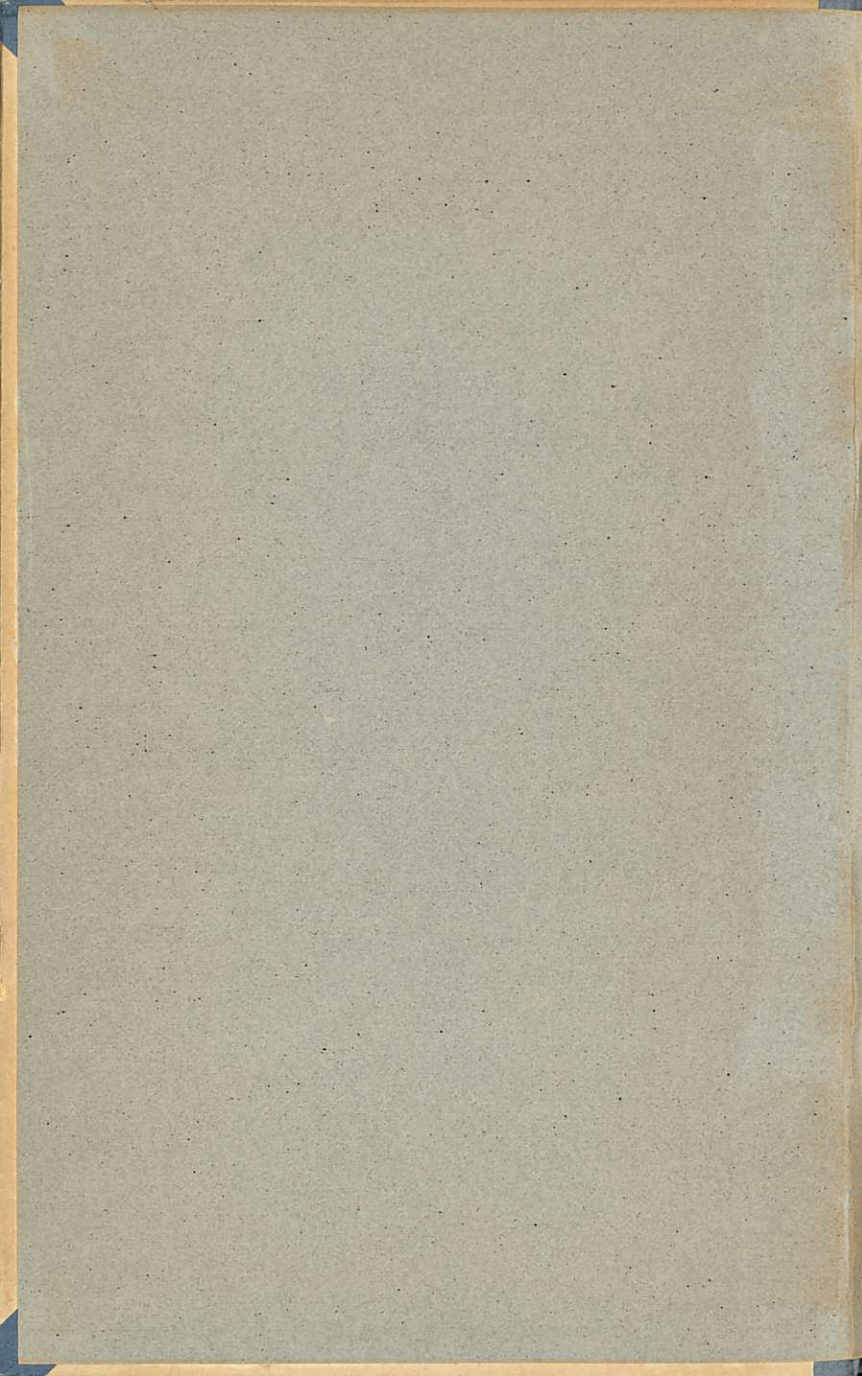
AUNE

34
NUORISOLLE
KIRJOITTI:

IMMI
HELLÉN.

HELSINGISSÄ
KUSTANNUS OSAKEYHTIÖ
OTAVA.

Mutta ylhäällä tuolla välkkyivät taivaan tulet.

AUNE.

NUORISOLLE

KIRJOITTI

IMMI HELLÉN.

HELSINGISSÄ,
KUSTANNUSOSAKE YHTIÖ OTAVA.

Helsingissä,
Osakeyhtiö Weilin & Göös Aktiebolag,
1896.

Pohjatuuli oli äitynyt myrskyksi. Aavalla merellä, joka silloin oli jäässä, levitti se mahtavat siipensä ja lensi sitten Helsinkiä kohden hurjaa vauhtia. Näyttipä siltä kuin olisi se päättänyt paiskata kumoon kaikki taivasta tavoittelevat kivimuurit. Mutta lujina seisoivat ne perustuksillaan ja ainoastaan lunta katoilta sai raivostunut tuuli temmatuksi kylmään helmaansa. Sitä se sitten lennätteli pitkin katuja, heitteli vastaan tulijoille vasten kasvoja ja turkin-kauluksen allekin tunki. Esplanaadille päästyään sai se nuoret vaahterat kumartamaan itseään ja hyökkäsi sitten Runebergin patsaan kimppuun. Mutta se ei kumartanut. Puhui siinä myrsky tylyä kiel-tään metallimiehen korvaan, joka ei näyttänyt kuu-levan sitä. Eikä kuulleet sitä kesän kukkasetkaan, jotka patsaan juuressa nukkuivat hangen alla. Toi-sellinen oli se tuuli oleva, joka heidät oli saapa hereille — lempeänä liikkuisi se mailla laulaen uuden elämän ihanaa laulua sortuneille.

Mutta olipa siellä kuitenkin aivan lähellä pieni kalpea kukkanen, joka kuuli ja tarkasti seurasi myrskyn riehuntaa. Pohjoisesplanaadilla Runebergin

patsaan kohdalla oli kivitalon ensimmäisessä kerroksessa ikkuna, jota paksut varjostimet peittivät. Sieltä takaa loisti himmeä valo talvisen iltapäivän hämärään ja siellä lepäsi pieni, kalpea Aune vuoteessaan. Pehmeä oli vuode ja koko huone niin pehmeä ja lämmin kuin linnunpesä, johon emä on rinnastaan hienoimmat untuvansa nokkinut. Ja kuitenkin äidin käsi ei ollut sitä vuodetta valmistanut, sillä se oli jo aikoja sitten maassa maatunut. Aune oli vasta muutaman viikon vanha, kun äiti kuoli. Nyt oli hän jo kohta kolmentoista ja tämän ikänsä kaiken oli hän ollut sairaana. Enimmät ajat oli täytynyt maata vuoteessa, väliste kun oli parempi, nostettiin pyörätuoliin. Jalkoja täytyi varoa. Niissä oli luumätä. Käveltäisiköhän niillä milloinkaan?

Se päivä oli taas ollut vaikeampi. Niin huonolla säällä kolotti jalkoja aina pahemmin. Toinen olisi niitä tuskaa kärsiessään jo vaikeroinutkin, mutta Aune makasi aivan hiljaa. Lumivalkoisten lakanain välistä näkyi vaan laihat ja surkastuneet, mutta kuitenkin suloiset kasvot, joita tummat kähärät ympäröivät. Ja suuret, tummat, äärettömän surulliset silmät katselivat arasti ikkunaan päin, jota pohjatuuli kolkutteli.

Sinä päivänä oli Aune kokonaan unohtanut oman kipunsa. Koko päivän oli hän ajatellut sitä pientä poikaa, josta Leena kertoi aamulla tehdes-

sään tulta uuniin, sitä pientä kerjäläispoikaa kaukana Pohjanmaalla, josta sanomalehdissä oli kerrottu. Uupui taipaleelle, sinne jäi hankeen. Tuisku peitti niin, ettei jäänyt näkymään muuta kuin toinen käsi ja vähän repaleista nutunhihaa. Muuten ei olisi löytynytäkään. Yksinään kuoli pimeään yöhön myrskyn raivotessa noin juuri kuin nytkin.

Aune kuuli selvästi tuskanhuutoa ja valitusta myrskyn äänessä. Ehkä se olikin tullut tänne kertomaan, että siellä taas oli joku lumiin peittymässä. Tullut vaatimaan apua parempiosaisilta ja senvuoksi kolahutti hänenkin ikkunaansa. Voi, jospa hän vaan olisi terve, eipä hän silloin viruisi untuvaspatjoilla toimetonna! Mutta eipä hän nyt voinut muuta kuin itkeä päänalaisensa märeksi ja puristaa hentoset sormensa ristiin peitteen alla ja koko sielullaan pyytää taivaallista Isää suuresta armostaan auttamaan kaikkia onnettomia maailmassa.

Leena hiipi sisään varpaillaan, luuli Aunen nukuvan. Teki taas tulta uuniin ja istuutui siihen ääreen sukkaansa kutomaan. Aune katseli häntä salavihkaa vuoteestaan. Uunin tuli valaisi Leenan kasvoja. Kuinka hän vielä oli nuoren näköinen, vaikka oli jo yli neljäkymmenen ja niin hyvän ja herttaisen! Hänen kasvoissaan oli sellaista kirkkautta, jota Aune ei ollut huomannut kenessäkään toisessa. Mutta se tuli kai siitä, että Leena joka päivä ajatteli ijankaikkisia asioita ja eli sisällistä

hengen elämää Jumalassa. Sanomattoman paljon piti Aune Leenasta. Hän olikin hoitanut Aunea hänen syntymästään asti. Ja Aune oli mielestään Leenalta oppinut enemmän kuin opettajattarelta, joka jo monta vuotta oli käynyt hänen terveimpinä päivinään opettamassa hänelle tämän maailman viisautta. Ja kumminkin oli Leena vaan kouluja käymätön mökin lapsi maalta.

Aune unohti hetkeksi kalvavan surunsa. Leenan läsnäolo oli aina lohduttava ja rauhoittava. Mutta kun tuuli taas kovasti tärähytti ikkunaa, kävi se hänelle luihin ja ytimiin ja ajatukset alkoivat taas kulkea samaa surullista uraansa.

— Leena -- kuiskasi hän hetken kuluttua — oliko siinä kinnasta?

— Missä, lapseni?

— Kädessä joka näkyi hangesta.

— Ei siitä puhuttu mitään, mutta tuskinpa. Kukapa niille kerjäläislapsille kintaita. Sitäkö se nyt taas on ajatellut pienoseni koko päivän? Ei noin helläsydämmiselle pitäisikään kertoa sellaisia.

Leena nousi sivelemään kalpeata poskea ja tummaa kähärää. — —

Aune luuli eteisen kellon soineen. Niin hän erehtyi joka ilta. Isää hän odotti, isää, joka oli viisas ja oppinut, korkea virkamies, senaattori, joka teki paljon työtä ja joka äärettömästi rakasti pientä, sairasta tyttöään.

— Aune, iloni — oli isällä tapana sanoa ja siihen lisäsi Aune: ja suruni.

— Niin, Aune, iloni ja suruni!

Alinomaa vaan tahtoi nousta se ajatus, että miksei hän, Aune, sentään kuollutkaan pienenä ja pikku veli jäänyt elämään. Veli olisi nyt jo viisitoistavuotias. Hän olisi terve ja reipas, punaposkinen ja väkevä. Häntä isä löisi olalle ja sanoisi:

— Lauri, iloni! — Sitä toista sanaa silloin ei tarvittaisikaan.

Mutta siellä Lauri lepäsi äidin vieressä ja hän tässä vaan oli sairas raukka — isän ilona ja suurena suruna.

Kun Aune joskus oli puhunut näitä isälleen, niin hän oli sanonut, että oli väärin ajatella niin. Eihän yksikään kuolevainen tiedä kuinka suuria suruja Lauri olisi voinut tuottaa isälleen. Ja koska Aunesta vielä oli paranemisen toivokin, niin saattoi hän täydellä syyllä sanoa pikku tyttärestään: iloni ja toivoni!

Näin oli isä lohdutellut, se hellä ja rakas isä.

Ja siellä hän nyt soitti viimeinkin. Kiireiset askeleet lähenivät Aunen huonetta ja kaksi hentoa käsivartta ojennettiin tulijata vastaan. Ja tulija tunsu että elämä olisi kolkko ja arvoton, elleivät ne käsivarret iltaisin odottaisi väsynyttä työmiestä.

— Onko sen ollut ikävä isää?

— On sen. Muistikos isä yhtään Aunea?

— Ketäpä hän sitten olisi muistanut.

Leena toi sisään uuden lampun, jonka isä oli tuonut Aunelle tuliaisiksi. Sepä vasta valaisi! Isä asetti sen Aunen viereen pöydälle ja kysyi, osoittaen kupuun maalattua maisemaa:

— Tunnetko tuota?

Vieno puna nousi Aunen kasvoihin ja suu vetäysi hymyyn.

— No, voi sentään, siinähan on Ahtola! Kuinka se siihen on tullut?

Isä oli antanut oikean taidemaalarin valokuvan mukaan maalata siihen heidän kesäasuntonsa.

Ihastuksella katseli Aune sitä kuvaa. Kuinka kaikki siinä oli tuttua. Hän muisti niin hyvin juuri sen illan, jona valokuva otettiin. Punaisen rakennuksen ikkunat loistivat kuin ystävälliset silmät. Rantakoivut katselivat kuvaansa lahden peilistä. Isä istui ongella kallion alla ja Leena järjesti kahvipöytää kuistilla. Aune istui pyörätätuolissaan rantasella lukien Topeliuksen saduista „Kuinka metsän pienet lapset oppivat lukemaan.“ Hänellä oli päässään leveälierinen kesähattu ja siinä seppele sinisistä ruiskukista. Kuinka sekin oli luonnollisesti maalattu tuohon. Pieni mökki lahden toisella puolen oli sekin niin aivan luonnollinen. Aune melkein odotti että ovi avautuisi ja pikku Matti tulisi pihalle paitasillaan. Taikka että pikku Miina tulisi polkua myöten mansikkatuokkonen kädessä ja Aune

saisi painaa hopearahan ja vehnäleivän hänen ruskeaan kätöseensä.

Kesämuistot ja kesätunteet heräsivät lapsen sielussa ja täyttivät sen hetkeksi ilolla ja riemulla.

Isä oli tyytyväinen keksintöönsä.

— Sitä se nyt katselee Auneni pieni talven pitkinä puhteina, että paremmin jaksaisi odottaa uutta kesää.

Leena oli jo tuonut iltaruuan sisään. Isä söi usein Aunen kanssa ja silloin maistui ruoka kummallekin parhaalta. Kun Aune oli terveempi, istui hän pyörätuolissaan pöydän ääressä. Nytkin taas täytyi istua sängyssä. Mutta merkillistä kuinka kaikki ruoka sinä iltana maistui mansikkamaidolle.

Isäkin katseli mielihyvällä uutta lamppua, sillä hän rakasti luontoa ja rauhallista maaelämää.

— Sainpahan toki sen onnellisesti kotiin, vaikka myrsky oli vähältä temmata sen käsistäni.

Aune vavahti ja veitsi putosi lattialle. Myrsky temmata käsistä. Olisiko siis todellakin? — Kaikki iloisuus oli poissa. Ikäänkuin tuskassa tarttui hän isän käteen ja sanoi:

— Voi isäni, miksi eivät kaikki ihmiset ole onnellisia?

— Niinkö lapseni taas tuntee itsensä onnettomaksi?

Ei, ei hän, hänellä on liiankin hyvä. Muita hän muisti.

Isä suuteli pieniä kätösiä. — Nyt emme saa olla surullisia. Nyt mennään levolle ja nähdään kauniita unia uudesta lampusta ja Ahtolasta.

Pian olikin kaikki pimeätä ja hiljaista Aunen kodissa. Myrsky vaan ei väsynyt. Sen pauhua kuunteli Aune kauvan, kuunteli ja ajatteli.

— Ehkä tuuli olisikin tahtonut viedä sen sinne, missä ei ollut lamppua eikä kynttilää. Siellä sitä paremmin tarvittaisi — että jaksaisivat odottaa uutta kesää.

Näihin ajatuksiin hän viimein nukkui, huulillaan siunaus.

Mutta yöllä näki hän unta että myrsky tuli ikkunasta sisään, tuli aivan hänen sänkynsä viereen ja sanoi vakavalla ja surullisella mutta samassa lempeällä äänellä: antaako Aune uuden lamppunsa onnettomille?

— Rakas myrsky, annan, annan.

— Oikeinko sydämmestään mielellään?

— Voi, hän soisi että hänellä olisi sata lamppua, että saisi kaikki antaa!

Silloin myrsky kohotti lampun pöydältä ja vei sen mukanaan. Aune meni jäljessä nähdäkseen mihin päin se vei sitä. Hän näki sen kulkevan tyynesti ja tasaisesti ilmojen halki. Liekki suureni suurene-
mistaan. Aune seurasi yhä, ei hän muistanut, että jalat olivat olleetkaan kipeät. Mihin lamppu vaan tuli, siellä muuttui talviyö kirkkaaksi päiväksi,

hanget sulivat, puut kävivät lehteen ja linnut lauloivat niin kauniisti, ettei Aune milloinkaan ennen ollut kuullut sellaista, eikä edes voinut aavistaa. Ja pieni poika, joka oli nukkunut hankeen, heräsi keskellä kukkain tuoksua, hyppäsi pystyyn punaposkisena ja raittiina ja sanoi:

— Makeastipa nukuinkin. — Aune meni lähemmäs ja — se olikin Lauri, hänen oma veljensä! Aune tarttui häntä käteen — eikä siinä ollut kinnasta — ja sanoi:

— Mennään nyt isän luo.

Siihen hän heräsi, mutta nukkui heti uudelleen, pitkään ja rauhallisesti.

Talvisen auringon säteet leikittelivät ikkuna-ruudulla, pilkistivät huoneeseen, hiiviskelivät siniselle silkkipeitteelle ja hyväilivät kalpeata poskea. Aune aukaisi silmänsä. Kuinka suloista oli herätä! Näin tervennä hän ei ollutkaan herännyt pitkiin aikoihin. Nyt voisi nousta ylös, päästä istumaan mukavaan pyörätuoliinsa.

Leenan auttaissa häntä pukeutuessa, kertoi Aune hänelle unensa. Leenan mielestä se oli kaunis uni ja niin tosi. Niin juuri on se pieni poika herännyt ikuisen kevään maassa, aavistamattoman ihanassa. Lampun valo, joka yönkin päiväksi muutti ja talven kesäksi, oli kuva suuresta, kaikki uhraavasta rakkaudesta. Niin jos ihmiset rakastaisivat toisiaan, eipä kävisi silloin elämän kuorma kellekkään liian raskaaksi.

Pyörätuoli lykättiin ikkunan alle, josta Aunen oli tapana katsella „maailman menoa“, kuten Leena sanoi. Monta hetkeä oli hän istunut siinä, ja monenlaista menoa oli hän nähnyt ja ihmistäkin monenlaista. Aunen mielestä kuitenkin kaikki ihmiset kuuluivat kahteen eri ryhmään. Toisilla on kaikki hyvin tässä maailmassa, ei tarvitse kärsiä puutetta, ei kipua — ne ovat *onnellisia*. Toiset taas ovat alituisen surun ja puutteen alaisia tai saavat taistella tautien kanssa — ne ovat *onnettomia*. Aune, joka itse oli tutustunut kärsimykseen jo kehdoissaan, tunsu suurempaa vetäymystä kärsiviin.

Siellä ne nytkin kulkivat kadulla kaikki sekaisin. Mikäpä niin tarkkaan tiesi, kuka heistä oli onnellinen, kuka onneton. Kiire vaan näkyi olevan kaikilla. Aunella yksin ei ollut kiirettä. Hän oli ulkopuolella tuota kaikkea eikä hän kuitenkaan voinut pysyä sille vieraana ja välinpitämättömänä. Väliste tuli oikein polttava halu päästä sinne joukkoon, mennä siellä mukana vaikka vaan liikkaamalla tai sauvain avulla. Niin hän oli nähnyt monen muun tekevän. Siellä ne liikkuvat pikku lapsetkin, häntä nuoremmat, tyytyväisen ja tärkeän näköisinä. Heilläkin oli siellä tehtävänsä. — Toimintahalu heräsi taas täyteen voimaansa eikä sallinut istua joutilaana.

Aune kääntyi katsomaan jotain tehtävää. Sielähän se seistä törötti nukkekaappikin nurkassaan. Lasioven takaa hymyilivät Anni ja Liisa ja monta

muuta sekä ruskea- että sinisilmäistä nukkelasta. Jokohan rupeisi leikittelemään! Häntä nauratti sellainen ajatuskin. Olihan siitä jo niin kauvan, kauvan aikaa kuin leikki oli lystille tuntunut. Väliste tosin, kun serkut tulivat vieraisille, otettiin nuket esille. Mutta silloinkin Aunea enemmän huvitti serkkujen ilo, kuin itse leikki.

Suottakos tohtorikin oli taputtanut häntä päähän ja sanonut: Aunella on lapsen ruumis ja aikaihmissen ajatukset, kuten useinkin sairailta lapsukaisilla. Heille elämän todellisuus alkaa aikaisemmin kuin muille.

Nukkekaapista siirtyivät silmät kirjahyllyyn. Aurinkokin paistoi juuri sinne, paistoi kauniisiin kansiin suurine kultakirjaimineen. Siellä oli Tope-liuksen rakkaat sadut ja monta muuta ystävää. Sieltä lehahti esiin kokonainen maailma, kirkas ja kuulakka, keväisen raitis ja päiväpaisteinen, täynnä sopusointua ja runoutta. Siinä maailmassa Aune oli viettänyt monta elämänsä suloisimpaa hetkeä, siinä viipynyt, siihen palannut. Mutta nyt ei joutunut sinne, nyt piti olla todellisempaa. Toisella hyllyllä olivat koulukirjat, mutta nekin saivat levätä vastaiseksi. Vasta helmikuun alusta alkaisi opettajatar käydä säännöllisesti, ja nyt oli vielä jäljellä tammikuuta muutamia päiviä.

Nytpä hän vasta muistikin, että hän jo eilen oli päättänyt mitä tänään oli tehtävä. Leenalta pyysi

hän punaista villalankaa ja sukkapuikot. Ne saatuaan alkoi hän luoda silmiä puikoille. Panisikohan neljätoista vai kuusitoista kullekin? Parempi sentään että ovat liian suuret kuin liian pienet. Mieluisa työ alkoi ja se kävi kuin tottuneelta ainakin. Leenan kysymykseen, mitä hän kutoi, vastasi Aune hymyillen: kintaita Laurille.

Mistäpä hän tiesi tulivatko ne Laurille vai Liisalle, Matille vai Maijalle — kunhan ne vaan saivat lämmittää kahta kylmän jäykistämää kätöstä, eivätpä ne muuta pyytäneetkään. Se ajatus lämmitti Aunen sydäntä ja lisäsi nopeutta sormiin.

Leena oli jo käynyt torilla kyökki-Eevan kanssa ja istui nyt siinä töineen. Kylmä oli ollut kovasti, Leenalta oli nenä ollut paleltumaisillaan, ja yhä vaan kiihtyi pakkanen.

Sepä tieto Aunelle kiirettä lisäsi. Hän kutoi niin että puikot kuumisivat ja puna nousi poskiin. — Hänelläkin oli kerran kiire!

Leena kysyi, oliko Aunea vielä aamusilla häirinnyt se outo kolina, jonka syytä he eivät olleet tienneet.

— Ei, kyllä hän väliste kuuli sitä, mutta ei se häntä häirinnyt.

Senaattorin, joka useinkin teki työtä aamupuoleen yötä, se aina herätti parhaasta aamu-unesta. Tänä aamuna oli Leena ottanut tutkiakseen sen syytä, ja päässytkin selville siitä. Kolina oli syn-

tyntynyt siitä, että sanomalehtipoika juoksi kovaa vauhtia puukengissä kivistä porraskäytävää ylimpään kertaan asti. Koko käytävä kaikui moisista askeleista niin, ettei edes voinut tuntea niitä ihmisjalan synnyttämiksi. Leena oli varoitellut poikaa:

— Juokse hilja, astu varpaillas, herätät ihmiset! Ja poika koetti varpaillaan, mutta kuinkas sellaisissa jalkineissa voi? Käytävä oli vielä pimeä. Leena kuuli hänen kompastuvan ylös mennessään. Alaspäin hän pudottausi vielä kovemmalla kolinalla kuin tavallisesti. Leena huusi heidän oveltaan hänen jälkeensä: loukkasitko jalkasi? Mutta kuuli vastaukseksi vaan nyyhkytyksen ja alaovi paiskattiin kiinni aivan kuin vihassa.

— Olikohan puukenkäpoika vihainen Leenalle, joka oli käskenyt häntä varpaillaan kulkemaan?

— Ei tiedä. Eipä ole kumma, jos mieli joskus kävisikin katkeraksi, kun pienestä pitäin saa kovaa kokea. Kenties löi säärensä pahastikkin portaan terävään syrjään.

Aune ihmetteli, että on puisia kenkiä. Sellaisia hän ei koskaan ollut nähnyt.

— Paksuihin puupohjiin naulataan nahkapäälliset. Köyhät niitä käyttävät, kun ne ovat huokeat ostaa, vaikka ovatkin epämukavat — selitti Leena.

Puukengistä johtuivat Aunen ajatukset puujalkoihin. Hän oli kerran maatessaan nukutettuna pöydällä jotain pienempää leikkausta varten, kuullut

isän huolestuneella äänellä kysyvän tohtorilta: mitä luulette, tuleeko näistä jalkoja? — Pimeältä näyttää, oli tohtori vastannut, toisen mahdollisesti voi pelastaa, mutta toinen, pelkään, ennemmin tai myöhemmin tulee poikkisahattavaksi.

Jonkinlaisessa horrostilassa oli hän kuullut sen, mutta kuitenkin aivan selvästi.

Ja kun hän sitten heräsi vuoteessaan, voi kuinka kalpeana isä istui siinä vieressä ja kuinka hänen äänensä värähteli, — siinä oli syvää surua ja ääretöntä hellyyttä. Silloin oli Aunelle selvinnyt, että hänen olemassa olonsa tuotti isälle suurta surua. Ja hänen oli tehnyt mielensä kietoa käsivartensa isän kaulaan ja kuiskata hänelle korvaan, ettei Aune pidä väliä, vaikka vietäisiin molemmat, kun isä vaan on iloisempi.

Ja kuitenkin oli ensi aikoina tuntunut kovin katkeralta, kun joku puujalkainen sattui kulkemaan hänen ikkunansa ohi. Siinä oli nähtävästi jalka sahattu poikki ja jatkettu puulla. Noin kai hänellekin tehdään ja noin hän sitten kävelee. Kenties onkin parempi että istuu aina pyörätuolissaan.

Mutta isän kanssa he eivät milloinkaan puhuneet näistä. He olivat molemmat vahvasti uskovinaan, että Aunen jalat vielä kerran paranevat ihan terveiksi, että hän vielä saa juosta kilpaa toisten lasten kanssa ja kirkkaina kesäpäivinä tanssia viheriäisellä nurmella kuin keijukainen!

Niinpä niin — puujalat ja puukengät. Aune jäi nyt siihen ajattelemaan, että asiat sentään ovat kummallisesti tässä maailmassa. Toisella on jalat mutta ei ole kenkiä, toisella taas kyllä olisi kengät, mutta jalkoja puuttuu.

Pitkän keskustelun perästä tulivat he Leenan kanssa siihen päätökseen, että koska sanomalehti-poika heidän tähtensä oli loukannut jalkansa, oli heidän velvollisuutensa auttaa häntä sen parantamisessa. Leena pitäisi aamulla varalta, milloin hän pistää sanomalehden kirjelaatikkoon ja kutsuisi hänet sisään. Jalka tutkitaan, voidellaan ja kääritään. Mutta koska pojalla aina on tulinen kiire, ottaisi Leena hänen edestään viedäkseen lehdet ylimpään kertaan asti ja poika saisi jatkaa matkaansa toiseen taloon.

Jalan hoito tapahtuisi Aunen kamarissa.

Kello oli tuskin lyönyt kahdeksaa seuraavana aamuna, kun Leena varovaisesti aukaisi Aunen oven ja toi sisään puukenkäpojan, jota sellainen kohteliaisuus näytti suuresti hämmästyttävän. Hänen piti heti istua pöydän luo ja Leena alkoi lampun valossa tutkimaan jalkaa.

— Kumpaanko sattui?

— Vasempaan, mutta se on jo melkein terve.

— Vai terve, kun on ihan mustana ja turpeissa.

Hieroa pitäisi, mutta eihän se poikarassu jouda.

Leena voiteli salvalla ja kietoi siihen pitkän pehmeän kääreen, niinkuin hän oli lukemattomia kertoja kietonut toisiin jalkoihin.

Aune, jota poikanen nähtävästi ei huomannutkaan sieltä varjosta, oli noussut istuvilleen vuoteeseen. Hän katseli kömpelöä puukenkää Leenan polvella. Katseli suurta nahkalaukkua, joka sanomalehtiä täynnä hihnastaan riippui olalla ja näkyi painollaan tahtovan vetää kantajansa viistoon. Hänestä tuntui niin omituisen juhlalliselta, häntä melkein itketti. Mutta ihmeellisintä kaikesta oli, että puu-

kenkäpoika siinä tuolilla oli aivan sen pojan näköinen, jonka hän unissaan oli nähnyt heräävän.

Aune pyöritteli käsissään suurta punaista omenaa, jonka hän illalla oli saanut tuliaisiksi isältä ja silloin pistänyt tyynynsä alle. Mitenkä nyt saisi sen annetuksi?

Rientäissään ulos tuli poika kulkemaan aivan läheltä Aunen sänkyä. Silloin pisti Aune hänelle käteen omenansa ja kuiskasi tuskin kuuluvasti:

Mikä sinun nimesi on?

— Lauri — vastasi poikanen yhtä hiljaa.

Suottapa hän sitä kysyikään. Mikäs se muu olisi voinutkaan olla? Niinhän se oli unissakin — ja hänen veljensä hän se oli!

Pistäissään omenan Laurin käteen oli Aune tuntenut, että se oli kylmä kuin jää.

Siellä se nyt juoksee tuulen vauhdilla talosta taloon, portaita ylös ja alas niin, että puukengät kolisevat. Tuntuukohan hyvältä sääressä ja syököhän se omenaa?

Leena oli kyytimässä sanomalehtiä. Hiiviskeli hiljaa, ettei häiritsisi ketään. Hyväpä olikin hiiviskellä, kun ei ollut puukenkiä. Aune tiesi että Leena ilolla olisi kiivennyt vaikka pilvien tasalle, kunhan vaan sai tehdä jotain yhdelle näistä pienimmistä.

Pöydällä tuolla odotti punainen lankakerä ja kinnas, joka oli peukaloa vaille. Kuinka kauvan se Leena viipyi. Eihän hänellä ollut aikaa siinä loikoa.

Mitähän jos kerran koettaisi pukeutua omin avuin, hämmästyttäisi Leenaa, istuisi valmiina pyörätuolissaan, kun hän tulee.

Kas niin, eihän se ollutkaan niin mahdotonta kuin hän oli luullut. Isällä oli tapana sanoa, ettei mikään ole mahdotonta. Kenties onkin niin. Kenties hänkin vielä paranee, voi auttaa toisia sen sijaan, että nyt on toisten avun tarpeessa. Nyt olivat jo kengät jalassa. Varovaisesti vaan ylös. Äärettömästi koski jalkoihin. Ole väkevä, Aune, pelko pois! — Kuitenkin alkoi maailma musteta silmissä ja Leena löysi pikku Aunen tainnoksissa lattialta.

Kun hän sitten myöhemmin istui pyörätuolissaan kutoen toista kinnasta, nuhteli Leena häntä lempeästi uhkarohkeudesta ja kärsimättömyydestä. Kärsivällinen sydän on suuri aarre. Eikä pikku Aunen yhtään tarvitse surra sitä, ovatko jalat kipeät vai terveet. Kun hän vaan aina voisi rakastaa ilman itsekkäisyyttä, niin olisi taivas hänen sydämessään ja taivaan enkelit rakentaisivat majansa hänen huoneensa — — —.

Siirtyivät sitten puheet heidän uuteen ystävänsä.

Luuliko Leena hänellä olevan sellaisia kapineita, joita hän nyt kutoi?

Ei ainakaan näkyvissä ollut. Takin taskusta pisti esiin vaan kynänvarsi ja pari kirjaa. Luultavasti hän kävi kansakoulua. Kovin köyhä hän var-

maan oli. Leena oli huomannut, että sukissa oli monta reikää, housut olivat repaleiset ja kulunut väljä takki oli nähtävästi isälle tehty. Aune puolestaan ei ollut ehtinyt niin paljon katsomaan vaatteita. Hän oli katsellut kasvojen ilmettä ja huomannut niissä surun ja kärsimyksen jälkiä ja samalla jotain puhdasta ja sanomattoman hyvää. Tuhat kysymystä nousi, joihin olisi tahtonut vastauksen:

— Missähän se asui, elivätköhän isä ja äiti. Kenties olivat molemmat kuolleet. Kenties hän oli orpopoika vailla kotia ja turvaa. Olikohan koko avarassa maailmassa ketään, joka olisi häntä säälinyt ja rakastanut, lausunut ystävällisen sanan ja lohduttellut. Sukissa oli monta reikää — köyhäkin äiti olisi parsinut sukat ja paikannut vaatteet. Surua ja kärsimystä ilmaisivat kasvot — jospa voisi vähänkin ilahuttaa, jakaa omasta runsaudestaan, kieltää itseltään jotain toisen hyväksi!

Leenasta oli lohduttavaa, että hän sai käydä koulua, mitäpä kynä ja kirjat muuta olisivat merkinneet. Ja minkäpätähden he nyt kuvailivat hänen kohtalonsa niin tukalaksi, ehkä hänellä oli verrattain hyväkin.

Päivällispöydässä kertoi Aune kaikki isälleen ihmeellisestä unestaan alkaen. Hän ilmaisi myöskin, että Leena ja hän aikoivat ruveta köyhän pojan ystäviksi, auttaa häntä vähän vaatteilla y. m., mutta ennen kaikkea koettaa ilahuttaa hänen mur-

heellista mieltään, ellei nimittäin isällä olisi mitään tätä kaikkea vastaan.

Eikä isä kieltänyt, päinvastoin lupasi heidän siihen tarkoitukseen käyttää hänenkin vanhoja vaatteitaan.

Aunen ilolla ei näyttänyt olevan rajoja. Hän vuoroin taputteli käsiään ja vuoroin puristi isän kättä: tiesihän hän sen, ainahan isä oli hyvä, eipä hän vielä milloinkaan ollut erehtynyt isästään.

Kun sen päivän ilta oli ehtinyt, lepäsi Aune aikaisin vuoteessaan. Ei häntä nukuttanut, väsytti vaan. Suloisesti raukaksi jäseniä, varsinkin käsi-varsia ja käsiä, jotka koko päivän olivat olleet uutterassa työssä.

Tuli loimusi taas uunissa ja Leena istui siinä rauhallisena ja rauhoittavana. Lakannut oli jo myrskynkin raivo. Kuu loisti tyynellä talvitaivaalla ja tähdet virittivät lempeän valonsa. Tällaisina iltoina vedettiin aina ikkunanvarjostimet syrjääu, että Aune sai katsella rakkaita tähtiään. Pienempänä oli hän luullut että äiti, pieni veli ja kaikki hyvät enkelit tähdistä katselivat häntä äärettömällä hellyydellä. Tähtien välkännässä luki hän silloin selvään kutsun: tule tänne! Ja hänet oli aina vallannut sanomaton halu päästä sinne ylös, seurata kutsua, valkein siivin liidellä kohti korkeutta. Hän oli myöskin ymmärtänyt, että hän silloin saisi jättää pienen sairaan ruumiinsa tänne, ja väliste oli tuntunut jo

ihän siltä kuin hän jostain korkeammalta olisi katsellut alas maahan ja nähnyt siellä pikku Aunenkin kalpeana makaavan vuoteessaan.

Nyt hän kyllä jo tiesi, mitä tähdet ovat. Sen oli isä hänelle selittänyt, kun he kirkkaina talvi-iltoina yhdessä olivat ihmetelleet Ijäisen tekoja. Kuinka pieni on ihminen, oli isä usein silloin sanonut, kuinka pieni, ja kuitenkin — kuinka suuri! Sillä hänkin on osa siitä ijäisestä, jolla ei ole alkua eikä loppua, osa kaiken alkulähteestä, ja korkealla on hänen matkansa määrä!

Ja kun Aune nyt lepäsi siinä katsellen rakkaita tähtiään, tiesi hän että se voima, joka hohtaa häntä vastaan mittaamattomista maailmoista, on ääretön rakkaus. Ja kun hänen oma pieni sydämensä nyt paisui rakkaudesta isää, Leenaa, Eevaa, puukenkäpoikaa ja kaikkia luotuja kohtaan, tunsi hän, että tämä on nyt juuri sitä, josta Leena oli sanonut, että taivaan valtakunta olisi hänen sydämessään. Ja toden totta, vähäpätöiseltäpä nyt tuntui olivatko jalat kipeät vai terveet. Yhtä ainoata hän nyt vaan pyysi: että se, mikä tällä hetkellä täytti hänen sydämensä, pysyisi siellä aina, aina.

Valkeni sitten seuraavan päivän odotettu aamu ja taas istui Lauri Aunen kamarissa. Leenan hoidellessa hänen jalkaansa, joi Lauri kahvia. Aune ja Leena olivat olleet kovin pahoillaan siitä, etteivät olleet eilen huomanneet tarjota hänelle mitään lämmittävää. Nyt piti hänen sen sijaan juoda kaksi kuppia leivosten kanssa. Niin hyviä leivoksia ei Lauri milloinkaan ennen ollut maistanut, mutta hän oli niin hämmillään, että oli vähällä pudottaa kauniin kupin lattiaan konttaisesta kädestään. Ihan sinisen punaiset olivat kädet, kyllä näkyi selvästi, mitä oli tarpeen. Laurin pois mennessä pisti Aune nyt siis hänen käteensä ne punaiset kintaat. Hämmästynyt poika teki äkkiä syvän kumarruksen ja kolahtaen löi laukku Aunen sängyn laitaan. Säikähtäneenä juoksi hän sitten ulos ovesta.

Leena oli jalkaa hieroessaan kysynyt hänen perheolojaan. Isä elää ja on työmies. Äiti kuoli, kun Lauri oli seitsenvuotias. Nyt on äitipuoli, jolla on kaksi lasta: poika ja pieni tyttö. Kaksitoista-vuotias hän on ja käy kansakoulua.

Siinähan olikin kyllin tietoja yhdeksi kertaa. Sitä Aune vaan katui, ettei hän ollut antanut hänelle kättä, kun sanoi hyvästi. Olisi pitänyt puristaa sitä konttaista kättä. No nyt oli arvon kintaat. Jospa lämmittäisivät sydänraukkaakin, joka ehkä vilusta värisi isän kuluneen takin alla!

Leena kantoi vinniltä senaattorin käytettyjä vaatteita. Niistä he valitsivat paksuimman ja lämpimimmän puvun, joka oli pienennettävä Laurille. Onneksi oli Leena, jonka isä oli tehnyt räätälintyötä, ennen kotonaan oppinut ompelemaan miestenkin vaatteita. Senvuoksi olikin hän aamulla ottanut mitan Laurista noin vaan huomaamatta. Ei nyt siis muuta kuin ryhtyä työhön.

Aune puolestaan oli alkanut kutomaan sukkaa. Ilo ja onni loisti hänen silmistään, kun hän istui siinä ikkunan alla tuon tuostakin katsahtaen ulos kadulle. Siellä liikkuiivat ihmiset talvitamineissaan, mitkä ajaen, mitkä kävellen. Viluisilta näyttivät kaikki. Ja kaikki tuntuivat niin rakkailta Aunelle.

Tuisku oli tehnyt korkeat kinokset esplanaadiin. Kuinka valkea, kuinka häikäisevän valkea oli siellä hanki! Aune etsi muististaan, oliko hän nähnyt mitään muuta niin valkeata. Niin, vaahto, jota aallot myrskypäivinä ajelivat Ahtolan rannikolle ja kenties joutsenen siipi sekä liljan lehti.

Ja nyt johtui hänelle mieleen ihana kevätaamu pari vuotta takaperin. Häntä lykättiin pyörätuolissa

pitkin Kaisaniemen puistoa. Joutsenet uiskentelivat lammikossa. Pysähdyttiin siihen rannalle ja Aune heitteli niille ruokaa. Seuraavana päivänä oltiin äidin haudalla. Siellä oli valkea lilja juuri levittänyt lehensä aamuauringossa. Ja Aune oli silloin ajatellut, että kumpikohan on valkeampi joutsenenko siipi vaiko liljan lehti. Ja jäljestäpäinkin oli hän sitä ajatellut, mutta ei hän ollut tiennyt kumpiko.

Ja kun hän nyt istui siinä katsellen huikaisevan puhdasta hankea, ei hän enää etsinyt vertailuja, mutta hänen sieluunsa nousi ajatus, että noin, juuri noin puhdas mahtaa hyvän ihmisen omatunto olla. Ja syvä kaiho täytti taas mielen. Aune muisti nyt, että juuri samanlaista kaihoa hän oli tuntenut katselflessaan vaahtoa rantasella ja niinä kevätaamuina puhtaan puhtautta ihaillessaan.

Leena selitti että se kaiho ei ollut muuta kuin ihmishengen ikävä sitä korkeinta puhtautta, josta se on kotoisin ja johon sen on palattava. Syvälle on se kaiho juurtunut ihmissieluun, mutta maallisen elämän kirjavassa leikissä sen ääni usein vaikenee. Ei ole kultaa kaikki se, mikä kiiltää vastaamme vaihtelevista muodoista eikä taimi viattomuuden kukkaset joka tarhassa. Eikä taimi ne aina ihmisrinnassakaan. Mutta autuaat ovat puhtaat sydämmestä . . . . .

Olipa heillä nyt kiire. Leena ompeli neula kuumana ja Aunen sukka kasvoi kasvamisestaan.

Ei ollut heillä nyt aikaa pitkiin pakinoihin eikä paljon mietiskelyynkään.

Se ajatus vaan tahtoi vaivata Aunea, että kun sillä on äitipuoli, niin jos se ei olekkaan hyvä Laurille. Aune tosin ei tuntenut ketään, jolla olisi emintimä, mutta saduissa ja kertomuksissa ne aina vihasivat ja kiusasivat lapsipuoliaan.

Leena kyllä tunsikin monta emintimää, hänellä itselläänkin oli ollut, eivätkä kaikki suinkaan rakasta lapsipuoliaan niin paljon kuin pitäisi. Voipi olla syytä lapsissakin, eikä voi tuomita ketään, ja toivottavasti Laurin emintimä on hyvä hänelle.

Aunea vaan pelotti, niin, häntä aavistutti niin kummallisesti, että ei, ei ole Laurin emintimä hyvä hänelle. Minkästähden hän muuten olisi niin surullisen ja kärsineen näköinen? Jos Leena vaan olisi nähnyt kuinka arasti ja säikähtäneenä hän katsoi Auneen, kun laukku vahingossa löi sängyn laitaan, aivan kuin olisi pelännyt kuulevansa tylyn sanan tai saavansa rangaistusta. Aunen sydäntä vilhoi ja kouristi eikä hän jaksanut ajatella loppuun sitä ajatusta. Turhaan koetti Leena johtaa puhetta hauskempiin asioihin ja isäkin tuli kotiin tuliaisineen ja helline sanoineen, mutta Aune oli surullinen sinä iltana.

Vasta myöhään illalla, kun tulet jo oli sammutettu ja Aune oli saanut uskotuksi surunsa ja huolensa Korkeimman huostaan, vasta silloin alkoi hän rauhoittua.

Kun Lauri seuraavana aamuna istui Aunen kamarissa, oli hän entistään surullisempi, näyttipä aivan siltä kuin hän olisi hiljan itkenyt. Leena huomasi heti, että hänen korvansa olivat lumivalkoiset, jäässä siis. Hän juoksi heti lunta kadulta ja hieroi ne kuumiksi. Sitten satoi hän niihin kapean silkkihuivin. Sääri oli jo melkein terve. Kun Lauri sitten riensi ulos ja ujosti kumarsi jäähyväiseksi, tarttui Aune nyt hänen käteensä ja sanoi lempeästi:

— Minä olen Aune ja tahdon olla sisaresi. Mutta, voi, kuinka kätesi on kylmä! Eivätkö kintaat olekkaan lämmittäneet?

Silloin tyrskähti Lauri itkuun ja nyyhkytti, ettei niitä hänellä enää olekkaan. Hän näytti olevan ihan epätoivossa ja itki niin, että oli siihen paikkaan pakahtua. Leena kuiskasi Aunelle, että se lapsi parka on varmaan hukannut ne, pudottanut kadulle tai johonkin porraskäytävään juostessaan. Molemmat koettivat he nyt lohdutella Lauria, minkä

voivat. Nehän olivat vaan kintaat. Huomispäivänä voi hän saada toiset, tahi vaikka jo tänään. Pudottiko hän ne?

— Ei hän niitä pudottanut, mutta kun hän tuli kotia eilen ja emintimä näki ne, otti hän ne pois ja löi Lauria ja veti tukasta ja sanoi, että hän oli varastanut ne, vaikkei hän milloinkaan ole mitään varastanut. Sitten iltasella oli Lauri nähnyt ne emintimän omalla pojalla.

Katkonaisesti ja nyyhkyttäen sai hän tämän kerrotuksi ja riensi sitten pois.

Leena huusi hänen jälkeensä:

Tule tänne illalla, meillä on tärkeitä asiaa, koeta päästä!

Uusia vaatteitaan hakemaan Leena häntä näin kutsui. Niitten piti valmistua illaksi, sentähden piti joutua ompelemaan

Ei Aune enää jaksanut pysytellä istumassa. Hervotonna ja entistään kalpeampana vaipui hän vuoteeseen. Huulet yhteen puserrettuina ja elottoman näköisenä lepäsi hän siinä, rinta vaan nousi ja laski taajaan. Siellä taisteli suru ja ahdistus ja viha. Niin viha, jota hän tuskin milloinkaan oli tuntenut, mutta nyt tunsu hän vihaavansa Laurin emintimää. Eikä ollut enään yhdentekevä olivatko jalat kipeät vai terveet. Olisi pitänyt päästä heti juoksemaan Laurin kotiin. Olisi pitänyt saada sanotuksi sille kelvottomalle emintimälle, että hän se juuri itse oli

varas, joka vei orpolapsen ainoat kintaat. Ja millä oikeudella hän ne antoi omalle pojalleen, ei Aune niitä hänelle ollut kutonut. Ei, ei sitä jaksanut ajatellakkaan.

Leena säikähti. Hän tiesi että Aune oli liian heikko kestäämään sellaista mielenliikutusta. Rauhoittaakseen häntä lupasi Leena käydä Laurin kodissa, mutta heti hän ei voinut lähteä, eiväthän he tienneet edes, missä hän asuikaan.

Lempeästi selitti Leena sitten Aunelle, ettei hän suinkaan voinut ottaa sanoakseen tylyjä sanoja Laurin emintimälle, sillä se ei olisi oikein. Jos hän oli käyttäytynyt väärin, oli hän varmaan tehnyt sen siitä syystä, ettei hän ymmärtänyt paremmin. Heidän oli antaminen hänelle kaikki anteeksi ja niin oli Laurinkin opittava tekemään. Missä viha ja tylyt puheet vallitsevat, kaukanapa on sieltä taivaan valtakunta. Senpätähden pikku Aunenkin oli varjeltava sydämensä, ettei vihan rumat ajatukset pääsisi sieltä karkoittamaan rauhan enkeleitä. Eikä milloinkaan saisi unohtaa, että ainoastaan hyvällä voi voittaa pahan.

Mutta Aunesta tuntui tällä hetkellä aivan mahdollottomalta antaa anteeksi Laurin emintimälle. Ja koska Leena ei ottanut nuhdellakseen häntä, oli Aunen itsensä kirjoitettava hänelle kirje. Hän mietti nyt vaan kuinka hän sen kirjoittaisi, mutta ei löytänyt mielestään kyllin ankaria sanoja.

Sinä päivänä ei Aune ensinkään jaksanut nousta vuoteeltaan. Kovin hänestä nyt tuntui elämä tukalalta. Isäkin oli matkalla, tulisi kotia vasta monen päivän päästä ja Leena vaati häneltä mahdottomia. —

Jopa alkoi sen ikävän päivän ilta hämärtää. Aune oli nukahtanut. Herätessään kuuli hän ikäänkuin lempeän äänen sanovan:

— Ainoastaan hyvällä voi voittaa pahan.

Aune etsi katseellaan Leenaa, mutta häntä ei ollut huoneessakaan, eikä se ollut Leenan äänikään. Hänestä alkoi tuntua niin kummalliselta. Hän tiesi nyt, että se ääni kuului hänelle henkimaailmasta, hyvän henkien kotimaasta, ja hän uskoi nyt että se, mitä ääni sanoi, on totinen tosi.

Hän ymmärsi nyt myöskin, että ainoa, mitä hänen tällä hetkellä oli tekeminen, oli sydämmestään antaa anteeksi Laurin emintimälle. Mutta hän piti kuitenkin velvollisuutenaan sanoa muutamia sanoja Laurin puollustukseksi. Leena nosti pienen pöydän sängyn viereen ja siinä Aune nyt kirjoitti hentosella kädellään näin kuuluvan kirjeen:

Laurin emintimälle!

Väärinpä teitte orpopoikaa kohtaan, kun syyttömästi soimasitte häntä varkaaksi ja otitte pois kintaat, jotka minä kudoin hänelle. Pyydän nyt siis Teitä ystävällisesti antamaan ne hänelle takaisin. Tässä lähetän Teidänkin pojallenne pienet kintaat, ja jos muuten voin Teitä palvella, niin teen sen ilolla.

Ystävyydellä

Aune H.

Aune luki Leenalle kirjeensä ja Leena sanoi, että sellaisen kirjeen hän mielellään ottaa viedäkseen.

Siinä nyt olivat vaatteet valmiina. Kuinka kauniit! Kangas näytti aivan uudelta, niin sievää sinisenharmaata. Aunen mielestä ne olisivat kelvanneet vaikka keisarin pojalle. Sitä Leenaa minkälainen rääätälimestari! Olisi pitänyt päästä hovi-räätälikksi. Aune tunsu itsensä ihan kelvottomaksi, sillä kukapa sen tiesi, milloin sukat valmistuisivat. Nyt piti Leenan panna myttyyn vaatetten kanssa parin Aunen omia sukkia ja sitä paitse hänen kintaansa. — —

Kauvan olivat he jo odottaneet, kun vihdoon eteisen kelloa soitettiin hiljaa ja arasti. Leena riensi avaamaan. Siellä seisoj Lauri hengästyneenä. Hänellä oli kova kiire, oli ollut asialla ja täytyi kiiruhtaa kotiin. Leena sieppasi mytyn kainaloonsa ja lupasi Aunelle pian palaavansa.

Matkalla kyseli Leena, mitä asioita se pieni mies nyt oli toimitellut ja Lauri kertoi käyneensä kauppahallissa ostamassa silakoita. Niitten piti ennättää iltaiseksi ja hän oli juossut melkein koko matkan, mutta pelkäsi kumminkin viipyneensä liian kauvan.

Pian he pääsivätkin perille, vaikka Lauri asui laitakaupungilla. Pimeitä portaita myöten kiipesivät he jonnekin hyvin korkealle ja kun Lauri viimein aukaisi oven, huusi äreä ääni hänelle vastaan:

— Missä sinä koko illan viivyttelit? . . . . .

Ääni vaikeni, kun Leenakin samassa kävi sisään ja arvokkaasti toivotti hyvää iltaa.

Mies, joka oli pitkällään sängyssä, nousi istuvilleen ja vastasi tervehdykseen. Vaimo puuhasi jotain uunin edessä selin Leenaan. Huonetta valaisi niukasti keho lamppu. Leena ei ollut ensinkään edeltäkäs in ajatellut, mitä hän sanoisi eikä oikein tiennyt kuinka aloittaisi. Sanoi vaan sitten suoraan:

— Meidän pieni sanomalehtipoikamme näkyy olevan vaatteiden tarpeessa, tässä olisi hänelle lämmin talvipuku. Ja tässä on sinulle kintaat, lapsi kulta. Leena silitteli pöydän luona istuvan poikasen päätä.

— Nouse kiittämään Lauri, sanoi isä. Voi hyvä rouva, Jumala teitä palkitkoon! Kyllä onkin Laurirukalla ollut huonot vaatteet. Kyöhyys sen tekee. Huonot ovat olleet työansiot ja sairauskin on vaivannut. No Lauri, nouse kiittämään!

Lauri koetti irtaantua pikku Annin syleilystä, mutta se ei ollut niinkään helppoa. Anni oli kietonut pienet käsivartensa Laurin kaulaan ja rupesi itkemään, kun hän väkisin aikoi irroittaa ne.

-- Se on niin kiintynyt siihen poikaan, selitti isä, ei päästä kaulasta irti iltakausiin ja nukkuukin syliin.

— Sehän osoittaa vaan, että Lauri on ollut hyvä pienelle siskolleen, arveli Leena.

Niin, teillehän minulla vielä on kirje, sanoi Leena ojentaen kirjeen emintimälle, jonka kasvoissa oli jotain kovaa ja tylyä.

— Nyt hyvästi ja Herran huomaan! Tulethan sitten aamulla Lauri.

Isä meni lamppu kädessä saattamaan alas portaista.

— Kovat on päivät Laurirukalla. Orpo hän on äidistään, mutta Jumala näkyy muistavan orpoakin. — Ja isä pyyhki kyyneleen poskeltaan karkealla kädellään. — — —

Pitkäksi kävi odotusaika Aunelle. Eeva istui sen aikaa sisällä ja kertoi siinä Aunelle omenoita kuoriessaan elämänsä tarinan.

Kun Leena vihdoinkin tuli, olipa Aunella silloin kyselemistä. Leenan piti kertoa kaikki juurta jaksain.

Suuresti Aunea ilahutti se, että Laurin isä oli rehellisen ja hyvän näköinen mies ja niin helläsydäminen. Ja voi sitä pientä Annia! Mitähän sille antaisi? Jotakin pitää hänen saada palkinnoksi suuresta rakkaudestaan Lauria kohtaan.

Emintimä vaan oli kova ja tyly, tyly ja kova. — — Leena oli jo sanonut hyvää yötä; hän makasi aina viereisessä huoneessa ja väliovi oli auki. Tuletkin oli jo sammutettu, mutta ylhäällä tuolla välkyivät taivaan tulet ja niitä Aune katseli vielä kauan. Ja niitten valossa heräsi hänen mielessään toivo ja uskallus.

Mikseikäs ääretön rakkaus, joka voimallaan maailman piiritkin kannattaa, mikseikäs se voisi löytää tietä ihmisrintaan ja taivuttaa emintimänkin sydäntä hyvyyteen orpolasta kohtaan!

Kun isä oli palannut Leenaa saattamasta ja asettanut lampun takaisin pöydälle, toi emintimä hänelle kirjeensä luettavaksi. Isä luki ääneen ja se oli hänen mielestään kaunis ja ystävällinen kirje, mutta emintimän muoto muuttui vihasta:

— Vai kieliä kannetaan kylään ja häväistään kotiväki, voi sinä kelvoton! No sen sitä saa palkakseen, kun ottaa vieraan lapsen holhotakseen ja vaatteetkin päältään riisuu sen hyväksi, voi minua onnetonta!

Hän peitti kasvonsa esiliinallaan ja itki.

— Täytyihän minun sanoa, kun pikku neiti tahtoi tietää, mihin ne olivat joutuneet, sanoi Lauri onnettoman näköisenä, vaikka hän tavallisesti oli ihan vaiti toruttaessa.

Isä tahtoi illallista pöytään, että pääsisi levolle. Siihen nyt kokoontui koko perhe, paitse pikku Annia, joka jo ennätti nukkua kehtoonsa Laurin viereen. Syötäissä ei puhuttu mitään. Lauri kuori perunaansa pöydän alakulmalla ja otti silakan, niitä omia ostamiaan. Oli siinä voitakin, mutta siihen Lauri harvoin koski. Hän oli huomannut, että emin-

timä katsoi häneen vihaisesti, jos hän hitusenkin vuoli sitä veitsensä kärjellä leivälleen. Tulihan tuota toimeen ilmankin.

Lauri lopetti syöntinsä ennen muita. Piti vielä ennättää vähän vilaista kirjaansa, ennenkun lamppu sammutettaisiin, sillä ei sitä hänen tähtensä poltettu. Hänellä oli huomiseksi läksynä „Jaakopin uni“. Se oli kertausta ja hän muisti sen entises-tään. Luki kumminkin vakuuden vuoksi kertaal-leen lävitse.

Teki mieli katsella niitä uusia vaatteita. Olisi tehnyt mieli koetellakkin niitä, mutta eihän sitä nyt rohjennut, kun ei isäkään puhunut niistä mitään.

Alkoivat sitten laittautaa levolle. Laurikin suori vuoteensa seiniviereen laltialle. Ei siinä ollut pat-joja eikä peitteitä, olipahan vaan joitakin vanhoja ryysyjä. Kova siinä oli ja kylmä näin talvella. Välistä vilutti niin että hampaat kalisivat eikä voi-nut nukkua. Senpävuoksi Lauri harvoin riisuu-tuikaan.

Siihen hän nytkin siis paneusi kolkolle vuo-teelleen, mutta vierelleen lattialle laittoi hän ne uudet vaatteet. Hänestä tuntui niin somalle, oli aivan kuin hän olisi saanut uuden ystävän, joka tahtoi hänelle hyvää. Ja koska huone jo oli pimeä, ettei kukaan nähnyt, ojensi hän kätensä ja kosket-teli sitä uutta ystäväänsä. Se oli niin hienoinen ja pehmeä. Lauri ei voinut muuta kuin hyväillen sili-

tellä. Ja vielä hänen nukkuissaankin hiveli pieni kätönen uuden nutun rintapieltä.

Mutta yöllä kiihtyi pakkaneen oikein ankaraksi. Ja kuta enemmän se kiihtyi, sitä kylmemmäksi kävi Laurin kodin lattia. Ja kun Lauri nyt lepäsi siinä vilusta väristen, kuvitteli hänelle unissa se mitä hän oli lukenut illalla.

Unet kuvailivat hänelle, että hänpä se juuri onkin Jaakop, joka makaa siinä yksinään paljaan taivaan alla sortuneena ja suruissaan. Taivaan enkelit kävelevät ylös ja alas tikapuilla ja ihana enkeli lähestyy Lauria, tarttuu häntä käteen ja sanoo:

— Minä olen Aune ja tahdon olla sisaresi . . . .

S seuraavana aamuna ilmestyi Lauri tavalliseen aikaan Aunen kamariin. Edellisinä kertoina oli hän ollut siihen määrään arkeillaan ja hämillään, että oli unohtanut tervehtääkin tullessaan. Nyt tuli hän toisella mielellä. Aunen sanat eilisestä olivat koko ajan soineet hänen korvissaan rohkaisten ja ilahuttain. Hän tiesi nyt varmaan, että vaikka Aune oli hieno ja ylhäinen neiti, ei hän kuitenkaan halveksinut häntä, köyhää työmiehen poikaa, joka puukengillään peloitti pois ihmisten aamurauhan.

Senpävuoksi Lauri tänä aamuna iloisesti toivotti hyvää huomenta. Meni sitten Aunen luo, ojensi kätensä ja kiitti vaatteista. Ja he hymyilivät toisilleen tuttavallisesti. Samaten kiitti hän Leenaa.

Lauri huomasi, että molemmat tarkastelivat häntä, sitä uutta pukua luonnollisesti, että mitenkä se kävi hänelle. Ja hän tuli hämilleen, tuntui niin oudolta. Hän oli jo niin tottunut isän väljään takkiin liian pitkine hioineen. Se oli kuin vanha rakas tuttava, vaikka monta vilua oli hän siinä nähnyt.

Leena tarkasti säärtä ja selitti, että se jo oli ihan terve. Mutta Laurin täytyi kuitenkin luvata

joka aamu pistäytyä heillä saamassa vähän lämmitystä. Eihän se häntä viivyttänyt, kun Leena sen sijaan kantoi lehdet heidän portaissa. — — —

Ja siellä hän taas juosta viillätti kylmässä aamu-ilmassa. Mutta ei ollut hänen nyt kylmä. Kun vinha viima puski vastaan, niin se uusi ystävä, joka tahtoi hänelle hyvää, tuntui liittyvän lähemmäksi häntä ja ikäänkuin hyväili hänen hentosia jäseniään. Ja Laurin teki mieli hyväillä vastaan.

— — Sinä päivänä oli Aune taas terveempi. Hän istui tavallisella paikallaan ja jaksoi kutoa sukkaansakin. He puhuivat Leenan kanssa siitä kuinka onnellisia he olivat, kun saivat osoittaa ystävyyttä osattomalle. Ja he olivat vakuutetut siitä, ettei korkeampaa maallista onnea olekkaan.

Samassa soi eteisen kello. Sieltä tulivat serkut, Elli ja Saimi, kaksi Aunen ikäistä tyttölasta. He suutelivat Aunen kalpeita poskia, taputtelivat häntä ja sanoivat häntä armaaksi serkkukullakseen. Kyläpä he taas olivatkin iloisella tuulella.

Elli alkoi kertomaan, että he eilen illalla olivat olleet lastentanssijaisissa professori P:llä. Ja kilvan vakuuttivat molemmat, että siellä oli ollut äärettömän, äärettömän, äärettömän hauskaa. Heillä oli molemmilla ollut vaaleanpunaiset leningit ja kaikki olivat sanoneet, että ne vaatettivat verrattomasti. Kaikki tytöt ja pojat olivat olleet sievän sieviä ja niin he liehuivat tanssissa kuin kesäperhot nurmikolla.

Professori itse oli pitänyt kauniin puheen tälle „keijukaiskansalle“, kuten hän sanoi, rusottavista kevätaamuista — lapsuutta hän niihin vertasi — ja lapsuusajan viattomasta ilosta. Lopuksi oli näytelty „Prinsessa Ruusunen“. Se oli onnistunut mainiosti. Nanny B. oli ollut herttaisa Ruusunen ja Linda A. komea kuningatar. Ruusuja, kaikenvärisiä oli ollut niin paljon, että niistä muodostui kokonainen metsä, jonka peitossa koko hovi nukkui satavuotista untaan.

Jaa, kielin ei voinut kuvailla kaikkea sitä iha-
nuutta.

Elli ja Saimi eivät voineet muuta kuin toivoa, että Aunenkin jalat pian paranisivat, että hänkin saisi ottaa osaa sellaiseen riemuun. Sitten piti hänen heti oppia tanssimaan. Kyllä Elli opettaisi. Hän oli jo käynyt tanssikulun ja tanssiminen oli hänen mielestään hauskinda maailmassa. Nytkään ei hän malttanut olla pyörähtelemättä muutamia kertoja ympäri Aunen kamarin lattiaa.

Tällä kertaa serkut eivät joutaneetkaan viipymään kauvan. He olivat vaan pistäytyneet ohi kulkeissaan tervehtimään pientä armasta serkkukultaansa. Taas he suutelivat ja taputtivat ja jättivät hyvästi näkemään asti.

Kotimatalla sanoi Saimi Ellille, että ehkei heidän sentään olisi pitänyt olla niin vallattomia Aunen luona eikä kertoa niin paljon niistä tanssijaisista.

Tuskinpa Aune sentään milloinkaan paranisi ja tuskinpa hänen jaloillaan koskaan tansittaisi.

Niin, arveli Elli, ehkä Aunen mieli vaan kävi surulliseksi, kun kuuli toisten ilosta. Hän ei ollut puhunut juuri mitään, hymyilyt vaan niin kummallisesti heidän kertoessaan.

Saimi luuli kumminkin huomanneensa, ettei Aune ollut pahoillaan. Hänen katseessaan oli ollut jotain kirkastettua ja hänen hymyilyssään jotakin ihan autuaallista. Katsellessaan Aunea oli Saimi tullut ajatelleeksi sitä kaunista pyhimyksen kuvaa, joka oli hänen pienen rukouskirjansa kannessa, ja jota hän aina oli ihailut.

Ja Saimi oli huomannut oikein. Aune ei ollut ensinkään pahoillaan siitä, ettei hän voinut päästä tanssijaisiin. Mutta muisti hän senkin ajan, jolloin sydäntä oli särkenyt, kun toiset lapset puhuivat iloistaan. Minkätähden hänen, juuri hänen kohtalonsa piti olla näin kova, kun kaikki muut olivat terveitä ja onnellisia? Ja monta kyyneltä oli hän silloin itkenyt ikävinä iltoina. Eikä ollut hän silloin onnellinen.

Mutta se oli jo voitettu kanta. Ja vaikka hänen jalkansa paranisivat tänään taikka huomenna, eipä hänen sittenkään tekisi mieli tanssia. Toisetpa toimet häntä silloin kutsuisivat. Eihän siinä ollut mitään pahaa, lapsuusajan viattomassa ilossa, mutta Aune tunsu kumminkin, että se maailma, jossa hän

eli, oli niin paljon korkeammalla sitä toista kuin taivas on maasta.

Se maailma oli laskeutunut hänen luokseen, kun hän hiljaisina hetkinä oli kuunnellut Ijäisen ääntä sielussaan, ja kun hän tähtien valossa oli avannut sydämensä sille rakkaudelle, joka ulottuu kaikkialle ja jokaiseen. Ja sitä maailmaa ei Aune milloinkaan tahtonut laskea luotaan, sillä siinä on ikuinen onni.

Kuluivat näin päivät ja yöt tyynesti ja tasaisesti eteenpäin.

Lauri kävi joka aamu juomassa „lämmitystään“. He tarjosivatkin nyt hänelle maitolämmitystä, koska se on terveellisempää ja ravitsevampaa. Hänen piti juoda sitä oikein paljon vehnäleivän kanssa, että jaksaisi ponnistella.

— Niin, ponnistelemista se on elämä, Lauriparka, sanoi Leena. Eikä auta uupua kesken aikaa. — —

Aune alkoi jo ikävöidä isää, joka vielä oli matkalla. Hän tiesi että isä matkusti tärkeissä isänmaan asioissa ja, että hänenkin elämänsä oli kovaa ponnistelemista. Aune oli välistä öisillä, kun sattui heräämään, kuullut isän raskailla askelilla mittavan huoneensa lattiaa. Ja vaikka hän sitten aamuella olikin hymysuin astunut Aunen kamariin, oli kumminkin synkkä suru piileskellyt otsan poimuissa. Aune oli pelännyt, että isä taas suree hänen tähtensä. Mutta eräänä iltana oli hän rohkaissut luontonsa ja kysynyt:

— Mitä isäni suree?

Johon isä oli vastannut surevansa Suomen tulevaisuutta.

Useasti oli hän sitten puhunut Aunelle siitä, kuinka meidän kansa on pieni ja kuinka muut mah- tavimmat voisivat sitä sortaa ja ryöstää siltä sen kal- leimmat oikeudet, ja että ainoa pelastus oli hengen miekalla taisteleminen. Ja siihen taisteluun oli jo- kaisen otettava osaa. Niin, sillä miekalla voivat pienet tyttösetkin taistella. Ja Aune oli juuri ollut kysymäisillään, että jalattomatkin, mutta ei ollut hennonut sentään. — —

Jospa isä nyt vaan pian palaisi matkaltaan, niin Aune saisi sanoa hänelle, että hänkin tahtoo taistella kaiken sen puolesta, joka kärsii vääryyttä tässä maailmassa ja jota sorretaan.

— — Seuraavana päivänä, kun Aune taas istui kuumeentapaisella innolla kutomassa sukkaansa, tuli tohtori aivan odottamatta. Hän asettui Aunen eteen, katseli häntä tutkivasti, kävi totiseksi ja sanoi:

Minne kiire, mamsselikulta, ja näinkö niitä voi- mia tuhlataan?

Hän otti pois kutimen ja sulki ystävällisesti Aunen kädet omiinsa. Ne ihan vapisivat rasituk- sesta.

Mutta tohtorisetähän oli itse luvannut, että hän saisi kutoa.

Niin, joskus huvin vuoksi vähäsen, mutta ei miksikään kutomakoneeksi, lapsikulta, siihen meillä ei ole varaa, ei totisesti ole meillä siihen varaa. Ja

hän katseli huolestuneena sitä hentoa pientä olentoa siinä edessään, joka näytti heikontuneen hänen viime käynnistään.

Aunen täytyi pitkälleen sänkyyn, että tohtori-setä sai tutkia jalkoja. Eivätpä olleet paranemaan päin nekään. Aune oli aivan liiaksi paljon istunut pyörötuolissaan jalat riipuksissa. Nyt ei saisi pitkään aikaan laskea jalkoja alaspäin. Minkä istui, piti istua sängyssä.

Ei tullut Aune iloiseksi näistä, mutta ei kovin surulliseksikaan. Olipa hän ennenkin monta pitkää talvea asunut yksinomaan sängyssään. Tulihan sitä toimeen siinäkin ja mikäs olikaan tullessa höyhenpatjoilla, silkkipeitteen alla lämpimässä kamarissaan. Pahinta oli sukkain.

Saadakseen Aunen iloisemmaksi rupesi tohtori tapansa mukaan laskemaan leikkiä. Ja hän kertoi kaikesta siitä, mitä hän joka päivä näki liikkueensa siellä ulkona maailmassa. Paljon hän siellä oli nähnyt, mutta kaikkein viimeksi oli hän nähnyt lentokoneen. Niin, kohta Aune saisi kamarinsa ikkunasta katsella kuinka ihmiset siellä ulkona lentelevät kuin lintuset. Istuutuivat vaan välistä lepäämään jonnekin puun oksalle esplanaadissa tai katon harjalle. Eihän sitä ijankaikkisesti viitsi kävellä köpistellä tämän vanhentuneen maan pinnalla. Ja kukapa sen tiesi vaikka ne ruumiinosat tulevaisuuden ihmisellä kokonaan kutistuisivat ja kasvaisi siivet sijaan.

Aune katseli suurin silmin tohtorisetää. Hän ei tarkkaan tiennyt puhuiko se nyt totta vai laskiko leikkiä siitä jalkain surkastumisesta. Lentokoneeseen hän kyllä uskoi. Olihan isä näyttänyt hänelle lentokoneen kuvankin ulkomaan sanomalehdistä.

Vai kutomakoneeksi koko tyttö, jopa nyt joutavia! Ja mitä hän sitten aikoi tehdä niillä kaiken maailman sukilla, joita sitä kyytiä kudottiin?

Aune loi vakaan katseen tohtoriin ja kysyi omituisen juhlallisella äänellä, että eikö tohtorisetä, joka oli nähnyt niin paljon siellä ulkona avarassa maailmassa, eikö hän milloinkaan ollut sattunut näkemään pakkasen puremaa sukatonta lapsenjalkaa. — Ja kyyneleet tunkivat väkisinkin esille mustain silmäripsien alta.

Tohtori lasi kätensä Aunen sydämmelle.

— Sellaistako täällä liikkuu? Sinä armas henki! Mutta hän uskoi, että Aunen isä on valmis ostamaan vaikka useamman sukkaparin kuin nää sormet jaksaisivat kutoa kymmenessä vuodessa, kun Aune vaan pyytää.

Vieläkin täytyi Aunen kysyä siltä hyvältä tohterisedältä, joka oli nähnyt niin paljon maailmassa, oliko hän koskaan nähnyt kenenkään tanssivan puukengissä.

Sitä hän todellakaan ei muistanut nähneensä. Eivät taida olla ne oikein mukavat tanssikengiksi.

— Entäs puujaloilla sitten? Niin, Aune tarkoitti vaan, että oliko tohterisetä koskaan nähnyt puujalkaisen tanssivan?

— Viisastellakko se nyt alkaa, pieni veitikka? Terveillä jaloilla sitä vaan tanssitaan ja senpävuoksi Aunenkin jalkoja nyt on koetettava terveiksi.

Tohtori nousi lähteäkseen. Aune ojensi hänelle pienen kätensä ja sanoi, ettei hän viisastellut. Mutta sitä ennättää ajatella niin paljon tuhmaa ja viisasta hiljaisessa huoneessaan neljän seinän sisällä. Kaikellaiset ajatukset tulevat mieleen, tulevat ja menevät, nousevat ja laskevat kuin aallot meressä.

Eteisessä sanoi tohtori Leenalle, että nyt oli leikki poissa taas, että piakkoin taas oli tehtävä leikkaus ja sen varalle oli koottava voimia. Ja ennen kaikkea piti koettaa pitää yllä iloista mieltä.

Mutta tiellä mennessään ajatteli hän, että aavistikohan se armas lapsi kuinka mahdotonta, kuinka tuiki mahdotonta oli pelastaa hänen jalkojaan. Hänen sanansa olivat saaneet erityisen painon, kun hän mainitsi puujalkoja ja omituisen varmasti oli hän silloin katsonut tohtoriin. Mahdotonta tuiki . . . . .

Ja tohtori astui muoto synkkänä katuja alaspäin. Poikkesi sitten poikkikadulle mennäkseen toisen sairaan luo.

Aune oli jo ennättänyt saada monta kirjettä isän matkalta, ja nyt hän vihdoin taas oli kotona. Hän oli istunut pitkät rupeamat Aunen vuoteen vieressä. He olivat jo ennättäneet puhua miltei kaikesta, mitä taivaan alla voi tapahtua ja Aunesta tuntui nyt taas niin turvalliselta.

Siinä olivat tuliaiset vielä esillä pöydällä, ja kylläpä se isä taas oli muistanut niitä tuodakkin. Siinä oli kirjoja korukansissa, siinä kaunis leninki-vaate, siinä kallisarvoinen helminauha. Mitäpä kaikkea isä ei olisikaan tahtonut antaa pikku tytölleen, ainoalle ilolleen. Jos hänen vallassaan olisi ollut, niin olispa hän antanut Aunelle vaikka tähden tuolta taivaan sinilaelta.

Mutta sitä, mitä hän kaikkein kernaimmin olisi tahtonut antaa ja jota Aune kipeimmin kaipasi, se ei ollut hänen annettavissaan, eikä voinut siinä auttaa mikään maallinen mahti. Ja sepä se oli hänen elämänsä suuri suru. — —

Isä oli jo lähtenyt virastoon. Leena missä lie häärinyt. Aune oli yksin ja hän nautti nyt siitä.

Nautti siitä ettei kuulunut risahdusta, ei rasahdusta ei ihmisen askelta eikä ääntä.

Aurinko paistoi sisään huoneeseen, kirkasti joka komeron ja valaisi synkät sopet. Kielot tuoksuivat pöydällä. Aune sulki silmänsä.

Hänestä oli aivan kuin juhannusaatto. Hän istuu Ahtolan rannalla. Hiljaa lyövät siinä laineet ruohikkoon. Peipponen laulaa koivun oksalla ja lahden takaa kuuluu käen surunsekainen kukunta. Ja tuulenhenki tuo metsästä juuri tuota samaa tuoksua. Aune levittää sieramensa ja nauttii.

Yhä pitää hän silmänsä suljettuina. Antaa lainetten loiskia ja käen kukkua lahden takana — kun on juhannusaatto. . . . .

Aune heräsi unelmistaan vasta, kun Leena tuli sisään hieroen kylmiä käsiään ja sanoi, että kohta taitaa tulla pyry, koska kaikki savut lyövät alas päin katoilta.

Aune pyysi taas syliinsä niitä suloisia kukkalapsiaan. Isä oli eilen lähettänyt ne puutarhurilta. Niitä oli satoja ryhmässä kauniissa vasussa. Täytyi katsella oikein läheltä, katsella ja ihaella. Ja ihmetellä sitä, että noin valkeata voi nousta mustasta mullasta. Nekin ovat niitä puhtaita. Ja taas heräsi kaiho sydämessä. Sehän oli taas sitä ikävää, sitä ainaista koti-ikävää.

Ja kun aurinko nyt paistoi ja täytti huoneen lempeällä valollaan, pyysi Aune, että ikuinen valo

paistaisi hänen sieluunsa, kirkastaisi joka komeron ja valaiseisi synkät sopet.

— — — — Leena oli ennustanut oikein. Heti iltapäivällä alkoi pyryttää. Lunta tuli taivaan täydeltä ja tuuli tanssitti suuria lumihöytäleitä vallattomasti ilmassa. He olivat syöneet päivällistä yhdessä, isä ja Aune, ja isä oli jäänyt siihen viettämään hämärähetkeä.

Kun he tällaisina hämärähetkinä näin istuivat yhdessä, kiertyivät heidän puheensa useinkin aineeseen, joka molemmille oli mieluisa ja rakas. Ja siihen ne kiertyivät nytkin — äitivainajaan. Isän piti kertoa uudelleen pienetkin erityiskohdat hänen elämästään ja kuolemastaan. Mutta kaikki ne sisältyivät siihen, että hänen elämänsä oli ollut ihana rakkaudentyö ja hänen eronsa täältä autuas. Ja yhdessä he surivat sitä, ettei häntä enään ollut olemassa tässä maailmassa. Ja yhdessä he iloitsivat siitä, että saivat säilyttää hänen muistonsa niin pyhänä ja kirkkaana elämänsä tiellä. — —

Ulkona yhä pyrytti ja tuiskutti. Taivas kävi uhkaavan mustaksi, tuntui hankkivan rajuilmaa.

Ei aikaakaan niin siellä jo repi ja ryski, ulvoi ja ärjyi. Isä oli noussus kävelemään. Hän astui edes takaisin lattialla ja pysähtyi usein ikkunan eteen katsellakseen sinne ulos. Aune uteli mitä isä nyt näki siellä. Ja isä vastasi, että hän katseli vaan kuinka tuuli tuiverteli puita, kuinka ne siellä hor-

juivat ja häilyivät, milloin minnekkain päin kaaristellen.

Ihmistä ei näkynyt liikkeellä. Mies metallinen vaan seisoi siellä suorana, pelkäämättä paikallaan. Ja isä sanoi, että joka kerran, kun hän näki sen jalon ryhdin myrskysäässä, tuli hän ajatelleeksi, että noin juuri on miehen seistävä elämänsä myrskyssä horjumatta, häilymättä. Ja noin on seistävä sen, joka suuren asian puolesta taistelee, pää pystyssä ja taipumatta tuulten mukaan. — —

Aunen kamari alkoi jo vähitellen käydä pilkkosen pimeäksi. Hämärähetki oli siis lopussa ja Leena viritti valot. Laittoipa hän taas tulta uuniinkin, ettei tulisi kylmä yöllä, sillä tuollainen myrsky tunkee tukevainkin seinäin lävitse. Vedettiin sitten ne paksut uutimet ikkunan eteen. Suljettiin pois sinne koko talvi tuiskuineen ja rajuilmoineen. Mitäpä he siitä! Aunen kamarissa oli tyyntä ja lämmintä ja kielojen tuoksua ja kesäinen Ahtola lampun kuvussa . . . . .

Mutta huonolla säällä kolotti jalkoja aina pahemmin. Ja vaikka Aune makasikin aivan hiljaa eikä vähääkään vaikeroinut, näkyi kuitenkin kasvojen ilmeestä, että hän kärsi kovaa tuskaa. Sentähden rupesikin Leena hiljalleen hieromaan jalkoja sillä hyvällä voiteella, joka aina lievensi tuskia. Ja isä istuutui viereen, piti pienoista kättä kädessään ja koetti lohdutella.

— Kun vaan jaksaisimme kesään, puhui hän. Päästäisi pois tästä kolkosta kaupungista pyryilmoineen sinne tyynen lahden rantaselle. Ja hän siirsi lampun lähemmäksi Aunea ja käänsi kesäisen Ahtolan aivan hänen eteensä.

Mutta Aune ajatteli nyt sitä talvista Ahtolaa. Jä härtä ihan värisytti, kun hän kuvaili mielessään minkälaista siellä nyt on. Ihan autiona on koko rakennus ja eteisen ovi lukittu ulkolukolla ja rautasalvalla salvattu. Myrsky lyö lunta pimeihin ikkunoihin ja vinguttaa kamalasti tuuliviiriä katolla. Jäässä on järvi ja ranta paksun hangen peitossa. Eikä laula nyt peipponen koivun oksalla. Kenties ulvoo siellä joku nälkäinen susi pihamaalla. . . .

Mutta lahden takaa loistaa vienoinen valo. Siellä on kaksi pienoista päätä painettuna ikkunaruutuun. Matti ja Miina siellä kuuntelevat myrskyillan ääniä.

— Mikähän tänä iltana niin kamalasti metsässä huutaa? Kysyy Miina.

— Myrsky vaan ulvoo korpikuusen latvassa, vastaa Matti.

— Tai kenties susi ja metsän peikot.

Heitä alkaa peloittaa ja he juoksevat sänkyyn lämpimäin nahkasten alle. Peittävät ihan huppuun, etteivät kuule mitään ja nukkuvat sinne. —

Aunekin nukahti siihen kesken hieromisen, käsi isän kädessä.

— Jumalan kiitos, tuskat ovat lopussa tällä kertaa, sanoi isä. Ja hän oli niin äärettömästi kiitollinen siitä, että teki mieli langeta maahan siihen sängyn viereen ja kiittää ja ylistää siitä, että tuskat olivat lopussa sillä kertaa.

Kuinka rauhallisesti hän nukkuu. Hymyilee unissaan.

Ja he peittelivät hellävaroen. Painoivat peitteen sängyn laitaa vastaan, ettei putoaisi yöllä. Puhalsivat sitten tulet sammuksiin ja hiipivät pois varpaillaan, etteivät herättäisi nukkujaa.

— — — — Mutta sinä yönä oli Laurin kovasti vilu vuoteellaan seinivieressä lattialla.

Kun Aune seuraavana aamuna heräsi, oli ulkona jo suuri päivä. Mutta Aunen kamarissa oli hämärä, sillä uutimet olivat vielä ikkunan edessä. Leena piti omasta huoneestaan varalta, milloin siellä silmät aukeisivat ja kun se viimeinkin tapatui, oli hän heti vuoteen ääressä.

Leikkiä laskein kysyi hän Aunelta, että mikäs se on, kun „kaksi kultaista kerää yli orren katselee?“

Ja Aune vastasi siihen, että „yksi hiiri, kaksi häntää, kenkä — kuka sen arvaa?“

Leena ei ymmärtänytkään mitä Aune tarkoitti: sitä että nyt tuntui siltä, että saisi panna kengät jalkaan.

— Annetaan olla siellä hiirten nurkassaan vähän aikaa, sanoi Leena. Tohtori sattuisi tulemaan, niin säikähtäisi, se kun ei ensinkään pidä hiiristä.

Kysyi sitten Leena, että tietääkö Aune, mikä se on, kun: laiva liikkuu kultakeula merta suurta saarellista, kullat heittää kulkeissaan yli meren sekä maan.

Sitäpä Aune ei tiennytkään. Hän mielti ja mielti. Leena ei saa sanoa, kyllä hän sen arvaa ihan heti.

Leena nauroi, että ei hän sanokkaan, mutta hän näyttää sen. Ja hän on tilaisuudessa näyttämään sen ihan tällä hetkellä. Aune katsoo nyt vaan suoraan tänne!

Äkkiä veti Leena uutimet syrjään.

— Aurinko !huusi Aune. Kuinkas hän ei sitä heti huomannut? Se vanha aurinko!

Mutta Leenan mielestä se oli uusi, joka aamu ihan uusi, aivan niinkuin on Jumalan armokin ihmistenlapsille uusi joka aamu.

Samassa alkoi kirkonkellojen ääni kuulumaan ja silloin vasta muisti Aune, että oli pyhä. Hän piti paljon pyhäpäivästä, mutta tänään oli hänellä vielä ihan erityinen syy iloita sen tulosta. He olivat nimittäin Leenan kanssa kutsuneet vieraita aamupäiväksi. Ei niitä ollut monta, eikä olleet ne suuren suuria. Olipahan vaan se heidän yhteinen ystävänsä, poikanen puukengät jalassa.

Vaikka Lauri kävikin heillä joka aamu, niin eihän siinä ennättänyt puhua juuri mitään. Ja Aune olisi tahtonut tietää niin paljon: koulusta ja hänen tovereistaan, pikku Annista ja Laurin omasta äidistä y. m.

Sunnuntaiamupäivän oli Lauri aina saanut käyttää oman mielensä mukaan. Usein luki hän silloin läksyjään tai kävi kirkossa. Kotona hän ei milloinkaan puhunut mitään niistä kirkossakäynneistään.

Se oli hänen oma salaisuutensa ja hän kävikin siellä vaan äitinsä muiston vuoksi.

Eipä hän elämässään voisi unohtaa sitä kuinka oma äiti muinen sunnuntaiaamuna puki hänet kirkkovaatteisiin ja kuinka he sitten kaikin kolmen menivät kirkkoon, kuinka urut soivat ja kuinka hän tavallisesti nukkua nupsahti äitinsä kylkeen.

Niitä muistoja uudistaakseen hän niin mielellään vielä nytkin lähti sille samalle matkalle. Ja vaikkei hänellä enään aina ollutkaan kirkkovaatteita ja vaikkei äiti enään taluttanutkaan häntä kädestä, niin tuntui kumminkin ihan siltä kuin hänkin olisi ollut mukana matkalla. Ja onnellisena astui Lauri niitä samoja katuja, nousi samoja portaita ja tultuaan kirkkoon nojasi hän turvallisesti jyrkävään patsaaseen, jonka viereen hän aina koetti päästä istumaan. Siinä oli niin hyvä kuunnella urkujen ääntä — niitten samain urkujen — ja hyvä oli siihen joskus nukahtaakin, kuin muinen äitinsä kylkeen.

Mutta nyt piti hänen mennä vieraisille. Aamulla oli Leena tarjonnut hänelle lämmityksen eteisessä, kun Aune sinä aamuna nukkui pitkään. Oli hivellyt poskea ja sanonut:

Tule nyt sitten varmaan, Aune odottaa!

Kunma kiire oli Laurilla sinä aamuna lehtiä jakaessaan. Tavallista aikaisemmin ennätti hän kotia. Toiset olivat aamiaisella. Isä kehoitti Lauriakin tulemaan, mutta häntä ei maittanut. Hän heittäysi

pikku Annin viereen kehtoon. Anni tarttui heti kaulaan ja soperteli iloisesti. Laurikin soperteli Annin korvaan, kuiskasi hiljaa.

— Aune odottaa.

Heti syötyään alkoi emintimä hankkia kylään lapsineen ja se oli Laurin mielestä onnellisinta, mitä hänelle nykyhetkenä saattoi tapahtua, sillä nyt saisi hänkin rauhassa hankkia kylään.

Pikku Laurin ilottomassa elämässä oliva ne hetket onnellisimmat, joina hän sai olla kahden isänsä kanssa. Omituinen rauhan tunne laski silloin mieleen ja hän oli varma siitä, että isäkin tunsu ihan samaa. Sellaisina hetkinä olivat he useinkin aivan ääneti, mutta kun isä pitkään ja surullisesti katsoi häneen, tiesi Lauri hyvin mitä hän ajatteli. Ja entisten, onnellisempain aikain muisto yhdisti heidät ja liitti heidät lähemmäksi toisiaan. Ja kun Lauri silloin ei voinut muulla tavalla lohdutella isää, koetti hän aina tehdä hänelle pikku palveluksia, niinkuin muisti äitivainaan tehneen.

Niinpä hän nytkin heti emintimän lähdettyä laittoi puhdasta vettä pesuastiaan ja kysyi eikö isä tahtoisi peseytyä. Aivan kuin Laurille mieliksi nousikin isä heti sängystä, johon hän oli heittäytynyt, ja alkoi hangata kasvojaan.

Lauri kertoi nyt isälleen, että häntä oli kutsuttu vieraisille ja yhdessä alkoivat he sitten laittamaan häntä matkaan.

Edellisenä iltana oli Lauri tosin ollut saunassa, mutta peseytyi nyt kumminkin oikein perinpohjin. Isä nosti sitten alas piirongilta vanhan peilirämän, jonka lasin pikku Anni oli lyönyt tuhansiin säröihin. Sen yhdessä kulmassa oli vielä varsin hyvä peilata, vaikkei nähnytäkään koko kasvojaan yhtäaikaan. Laurista tuntui niin somalle istua näin peilin edessä ja katsella omaa kuvaansa. Harvoinpa hänellä oli aikaa sellaiseen harrasteluun. Aamusilla täytyi töytätä ulos silmä kourassa. Hyvä kun ennätti saada kengät jalkaan ja laukun olalleen.

Senpävuoksi hänestä nyt tuntuikin niin somalta istua näin peilin edessä. Tukkaa siinä piti kammata. Hänellä oli oma pieni luukampa, jonka hän kerran oli saanut joululahjaksi isältä. Ja hänellä oli aina ollut tapana kammata hivuksensa suoraan ylös otsalta ja ohimoilta. Nyt teki mieli koettaa jakausta korvalliselle. Miltähän se näyttäisi? Mutta hivukset eivät ottanut pysyäkseen. Saivat siis olla totuttuun tapaansa.

Onneksi oli hänellä puhdas paita. Välistä täytyi pitää samaa paitaa monta viikkoa. Olipa vielä puhdas nenäliinakin.

Kun vaatteet olivat yllä, koetteli Lauri kaukaansa sitä kapeata silkkihuivia, jonka Leena oli antanut hänelle korviin pakkaisaamuna. Sepä vasta kaunis oli, kun isä satoi solmuun leuvan alle.

Nyt ei puuttunut enää muuta kuin kengät ja nepä olivatkin huonoimmat. Eikä ollut edes millä mustaisi niitä. He hieroivat noella, mutta ei siitä paljon apua ollut. No, ei auttanut muuta kuin jalkaan.

Ja nyt hän siis oli valmis lähtemään. Lakki hänellä oli hyvänlainen. Hän oli saanut sen jouluksi eräältä rouvalta, joka asui samassa talossa ja jonka asialla hän joskus oli juossut. Se oli kudottu punaisesta villalangasta ja tupsu päänlaella. Sattumalta olivat kintaat tulleet aivan samaan väriin.

Isä saattoi Laurin ovelle ja sanoi, että jos se hyvä neiti ei pahastuisi, niin hänkin lähettäisi terveisensä sille.

Hän jäi vielä ovelle seisomaan, kun Lauri reippain askelin kulki porstuan poikki ja katosi portaisiin. Hän ajatteli, että hänen pikku Lauristaan vielä voi tulla kelpo työmies. Rehellinen hän ainakin on ja hyvä kuin kulta. Ja hän siunasi sydämessään niitä hyviä ihmisiä, jotka osoittivat ystävyyttä Lauri raukalle. — — —

Kun Lauri sitten käveli katua pitkin ja kirkon kellot soivat, tuntui hänestä niin omituisen juhlalliselta, aivan kuin hän olisi ollut matkalla kirkkoon tai johonkin muuhun pyhään paikkaan.

Kello oli vasta lyönyt 11, kun Lauri seisoj tutun lasioven takana eikä rohjennut heti soittaa. Tuli kaikellaisia ajatuksia. Kenties senaattorikin tulee sisään, niin hän on hämillään, ja jos on muitakin

vieraita. Tuntui ihan siltä kuin hän nyt kainostelisi Auneakin, vaikka he jo olivat niin tutut.

Viimein kuului soitto, hiljainen ja arka. He tunsivat sen jo Aune ja Leena. Seuraavassa silmänräpäyksessä oli Lauri jo Aunen kamarissa. Hänen silmiään huikaisi ja häikäisi kaikki se kauneus, jota hän aamuisilla käynneillään tulen valossa ei ollut huomannutkaan. Nyt paistoi aurinko leveihin kultapuitteisiin, sillä seinillä riippui kauniita tauluja. Ja Lauri näki koko olemuksensa suuresta peilistä, joka ulottui lattiasta kattoon. Seinät ja kaikki huonekalut olivat siniset. Aune rakasti sinistä väriä sitä ihanaa taivaan kannen väriä.

Leena asetti heti Laurin istumaan nojatuoliin, joka häntä varten oli nostettu lähelle Aunen sänkyä, pieni pöytä vaan oli välillä. Lauri koetti piilottaa rumat kenkensä pöydän jalkain taakse.

Aune istui sängyssä. Hänellä oli yllään tummansininen leninki ja se kaunis uusi helminauha riippui kaulassa. Jalat olivat peitteen alla.

Lauri sanoi, että hän ehkä oli tullut liian aikaiseen. Mutta Aune vakuutti, että hän oli jo odottanut häntä ja kysyi kuinka Lauri sitä tuli ajatelleeksi.

— Kun, kun Aune ei vielä ole noussut oikein ylös.

Ensi kerran kutsui Lauri Aunea nimeltään niinkuin hän oli käsenyt ja se kävi vähän vaikeasti.

Lauri ei vielä edes tiennyt, että Aunen jalat olivat kipeät. Tähän asti oli ollut puhe vaan Laurin jaloista.

Aune selitti nyt, ettei hän sen paremmin nouskekaan ylös. Ettei hän vielä ole askeltakaan kävellyt tämän maan pinnalla eikä koskaan tule kävelemäänkään, ellei joskus puujaloilla. Sillä poikki hänen jalkansa sahataan, niin, sääliittä poikki ainakin toinen. Ja nyt Lauri tiesi hänen elämänsä kohtalon.

Lauri kävi ajatuksiinsa. Hän ajatteli että Aunen elämän kohtalo oli kova. Sellaista ei hän ollut aavistanutkaan, hän oli pitänyt Aunea niin ylen onnellisena. Nyt vasta huomasi hän kuinka sairaan näköinen hän oli ja kuinka kalpean ja kärsineen. Ja hänen kävi kovin sääliksi Auneraukkaa. Lauri käänsi päätään, oli katselevinaan taulua seinällä, mutta Aune huomasi, että kirkas kyynel vieräi alas pitkin hänen poskipieltään ja piiloutui paidan kaulukseen.

Sentähden riensikin Aune heti selittämään, ettei hän kumminkaan ole tyytymätön kohtaloonsa, että hänen on hyvin hyvä olla ja että monella oli paljon, paljon vaikeampi.

Mutta Laurista tuntui, että hän nyt oli paljon tutumpi Aunen kanssa eikä hän enää muistanut piilottaa rumia kenkiäänkään pöydän jalkain taakse.

Leena toi nyt sisään Aunen aamiaisen: voileipiä ja velliä sekä hedelmiä. Laurin täytyi tehdä seuraa.

Makealle maistuikin, hän kun kotona ei ollutkaan syönyt. Ja toisellaiset nää oli ruuatkin kuin ne kotoiset. Hän toivoi vaan, että pikku Anni nyt istuisi hänen sylissänsä ja hän saisi pistää parhaat palat Annin suuhun, niinkuin hän teki kotonakin. Omenoita hänen piti panna taskuunsaakin tuliaisiksi kotiväelle, mutta pikku Anni saisi punaisimman ja kauriimman.

Aune rupesi sitte näyttelemään uusia kertomuskirjojaan. Hän oli päättänyt antaa Laurille yhden niistä, sen jossa puhuttiin köyhästä pojasta, joka lapsuudessaan sai kokea paljon kurjuutta, mutta josta kuitenkin kasvoi mainio mies ja isänmaansa ilo. Hän kysyi Laurilta millaisista kansista hän enemmän piti punaisistako vai sinisistä, mutta ei saanutkaan vastausta.

Kummastuneena katsoi Aune Lauriin, jonka pää oli hervahtanut tuolin selkänojaa vastaan ja silmäkannet olivat painuneet kiinni. Aune ei ollut uskoa silmiään, sillä toden totta — Lauri oli nukkunut.

Hän viittasi kädellään Leenaa viereisestä huoneesta.

— Siinä se nyt on kylämies! Ja heitä nauratti pahanpäiväisesti.

Aunea ihmetytti, sellaista hän ei olisi voinut aavistaa. Mutta Leenan mielestä se ei ollut mikään ihme ensinkään. Heidän oli ajatteleminen, että Lauri sinä aamuna jo oli kulkenut monta askelta. Toisten

nukkuissa oli hän jo laukku kainalossa lentänyt talosta taloon, sillä eipä hänellä ole edes pyhärauhaa. Ja kun pääsi siihen istumaan pehmeään ja lämpöiseen, niin oli ihan luonnollista, että hän nukkui. Ja kukapa tiesi oliko hän saanut rauhassa nukkua yönsäkään.

Senaattorikin tuli tervehtääkseen pientä vierasta, josta hän niin paljon oli kuullut puhuttavan. Aune varoitti häntä sormellaan jo ovelle tulemaan hiljaa. Ja pian sai hänkin nähdä mitä täällä oli tapahtunut. Hän istuutui tuolille vastapäätä Lauria ja tarkasteli häntä kiireestä kantapäähän.

Aune alkoi selittämään, että Lauri nyt oli muuttunut aivan kuin toiseksi pojaksi. Isä olisi vaan nähnyt kuinka surkean näköinen hän oli isänsä vanhassa takissa ja repaleisissa housuissa. Näyttipä siltä kuin heidän lämmitykselläänkin olisi ollut vaikutuksensa, sillä laiha poski oli alkanut hiukan pyöristyä. Ainakin oli hänen surullisiin kasvoihinsa tullut vähäisen ilon ilmettä.

Ja Aune nautti nyt vaan siitä, ettei Laurilla ollut laukkua. Jos isä olisi nähnyt kuinka raskasta laukkua hän kantoi! Aune ei ollut ennen nähnyt häntä ilman laukkua. senvuoksi hänestä ne kaksi kuuluivat yhteen. Aivan kuin laukun hihna, joka kulkee oikealta olalta viistoon rinnan yli vasempaan, olisi ollut kiinni kasvanut siihen. Tuntui kai kevyeltä, kun se oli poissa. Ainakin Aunesta tuntui

huokeammalta, sillä olipa aivan kuin laukku olisi painanut hänen omaa olkapäätänsä.

Isä hymyili katsellessaan Lauria, sitä hyvän-tahtoista hymyilyään, jonka Aune niin hyvin tunsi. Ja hän sanoi, että on sentään onnellista voida noin nukahtaa pois tämän elämän huolista, unohtaa raskaat laukut ja muut taakat, suuret sekä pienet. Ja isä sanoi vielä, että näyttipä siltä, kun tällä pienellä vieraalla olisi hyvä omatunto, niin rauhallisesti hän nukkui. Isän mielestä siinä olisi ollut oikein hyvä aihe taidemaalarille, istuvillaan nukkuva lapsi vilpittömine kasvoineen. Sellaisen taulun nimeksi voisi panna: tunnon rauha tai viattomuuden uni tai jotain sellaista.

Isä kumartui katsomaan kulunutta puukenkää. Sinä pieni veitikka, portaissa kolistelijä! — Tosi-aankin ne näyttivät kömpelöiltä ja kylmiltä.

Isän täytyi nyt lähteä, mutta sitä ennen laski hän kiiltävän kultarahan pöydän kulmalle Laurin eteen, että saisi ostaa oikeat saappaat.

Ilmaisipa se katse kiitollisuutta, jonka Aune nyt loi isäänsä. Häntä itketti ja nauratti, ei tiennyt oikein kumpaaako tekisi. Ja ylen onnellinen oli hän siitä, että isäkin piti niin paljon heidän pienestä vieraastaan.

Kukapa tiesi kuinka kauvan Lauri olisi nukkunut, sillä Aune ja Leena eivät suinkaan olisi hennoneet häntä herättää, mutta onneksi sattui se kertomus-

kirja, joka oli jäänyt hänen käteensä, putoamaan lattialle. Se kolahti hiukan ja Lauri aukaisi silmänsä. Eipä hän ollutkaan kirkossa. Hän oli ollut nojaavinaan jyrkää patsasta vastaan. Se muuttui vähitellen yhä pehmeämmäksi, ja viimein oli hän istuvinaan oman äitinsä sylissä.

Lauri oli nähtävästi hämillään, kun hänelle näin nolosti oli käynyt. Hän alkoi selittää, ettei ollut saanut juuri ensinkään nukkua yöllä.

— Rajuilmanko tähden? Kysyi Aune.

— Niin senkin. Aina kun öisillä kävi kova tuuli, kuului vinniltä kaikenlaista kolinaa. Aivan kuin joku olisi kävellyt edestakaisin raskain askelin ja vaikeroinut. Ja Lauri sanoi silloin muistavansa sitä miestä, joka viime vuonna kuoli siellä vinnillä.

Leena antoi merkkejä, ettei Lauri enää jatkaisi sitä ainetta.

Aunekin oli huomannut Leenan merkit, eikä kysynyt muuta kuin, että pelkäsikö Lauri sitten viime yönä.

— Kaikenlaista kamalaa tuli mieleen, sanoi Lauri. Mutta sitten hän siunasi ja olisi varmaan nukkunut, ellei olisi ollut vilu.

— Onko sinun useinkin vilu öisillä? Kysyi Aune surullisesti.

— Ei, väliste vaan, kun on kylmempi, mutta silloin isä useinkin nousee peittämään takillaan. Niin hän teki viime yönäkin.

Aune pyysi nyt Lauria kertomaan jotakin siitä hyvästä isästään. Ensinkin mitä työtä hän tekee.

Lauri sanoi hänen tekevän kivityötä.

Aune tahtoi tietää kuinka sellaista työtä tehdään.

— Rosoiset suuret kivet hakataan vasaralla tasaisiksi joka sivulta. Raskasta se on. Isän kädet jo vapisevat kuin vanhuksen, vaikka hän vielä on nuorenlainen mies.

— Oletko nähnyt, isäsi hakkaavan vasarallaan?

— Joka päivä, kun vien hänelle ruokaa työpaikalle.

— Mutta tänä päivänä hän ei hakkaa.

— Ei, nyt vasara lepää kamarin nurkassa.

Ja Aune ilmaisi ilonsa siitä, että on olemassa sellainen päivä, jona kaikki vasarat ja muut työaseet ovat levossa.

Aunen pyynnöstä kertoi Lauri sitten paljonkin heidän kotielämästään. Hänen luulonsa mukaan oli isä ollut paljon onnellisempi oman äidin aikana. Ei kuulunut silloin torasanoja. Oma äiti oli aina nöyrä ja hiljainen. Laurin mieleen oli erikseen jäänyt se, kuinka äiti iltaisin, kun isä tuli työstä, meni ovelle häntä vastaan, otti vasaran olalta ja vei hänet hellästi kädestä pöydän ääreen, jossa iltanen odotti. Ja vaikka he olivatkin köyhiä, oli pieni huone silloin aina siisti.

Selvästi muisti Lauri myöskin hänen kuolintautinsa ja kuolemansa. Kun isä oli työssä eikä äiti voinut liikahtaa vuoteesta, oli Lauri kykynsä mukaan toimit-
tanut kotiaskareet. Hän teki tulta uuniin, lakaisi lattian, kuori perunat ja laittoi ruuan kiehumaan suureen kol-
mijalkaiseen pannuun. Äiti piti vielä tarkan huolen siitä, että ruoka oli ajallaan valmista isälle, mutta itse hän ei enää syönyt mitään. Päivä päivältä kävi hän yhä kalpeammaksi ja viimein eräänä iltana kutsui hän isän ja Laurin vuoteensa ääreen. Hän selitti silloin että hänen nyt täytyi jättää heidät ja ettei hänen ensinkään tarvinnut pelätä kuolemaa, koska hän tiesi muuttavansa autuaallisempaan elämään.

Lopuksi likisti hän Laurin kättä viimeisillä voimillaan ja sanoi:

— Ole vilpitön ja uskollinen, niin käy sinulle hyvin elämässä ja kuolemassa.

Sitä äitinsä viimeistä lausetta sanoi Lauri usein muistavansa, hän sanoi tarvitsevansa sitä silloin, kun tahtoo käydä liian työlääksi.

— Eikö sinusta olisi parempi, jos ei olisikaan emintimää? Kysyi Aune.

Ja Laurin täytyi tunnustaa, että se ajatus joskus oli tullut hänen mieleensä, mutta hän tiesi, että oli väärin ajatella niin. Ja hän sanoi lohduttelevansa sillä, että jos ei olisi emintimää, niin ei olisi pikku Anniakaan ja häntä Lauri suinkaan ei tahtoisi antaa pois ei mistään hinnasta.

Pikku Annistapa Aune nyt juuri halusikin kuulla jotain.

Eikä Lauri tiennyt sanoa hänestä muuta kuin, että Anni oli pieni raukka, joka ei vielä osannut puhuakaan eikä edes kävellä. Osasi vaan kietoa pehmeät käsivartensa kaulaan ja hymyillä unissaan. Valveillaan oli hän useimmiten totinen. Näytti ihan siltä kuin hän olisi miettinyt jotakin surullista asiaa. Ei hän usein itkenyt. Joskus vaan, esim. silloin kun emintimä torui Lauria ja oli tyly. Anni kyllä ymmärsi sen. Ja Lauri sanoi, että kun hän kasvaa isoksi, niin hän tahtoo tehdä työtä pikku Annin puolesta ja suolella häntä kaikkea pahaa vastaan, mikä häntä voisi kohdata maailmassa.

Aunen rupesi tekemään kovasti mieli nähdä pikku Annia. Laurin täytyi luvata joskus tuoda hänet mukanaan Aunen luo sitten keväällä, kun ilma lämpiää. Mutta sitä ennen päätti hän lähettää jotain lahjaa sille lapsukaiselle.

Pidätkö sinä kukista? Kysyi Aune ja näytti Laurille kielojaan. Nämä ovat minun pikku Anniani. Onpa kuin nämäkin ajattelisivat jotain surullista. Kenties surevat ne sitä, että heidät herätettiin kesken uniaan puutarhurin pimeässä ansarissa, kun olisi pitänyt avata kupunsa valoisana kevätaamuna jossain sinisen järven rannalla rantakoivun tai vihannoivan pajun juurella.

Maaseudun ihanuus astui taas elävänä Aunen eteen sieltä kielokukkain latvoilta ja lomasta. Ja

hän kysyi Laurilta missäpäin maalla hän oli ollut kesällä.

Aunen kummastukseksi kertoi Lauri, ettei hän milloinkaan ole ollut maalla. Eräänä kevännä olisi opettaja koulun puolesta toimittanut hänet maalle, kun hän oli heikko, mutta ei laskettu kotoa.

Aune ihmetteli mitä Lauri sitten teki kaupungissa koko kesän, kun ei ollut kouluakaan.

— Samaa kuin talvellakin. Sanomalehtiä piti juoksuttaa, kantaa ruokaa isälle, käydä asioilla ja hoitaa lapsia.

Aune sääli Lauria, joka ei milloinkaan ollut nähnyt oikeata metsää, luonnollista ja raivaamatonta, jossa tuuli soittaa vienoa säveltään ja joka myrskyssä huokailee ja ryskii. Eikä koskaan ollut soudellut välkkyvillä vesillä.

Oli hän ollut soutelemassa Töölön lahdella toisten poikain kanssa ja käynyt laivalla Korkeasaarella, jossa on metsää. Olipa uinutkin joskus Kaivopuiston kivisellä rannalla.

— Siinä ne olivat Laurin kesälystit, ja Aunen mielestä ne olivat köyhät. Köyhät vainen verrattuina siihen mitä luonto tarjoaa rikkaassa helmassaan kaukana kaupungin levottomuudesta. —

Heidän näitä pakinoidessaan oli päivällisaika jo ehtinyt ja Lauri aikoi lähteä kotiin, mutta Aune pyysi häntä päivällistoverikseen, kun isäkin oli poissa jossain juhlapäivällisillä. Leena kattoikin heti heidän

pienen pöytänsä ja hänen täytyi itsensä tulla siihen kolmanneksi.

— Pidämme mekin nyt juhlapäivällisiä, sanoi Aune.

Siinä oli paistia kasviksien kanssa. Aune söi vaan kasviksia. Ennen hän kyllä oli syönyt lihaakin, mutta ei voinut enään.

— Katsoppa taulua tuolla, sanoi hän Laurille. Tunnetko tyttöä, joka siinä istuu?

— Sehän on Aune itse, vastasi Lauri, joka oli noussut katsomaan sievää taulua kamarin sivuseinällä.

— Mitäs se tyttö tekee?

— Ruokkii kädestään lammasta.

— Kas vaan tätä kaupunkilaista, kun tuntee lampaan! Minä luulin vastaavasi, että tyttö ruokkii vasikkaa. Kun serkut kerran kävivät Ahtolassa ja Elli näki tuon saman pikku karitsan, huusi hän: Saimi, Saimi, tule pian katsomaan täällä on niin kummallinen vasikka, jolla on villaa.

Lampaita Lauri kyllä oli nähnyt. He asuivat yhteen aikaan lähellä teurastushuoneen tietä ja silloin hän näki, kun niitä vietiin sinne laumottain.

Leena painoi Laurin jalkaa pöydän alla merkiksi, ettei pitänyt jatkaa siihen suuntaan. Ja kaikki vaikenivat. Aune oli aikonut kertoa enemmänkin siitä pienestä karitsasta, kuinka se oli hänelle harras ja rakas ja kuinka se oli voittanut hänen sydämensä.

Mutta hän sanoi nyt vaan:

— Pikku karitsalleni lupasin, kun se turvallisesti toi päänsä syliini, nuoli kättäni sametinhienoisella kielellään ja luottaen katsoi silmiini, sille lupasin, että minun tähteni älköön vuotako viattoman veri.

Ennenkun Lauri lähti pois, päättivät he että hän tulisi Aunen luo joka sunnuntai, oli vielä niin paljon kyseltävää ja puhuttavaa. Ja hänen hyvästi heittäissään, antoi Aune hänelle sen kultarahan.

Hämärä alkoi jo laskeutua yli hiljaisen kaupungin, kun onnellinen pieni poika käveli kotiaan kohti laitakaupungille. Ei hän aina malttanut kävellä, piti lyödä juoksuksikin välillä. Oikea käsi oli lujasti kiinni puserrettuna takin taskussa, siinä oli kultaraha. Vasemmassa kantoi hän pussia, johon Leena oli laittanut leivoksia tuliaisiksi kotiväelle.

Eipä hän vielä elämässään ollut ollut niin rikas. Tosin sai hän kuukausittain määrätyn palkkansa sanomalehdestä, mutta siitä hän ei saanut käyttää penniäkään omiin tarpeisiinsa.

Hänestä oli aivan kuin voisi hän nyt ostaa vaikka talon. Mutta saappaita vartenhan se oli annettu. Eihän saappaat kumminkaan niin paljon maksa. Jää siitä ainakin leikkikaluksi Annille. Aleksanterinkadulla leikkikalukaupassa oli hän nähnyt niin kauniita. Pallonkohan ostaisi vai kauniin nuken?

Siinähän olikin jo kotipiportti. Teki mieli laulaa, kun juoksi ylös portaita. Kenties torutaan, kun hän on viipynyt näin kauvan. Mutta onpa hänellä tuliaisia.

— Terveisiä kylästä, sanoi Lauri iloisesti, kun oli ennättänyt sisään.

— Mitä se pikku neiti nyt tahtoi tietää ja mitä sinä vastasit? Ivasi emintimä.

— Terveisiä laittoi kaikille ja tuliaisia.

Lauri laski pussin pöydälle ja etsi taskuistaan omenat.

— Tämä on Annin, sanoi hän, ja heilutteli varresta suurinta ja punaisinta.

Anni olikin jo kontannut Laurin luo ja kavunnut pystyyn pitäen kiinni hänen takkinsa liepeestä. Lauri otti lapsen syliinsä ja istuutui kehtoon. Hän hieroi Annin kylmiä pikku jalkoja, jotka olivat ihan sinertävät vilusta. Ja hän ajatteli, että kengäthän Annikin tarvitsisi, mutta sitten ei saakaan palloa tai nukkea.

Alkoi jo olla jotensakin pimeä heidän pienessä huoneessaan. Isä otti tulta lamppuun ja Lauri aikoi juuri nousta panemaan puita uuniin, kun hän kauhukseen muisti, että hän aamulla oli kantanut ylös viimeiset vajasta. Mikäs nyt neuvoksi, kun on vielä näin kylmä aika!

Eikä isällä ollut rahaa, sen Lauri kyllä tiesi. Eilen nostettu palkka oli mennyt melkein kaikki vanhan velan suoritukseen.

Sinä iltana menivät he kaikki aikaisin levolle. Lauri ei riisuutunutkaan nyt, että saisi nukkua paremmin kuin viime yönä. Levolle asettuessaan ajatteli hän, että taitaa olla sentään viisaampaa ostaa

kengät kuin pallo tai nukke. Ja hän teki siinä valvoissaan sen varman päätöksen, että kengät hän ostaa. Sitten heillä molemmilla on uudet jalkineet, Laurilla saappaat ja Annilla kauniit kengät. Ja hän nautti jo siitä että, saisi panna pois puukenkensä ja kävellä oikeissa saappaissa, joita hänellä ei ollutkaan ollut niin pitkään aikaan.

Mutta ennenkun hän ennätti nukkua, kuuli hän äidin äreällä äänellä sanovan isälle:

-- Rahaa on laitettava vaikka mistä. En minä rupea lapsineni viluun kuolemaan ja sormeniko mä huomenna pataan panen?

-- Minä teen kaikki mitä voin, mitä suinkin voin, niinkuin olen tehnyt tähänkin asti, — oli isän vastaus.

Laurin sydäntä vihloi. Isän ääni oli kuulunut niin väsyneeltä, niin tuiki toivottomalta, aivan kuin olisi sanonut: minä en voi enään tehdä mitään, en niin mitään.

Lauri ajatteli, että nyt hän ei uskalla nukkua koko yönä. Mitä jos isä keskiyön pimeässä nousisi vuoteesta, hiipisi hiljaa ulos ovesta ja menisi yksinään vinnille, niinkuin teki se onneton mies, josta ei saanut puhua Aunelle. Lauri tiesi kyllä, että hän oli mennyt sinne siitä syystä, ettei ollut leipää vaimolle ja lapsille.

Pelko ja ahdistus täytti Laurin sielun ja tuskanhiki nousi otsaan. Hän nousi polvilleen, liitti ristiin

vapisevat sormensa ja rukoili hartaasti, että Jumala armahtaisi ja auttaisi hänen köyhää isäänsä, hänen rakasta isäänsä.

Sinä yönä valvoissaan vuoteellaan teki Lauri vielä toisenkin päätöksen. Hän teki sen ilman taistelua, iloisella mielellä ja vapaasti.

Ja koska hän jo isän raskaasta hengityksestä kuuli, että tämä nukkui, sai hänkin rauhan ja vaipui viimein uneen. — — —

Keskiyön aikaan nousi kuu taivaan laelle ja katseli sieltä nukkuvaa kaupunkia. Uutimien lomitse pilkisteli se huoneisiin, mutta Laurin kodin ikkunasta katseli se esteettömästi sisään. Sen säteet väreilivät seinillä ja lattialla ja jäivät leikittelemään kehdon laidalle. *Pikku Anni siinä nukkui* käsi posken alla ja hymyili unissaan. Kuun säteet kuiskailivat hiljaa:

— Nuku, sinä pieni kultasilmä, katsele unissasi taivaan maita! Eivätpä elon myrskyt konsaan sinua saavuta.

Ja lattialla nukkujalle kuiskailivat ne:

— Oikein poikani, *sinä teit hyvän päätöksen*, jota et koskaan tule katumaan. — — —

Aamulla oli isä jo pukeutunut ja kopeloi juuri vasaraa nurkasta, kun Laurikin heräsi. Hän juoksi jälestä porstuaan, painoi kultarahansa isän käteu ja sanoi hiljaa:

— Tässä on isälle rahaa puihin ja ruokaan. Aunen isä antoi eilen.

Laurin lähdettyä vaipui Aune syviin mietteisiin. Oli eräs asia, joka häntä usein oli ajatellut, ja joka nytkin nousi kiertämään hänen aivojaan.

Ja hän teki taas Leenalle juuri saman kysymyksen, jonka hän oli tehnyt jo monta kertaa ennen:

— Luuleeko Leena, että kuolleet voivat seurata meidän elämäämme täällä maan päällä.

Ja Leena vastasi juuri samalla lailla, kuin hän oli vastannut jo monta kertaa ennenkin, että sitä vaan ei yksikään varmasti tiedä, ei yksikään kuolevaisista.

— Luuleeko Leena sitten, että autuaasti kuolleet tulevat yhteen ja saavat tuntea toisensa?

— Sen hän uskoi ihan varmasti.

Nyt sekä Laurin että Aunen äiti oli kuollut autuaasti. He ovat siis yhdessä ja tuntevat toisensa. Jospa he nyt sentään voivat seurata meidän maalista matkaamme. Ovat nähneet kuinka synkkä se tie on, jota Lauri vaeltaa. Ja ovat pyytäneet että me, juuri me saisimme sitä vähän valaista.

— Sitä ei tiedä, sanoi Leena. Me, jotka nyt elämme tässä aistillisessa maailmassa, emme voi edes mielessämme kuvailla, millaista se elämä on, joka on vapaa näistä kaikista. Toistensa tunteminen siellä lienee vaan sen tuntemista, että ollaan saman Isän lapsia ja että sama pyhä rakkaus yhdistää kaikkia.

Ja eihän meidän nyt tarvitse vaivata pientä päätämme sillä, kuka lähetti Laurin tiellemme. Kun meillä vaan olisi runsaasti antaa hänelle sitä rakkautta, jonka puutetta hän kärsii, niin voisimme olla tyytyväisiä.

Aunen mielestä Leena oli ihan oikeassa. Mutta hänestä oli kumminkin niin sanomattoman lysti ajatella, että äidit sieltä ylhäältä seuraisivat heidän vaellustansa ja iloitsisivat siitä hyvästä, mitä he jaksosivat ajatella ja tehdä.

— — — Kun Lauri maanantaiamuna tuli lämmitykselle, katsoi Aune heti hänen jalkojaan. Puukengät niissä vielä oli. Milloinkapa hän vielä olisikaan ennättänyt ostaa saappaat, kun eilen oli pyhä.

Muuten oli Lauri onnellisemman näköinen kuin koskaan ennen. Ja Aune ajatteli sen tulevan siitä, että hän tiesi tänään saavansa oikeat saappaat.

— Terveisiä Annille, — sanoi Aune kun Lauri jätteli hyvästi.

— Isäkin lähetti eilen Aunelle, vaikken rojhennut silloin sanoa.

— Ei rohjennut sanoa eilen. Lauri ei näy vielä tietävänkään, kuinka paljon rakastan heitä kaikkia. Mutta sen hän vielä saa oppia ymmärtämään.

Ja Aune oli äärettömästi onnellinen siitä, että hän oli saanut terveisiä Laurin isältä, siltä kunnan työmieheltä, jonka kädet vapisevat ennen aikojaan.

Yöllä oli Aune uneksinut pikku Annista. Anni oli maannut kehdoissa lumivalkoinen pieni paita yllään eikä mitään muuta vaatetta. Aune oli ottanut hänet syliinsä, niin hän olikin muuttunut hänen pieneksi karitsakseen.

Leena sanoi että sellainen uni saattoi merkitä sairautta ja vaikka kuolemaakin.

Mutta Aune luuli sen merkitsevän sitä, että Anni oli niin viaton ja puhdas kuin pieni karitsa.

Eihän Anni toki joutanut kuolemaan. Kukas sitten olisi Laurin ilona siellä kotona?

Mutta jos sillä todellakaan ei ole muita vaatetta kuin pieni paita. Sittepä hän helposti voisi vilustua ja vaikka kuolla.

— Oli mar Annilla mekkokin päällään, kun kävin siellä. Suotta minä taas sanoinkin siitä unesta. Harvoinhan ne mitään merkitsevät. Tottakai ne kuvittelivat unissa, kun Aune illalla juuri ajatteli pikku Annia ja karitsaa.

— Minkähänlainen se koltti juuri oli, oliko edes villainen ja lämmin?

— Ei se näyttänyt villaiselta.

— Eipä se sitten mahtanut näyttää lämpimältäkään.

Mutta Aunepa tiesi mikä oli sekä villaista että lämmintä. Leena antaisi hänelle sen uuden leninkivaatteen laatikosta.

Sitä oli niin runsaasti että huoleti saattoi leikata Annille koltiksi kankaan päästä. Leena osasi kyllä arviolta leikata, kun hän kerran oli nähnyt Annin.

— Leena leikkaisi vaan kyllin pitkän, ei saa surkeilla vaatetta.

Ja Aune alkoi itse ompelemaan. Hän liitti sivut yhteen, päärmesi helman ja pani yläpäähän pöimille. Ja aina välillä piti hivellä vaatetta, se oli niin sametin hienoista.

Se lämmittäisi pikku Annia ja varjelisi vilustumasta. — — —

Mutta kun Lauri sinä päivänä kantoi sanomalehteä, oli koulussa ja juoksi asioilla oli hän ylen onnellinen mielessään. Elämä tuntui niin kevyeltä kuin höyhen ja puukengät hänen jalassaan tuntuivat maailman mukavimmilta jalkineilta.

Lauri ajatteli, että sellaisia hän käyttä ikänsä kaiken, puukenkiä ja vanhaa nuttua. Ehkä hän niin tehden joskus voisi painaa kultarahan isänsä vapisevaan käteen.

Kun uusi aamu koitti ja Lauri taas tuli ystäväinsä luo, huomasi Aune heti etteivät puukengät vieläkään olleet väistyneet toisten tieltä. Hän kysyi kummastuneena:

— Entäs saappaat?

Lauri selitti nyt, ettei hän ostanutkaan niitä. Kun kotona ei ollut puita eikä ruokaa ja isä oli epätoivossa, auttoi hän isää kultarahallaan. Ja puukengät olivat hänestä nyt niin hyvät. Paljon paremmat kuin koskaan ennen. Ei hän milloinkaan pyytäisi parempia.

Lauri oli taas yhtä onnellisen näköinen kuin eilen aamulla ja Aune huomasi eilen erehtyneensä sen onnen syystä.

— Ei puita eikä ruokaa, — soi Aunen korvissa. Se kuului niin armottomalta ja kovalta. Pikku Annille ei ollut ruokaa, ja hän olisi kumminkin tarvinnut sitä niin vähän.

Kun ei ollut puita eikä ruokaa, niin vielä vähemmin lienee ollut vaatteita. Ja Aunelle tuli kiire ompelemaan.

Leena rupesi auttamaan pääntientä, joka oli vaikeampi tehdä ja Aune ompeli pieniä hihvoja.

Puhuivat siinä Laurista, siitä iloisuudesta, joka nyt oli säteillyt koko hänen olennostaan. Ja Leena sanoi sen tulleen siitä, että hän oli kieltänyt itsensä. Niin vain monella viisaalla ja ylhäisellä olisi paljon opittavaa köyhästä pojasta, joka oli uskollinen isälleen hädän hetkenä.

Aune ajatteli, että hänkin tahtoisii jollain tavalla kieltää itsensä. Mutta eihän se ollut itsensä kieltämistä, että hän nyt esimerkiksi teki kolttia pikku Annille sentähden, että hänellä sattui olemaan liiaksi vaatetta. Eikä sekään, että hän soi muruisen runsaasta pöydästään tarvitsevalle. Ei, hänen olisi itsensä pitänyt tuntea sen puutetta, mitä hän oli antanut pois. Mutta kuinka hän voisi puutetta tuntea, kun isä on rikas ja voi hankkia hänelle mitä tahansa tässä maallisessa suhteessa?

Leena sanoi että itsensä kieltäminen voi tapahtua monella tavalla. Siihen on niin rikas kuin köyhäkin tilaisuudessa joka päivä, jos vaan on voimia sitä toteuttamaan. Ja se onni, joka siitä vuotaa ihmisen sieluun, on salaisuus kokemattomalle. Aune kyllä oppisi sen ymmärtämään.

Onnellinen se, joka on päässyt sen salaisuuden perille! — — —

Leena oli jo asettanut pienet hihat paikoilleen ja Aune ompeli nyt niitä kiinni. Sitten ei puuttuisi enää muuta kuin napit ja napinreiät.

Aune aloitti juuri toisen hihan istuttamista, kun isä tuli ilmoittamaan, että tohtori oli tulossa. Aunen ei pitänyt hämmästyä, sillä tänään hän tulisi toisen tohtorin kanssa, hyvin viisaan ja taitavan, että saisivat yhdessä neuvotella.

Leena kokosi pois ompeleet ja järjesti hiukan Aunen pukua. Ja samassa he jo olivatkin sisällä. Tohtorisetä tervehti Aunea tuttavallisesti aivan kuin omaa tyttöänsä. Ja esitti sitten Aunen leikkillisellä tavallaan vieraalle.

— Tämä on se meidän pieni älyniekka, se pieni filosooffi, joka ajattelee enemmän kuin viisaustieteen professori. Sentähden on hän käynyt näin laihaksi ja kalpeaksi.

Aune säikähti ensin vierasta tohtoria. Hän oli niin pitkä ja laiha, ihan harmaapäinen ja äärettömän juhlallisen, miltei ankaran näköinen. Mutta huomattuaan, että hänkin osasi hymyillä, ojensi Aune hänelle luottamuksella käsensä.

Iso pöytä oli jo tuotu sisään ja Aunen piti nyt pitkälleen siihen puhtaalle lakanalle. Tohtorit nostivat hellävaraa yhdessä isän kanssa. Isä jäi pään puolelle pitelemään kädestä ja tohtorit ryhtyivät tutkimaan jalkoja.

Ensin ottivat he käsiksi oikean. Kehittivät pois pitkän kääreen. Sen alta tuli esille ammoittava haava. He koputtivat sääri luuta koneillaan. Vetivät pois haavasta kumiletkun, joka oli mätäaineen

johtajana. Puhdistivat letkun ja pistivät takaisin syvälle pitkin luuta. Se koski äärettömästi, mutta Aune hymyili levottomalle isälleen. Sitten piti puhdistaa koko haava, kaivaa ja kaappia välkkyvillä koneilla, polttaa kovilla hapoilla ja lopuksi täyttää puhtaalla liinakaapulla, että pysyisi avoinna. Ja koko ajan Aune vaan hymyili isälleen. Viimein kietoivat he siihen uuden uutukaisen kääreen, kapaloivat kuin lapsen.

Aune luki tohtorien tyytyväisistä kasvoista, että siitä jalasta saattoi olla toivoa.

Tuli sitten vasemman vuoro. Kun siitä saatiin kääre pois, kävivät tohtorien kasvot vakaviksi. Taaskin koputtelivat he ja kaivoivat. He puhuivat keskenään kieltä, jota Aune ei ymmärtänyt. Se oli varmaan latinaa, sillä saksaa ja ranskaa Aune oli lukenut ja olisi toki tuntenut jonkun sanan. Isä kyllä näkyi ymmärtävän heidän keskustelunsa, sillä hän seurasi tuiki tarkasti.

Tohtori sanoi latinaksi, että täytyisi tehdä pieni leikkaus, ottaa pois vähän luuta, joka oli saanut vikaa. Mutta kuinka sitä pientä raukkaa henno kiusata niin paljon nukuttamatta. Eikä taas uskaltaisi nukuttaakaan, kun on niin heikko. Voisi helposti nukkua ikuiseen uneen.

Tohtoriseta kysyi nyt rohkaisten Aunelta, että vieläkö tää urhoollinen tyttö jaksaisi kestää vähän kipua, tehtäisi pieni niksaus vaan?

Ja Aune vastasi, että kyllä hän kestää.

Luusirun luusirun perästä laski tohtori nyt pihdistään pöydälle.

Eikä Aune enään jaksanutkaan hymyillä kalpevalle isälleen. Ei hän valittanutkaan eikä liikahtanut jäsentä.

Mutta pieni käsi värisi isän kädessä ja tuskan hiki helmeili vaalealla otsalla.

Kun vasenkin jalka sitten oli kääreessä ja he hellävaraa olivat nostaneet hänet takaisin sänkyynsä, otti vieras tohtori häntä ystävällisesti kädestä ja sanoi:

— Kiitos, sinä pieni urhoollinen tyttö! En ole ennen nähnyt vertaistasi. Luulenpa että Aune osaa tehdä muutakin kuin flofeerata. Toden totta, moni sotamies kantaa vähemmästä urhoollisuudesta kultarahaa rinnassaan!

Mutta Aune oli tohtorien vakavista kasvoista lukenut, että siitä jalasta taisi olla sangen vähän toivoa.

Isä oli mennyt saattamaan lääkäreitä. Aunea uuvutti, hän oli saanut vähän morfiiniä. Leena oli siinä. Hän kysyi hiljaa Aunelta:

--- Koskiko kovin.

— Kovin, koski.

— Mitä Aunen oli tehnyt mieli tehdä, kun leikkattiin?

— Oli tehnyt mieli huutaa niin, että seinät olisivat kaikuneet.

— Minkätähden Aune sitten oli huutamatta?

— Isän tähden.

— Tiesikö Aune mitä hän nyt oli tehnyt vaiti-
olemallaan?

— Mitäkö tehnyt?

— Hän oli nyt kieltänyt itsensä. Niin vain,
kun toisen tähden on tekemättä sitä, mitä halut-
taisi tehdä, on sekin itsensä kieltämistä.

Aune ajatteli että todellako hänkin oli saanut
kieltää itsensä? Ja hän tunsu syvää kiitollisuutta
siitä, että hänelle oli annettu voimia itsensä kieltä-
miseen isän tähden.

Oi, kuinka hän nyt oli onnellinen! Hän oli
nyt pääsemäisillään sen salaisuuden perille, josta
Leena oli puhunut.

Ja hän nukkui siihen riemu rinnassaan.

Oli taaskin sunnuntai.

Leikkauksen jäljestä Aune oli ollut heikko monta päivää. Ei jaksanut juuri muuta kuin olla pitkälleen. Ja aika tahtoi käydä ikäväksi. Tohtori oli sanonut, ettei hän ensinkään saisi rasittaa itseään ja ettei koulun pidosta voisi olla puhettakaan koko lukukautena.

Niinpä hän nyt iloitsi siitä, että taaskin oli sunnuntai. Tänään hän olikin oikein virkeä, piti heti aamulla saada leninki ylleen ja päästä istumaan.

Leena nosti saman sinisen nojatuolin siihen pöydän ääreen odottamaan sunnuntaivierasta, että saisi taas istua äitinsä sylissä.

Leena sanoi, että soma on nähdä nukkuuko se taas.

Mutta Aune olisi suonut, että hän nukkuisi.

— Saisi edes sen hetken maata rauhassa.

Siellä hän jo soittikin ja tuli sisään yhtä sievänä kuin viime sunnuntaina.

Aune kyseli isästä ja pikku Annista ja sai kuulla, että he voivat hyvin ja että Anni on niin

ihastunut uuteen mekkoonsa, ettei tahtoisi antaa sitä yöksikään pois.

— Istu mukavammin — kehoitti Aune — nojaa paremmin tuolin selkää vastaan! Eikö sinua väsyttä?

Lauri punastui. Aune mahtoi pitää häntä ihmeellisenä unikekona, johon hänellä kyllä olikin syytä. Sentähden täytyi hänen tässä vähän puollustella.

— Ei minulla sentään ole tapana nukkua joka päivä. Koulussakin on se tapahtunut yhden ainoan kerran kaunokirjoitustunnilla. Siitä on jo kauvan. Pieni veli oli silloin kipeä ja olin tuudittanut häntä kaiken yötä.

— Mitäs opettaja sanoi?

— Häntä nauratti vaan, vaikka minä pelkäsin pantavan nurkkaan seisomaan.

— Ei mekään panna nurkkaan, vaikka nukkuisitkin.

Mutta ei Lauria nyt nukuttanut. Hän sanoi maanneensa hyvästi koko yön.

— Arvaas mitä minä olen ajatellut! Sanoi Aune. Se on jotain hyvin, hyvin hauskaa. Sinun pitää ensi kesänä päästä meidän kanssamme Ahtolaan!

Lauri hymyili surullisesti. Ei hän pitänyt sitä mahdollisena. Hän ansaitsi sanomalehdestä juuri niin paljon kuin heiltä meni huoneen hyöryä, kuusitoista markkaa kuukaudessa.

Aune oli kyllä ajatellut asian sitäkin puolta, mutta hän uskoi ihan varmasti, että hänen isänsä

mielellään maksaisi Laurille yhtä paljon. He tarvitsisivat kumminkin jonkun pyörätuolia lykkäämässä, Leenan oli aina ollut vaikea joutaa.

Jospa Lauri vaan voisi aavistaa kuinka hauska hänelle tulee maalla, hänelle, joka on ihan terve, koska Aunekin on voinut nauttia niin paljon, vaikka hänen aina on täytynyt pysytellä pyörätuolissaan.

Lauri saisi kiikkua kuin orava metsän puissa, heittää kuperkeikkaa sammalmättäillä, jänisten leikitänhuilla, ja kalasena uida kaislikossa.

Aunen oli aina kovasti tehnyt mieli synkkään metsään, sinne missä ei ole muuta tietä kuin joku mutkainen karjanpolku, ja jossa ei kuulu muuta ääntä kuin tuulen tohina korkealla puitten latvoissa ja pikku lintuin liverrys.

Kerran he kaikki olivat olleet oikein kaukana salolla. Sinne oli ollut vaikea päästä, isä ja Leena olivat väliste kantaneetkin pyörätuolia.

— Nyt olemme erämaassa — oli isä sanonut. Eikä näkynt enään edes karjanpolkua.

Sitä päivää Aune ei koskaan unohtaisi, vaikka silloin oikeastaan ei tapahtunut mitään erinomaista. Tuuli vain heilutteli vanhain honkain latvoja ja humauteli kumman surullisesti. Ja maassa kukki kanerva.

— Kas vaan kanervaa — sanoi isä — osaapa se ilahduttaa erämaata, vaikka on pieni ja matala.

— Minkätähden kuiskaillemme? Oli Aune kysynyt.

— Senkötähden ettemme häiritsisi erämaan rauhaa?

— — Sinne vain Laurinkin piti päästä, niin saisi itse nähdä ja tuntea.

Mutta nyt saisi Lauri kertoa Aunelle jotain koulusta ja tovereistaan.

— Heitä on neljäkymmentä poikaa luokalla. Useat ovat oikein hyviä ja ahkeria, toiset taas tuottavat opettajalle vaan surua ja vastusta.

Enin sanoi Lauri pitävänsä vierustoveristaan Jannesta, joka on kyttyräselkäinen. Muutamat tovereista sanovat häntä pilkalla kameliksi. Mutta siitä Janne ei välitä. Hän istuu jäykkänä paikallaan ja osaa läksynsä kuin mies. Lauri luuli ihan varmasti, että Jannesta vielä kerran tulee oppinut herra. Hänen käytöksessään on jotain arvokasta. Lauri oli huomannut, että opettajakin puhutteli häntä erityisellä kunnioituksella.

He asuvat samassa talossa. Välistä on Janne niin sairas, että tuskin pysyy pystyssä. Silloin Lauri aina vetää hänet kelkalla kouluun ja sieltä kotiin, sillä koulusta hän ei olisi poissa millään mahdollilla.

Heidän ikkunansa ovat vastakkain, Laurin katonrajassa, Jannen vasapäätä olevan rakennuksen maa-kerroksessa. Lauri voi selvästi nähdä iltasilla ikkunastaan kumpako Lauri tekee, lukeeko vai tekeekö taulunpuitteita. Hän osaa nimittäin tehdä oikein

sieviä taulunpuitteita, joihin hän liimaa korkkijauhoja ja tekee kauniit tähdet kulmiin. Väliste ovat he yhdessä olleet niitä kaupustelemassa.

Väliin pistäytyy Lauri Jannen kamarissa. Sinne mennään kosteita portaita alaspäin ja, kun aukaisee oven, löyhähtää vastaan aivan sellainen haju kuin on kellarissa. Muuten on siellä hyvin siistiä. Jannella on oma pieni sänkynsä ja kirjahyllynsä, jossa on monta kirjaa.

Sivuseinästä vie ovi pyykkitupaan. Jannen äiti on pyykkäri. Nän on leski ja Janne on ainoa lapsi. Joka kerran, kun äiti tulee tuvasta kamariin, tuo hän mukanaan kokonaisen pilven valkoista vesihöyryä ja vesi juoksee hänen märistä vaatteistaan laimiskoksi lattialle. Mutta hän tuo myöskin sylinsä täyden äidinrakkautta Jannea kohtaan ja he ovat onnelliset yhdessä.

Kun Lauri vähän pysähtyi, ehätti Aune sanomaan:

— Minä pidän siitä Jannesta ja hänen märestä äidistään, minä pidän heistä molemmista paljon!

Siihen heidän keskustelunsa jäikin sillä kertaa, sillä serkut tulivat vieraisille Aunen luo ihan odottamatta.

He istuivat kumpikin tuolilleen lähelle Aunen sänkyä ja katselivat vierovasti Lauria. Mutta kun Elli huomasi puukengät, kuiskasi hän Saimille:

— Katso sen jalkoja!

Ja he tyrskähtivät molemmat nauramaan.

Lauri kävi tulipunaiseksi. Hän tiesi hyvin, että ne nauroivat hänelle ja hän aikoi heti nousta ja mennä matkoihinsa, mutta Aune katsoi häneen niin pitkään ja rukoilevasti. Lauri ymmärsi, että hän siten pyysi anteeksi tuhmaan serkkujensa puolesta, ja jäi istumaan paikoilleen.

Serkut alkoivat sitten kertomaan luistinradasta ja jostain ilotulituksesta, mutta Aune kuunteli hajamielisesti eikä vastannut juuri mitään. Lauri selaili kuvakirjaa.

Keskustelu kävi kankeasti. Lauri nousi kumminkin, ojensi kätensä Aunelle ja sanoi iloisesti:

— Minä tulen toiste.

Kumarrettuaan serkuille katosi hän eteiseen.

Aune ei ollut ensinkään tyytyväinen serkkuihinsa sinä päivänä.

— Minkätähden nauroitte Laurille? Kysyi hän. Senkötähden, että hänellä oli puukengät? Ooh, hänellä voisi kyllä olla paremmatkin, jos hän olisi tahtonut.

— Ja minkätähden ette uskaltaneet antaa hänelle kättä, kun tulitte?

Lauri on hyvä poika, paljon parempi kuin kukaan meistä.

Jospa ette milloinkaan tarttuisi huonompaan käteen!

Serkut olivat hämillään. He olivat oikeastaan tulleet korjatakseen viimekertaista vallattomuut-

taan ja nyt oli käynyt vielä huonommasti. Eivätkä he suinkaan olisi tahtoneet pahoittaa Aunen mieltä.

— No niin, istukaa nyt tähän minun sänkyni laidalle, ja olkaamme ystäviä, vaikk'emme kaikissa asioissa ymmärräkkään toisiamme.

Aune ojensi heille kummallekin laih tuneen käden, jota he likistivät lämpimäin käten välissä.

— Niin nähkääs, toisella on iloa tässä maailmassa, toisella surua.

Tanssiaiset ja ilotulitukset ovat nekin hyvät, mutta parempi vielä on hellä sydän kärsivää kohtaan. Ja itsensä kieltäminen on parempi kuin kau niit kengät. — — —

Heidän Aunen luota mennessään sanoi Elli, että hänen mielestään Aune on käynyt vielä omituisemmaksi kuin ennen ja aina hänellä on niin kummallisia tuttavuuksia.

Mutta Saimi sanoi pelkäävänsä, ettei Aune enään elä kauvan. Kuinka hänen kätensäkin ovat ohuet, melkein läpikuultavat!

— Kenties se Lauri nyt pitää itseänsä tuttavana ja tervehtää, kun tulee vastaan kadulla.

Ja Elli tunnusti, että häntä sentään hyvin kovasti hävettäisi, jos Lauri tulisi vastaan puukenkineen ja kumartaisi kömpelösti, varsinkin jos hän sattuisi kävelemään suuressa tyttöparvessa. Hän päätti kääntää pois päänsä eikä olla näkevinään.—

Sinä iltana valvoi Lauri ison aikaa vuoteessaan, ennenkuin nukkui. Kaikellaiset ajatukset tulivat mieleen.

Häntä ihan harmitti ne serkut ja heidän naurunsa. Sitä vaan ei yhtään tiedä kuinka vielä voi käydä maailmassa. Köyhä oli sekin poika, josta Aunen antamassa kirjassa puhuttiin ja kumminkin tuli hänestä niin suuri herra.

Mikseikäs hänkin voisi lukea, hyvä pää hänelläkin on. Lauri tiesi olevansa Jannen jäljestä paras poika luokalla ja kumminkin oli hänellä niin vähän aikaa läksyjen lukemiseen.

Mutta kukapa häntä kouluttaisi? Ei vainen taitaisi tehdä sitä kukaan.

Nurkassa tuolla seistä törötti isän suuri rautamoukari. Siinä hänen herruutensa ja tulevaisuuden toivonsa.

Ja kuitenkin kaikitenkin samapa se!

Opettaja sanoo usein koulussa, että on juuri yhdentekevä, mitä työtä ihminen toimittaa, kun hän vaan on uskollinen tehtävässään.

Yhdentekevä juuri on lukeeko Lauri vai heiluttaako rautamoukaria, kun hän vaan tekee sitä tarmonsä takaa.

Mutta sitä Lauri ajatteli, että niin hän tahtoi elää ja niin hän tahtoi kuolla, ettei Aunen, joka nyt uskoi hänestä hyvää ja joka ei lainkaan pilkannut häntä puukenkäin tähden, ettei

Aunen liioin koskaan tarvitsisi hävetä hänen tuttavuuttaan.

Mielikuvitus alkoi nyt luoda esiin kaikenlaista:

Monta vuotta on kulunut. Lauri hakata kalkuttaa kiven kylkeä tiepuolella, niin komeat vaunut ajavat ohi ja niissä istuu ylhäinen neiti. Lauri tuntee hänet heti Auneksi, mutta Aune ei enään tunnekaan häntä.

Yhtäkkiä hevoset säikähtävät ja ovat juuri vetämäisillään vaunut syvänteeseen, niin hän ryntää esiin ja pelastaa Aunen. Mutta itse murskautuu hän vaunujen alla.

Ja jospa hän ei olisikaan tilaisuudessa pelastaa Aunen henkeä, niin saisi hän ehkä pelastaa jonkun toisen, vaikka työmiehen tai köyhän lapsen.

Lukisivat sitten Aune ja Leena sanomalehdestä — jota joku toinen poika silloin kantaa heille — lukisivat miehestä, joka uhraamalla oman henkensä pelasti toisen. Nimi onkin heille tuttu.

— Sehän on se meidän pieni Laurimme, joka kantoi sanomalehteä ja jolle juotimme lämmitystä kylminä talviaamuina. Sellainenko mies hänestä kasvoi — henkensä uhrasi toisen tähden!

Ja kenties vuodattavat he kyöneleen hänen muistolleen.

Maanantaiamuna tuli ompelija ottamaan mittaa Aunesta. Piti nyt tehdä uusi lenninki, niin heillä sitten olisi yhdenlaiset Annin kanssa.

— Voi, kun Lauri eilen lähti niin äkkiä, ettei edes ennättänyt panna mukaan jotain hyvää Annille!

Mutta Leena ei luullut Anninkaan jääneen ihan osattomaksi, kun kerran Laurille tarjottin. Hän oli huomannut, että Lauri joka aamu säästi puolet vehnäestään ja hän oli varma siitä, että ne säästöt eivät joutuneet minnekkään muualle kuin Annin pikku suuhun.

Leena järjesteli paikoilleen hyllylle kirjoja ja kuvia, jotka olivat olleet esillä eilen, kun oli vieraita. Sitä tehdessään pudotti hän maahan esineen, joka helisi ja kilisi. Se oli Aunen säästölaatikko. Hän oli kerran saanut sen joululahjaksi isältä ja Aune oli joskus leikitellyt niillä viidellä kultarahalla, jotka olivat laatikossa. Mutta sitten se oli jäänyt ihan unohduksiin.

Aune aukaisi nyt taas laatikon sen pienen pienellä avaimella ja otti esille sen asukkaat, ne viisi

kultarahaa. Ne olivat todellakin somat. „10 markkaa“ oli siinä niin sievästi toisessa kyljessä. Aune ei ollut ennen ajatellut, että niillä olikaan muuta arvoa kuin, että olivat kauniit katsella ja somat pidellä pikku hypysissään. Hän oli leikitellyt niillä siten, että muodosteli niistä erilaisia kuvioita siniselle silkki-peittelleen. Ei niistä varsin monenlaisia saanutkaan, kun oli vaan viisi. Jos olisi ollut seitsemän, niin olisi saanut itse otavan loistamaan siihen siintävälle pohjalle kuin kotiinsa ainakin.

Mutta nyt Aune jo tiesi, että kultarahat hänen kädessään, ne ovat juuri sama kuin — puita, ruokaa ja vaatetta niille, joitten on vilu ja nälkä. Ja Aune ajatteli, ettei hänellä ole mitään oikeutta sulkea niitä säästölaatikkoon ja kätkeä hyödyttöminä hyllyynsä.

Aune oli juuri aprikoimassa, kuinka hän parhaimmalla tavalla voisi käyttää suuren aarteensa, kun Lauri ihan odottamatta tuli hänen luokseen.

He olivat saaneet luvan koulusta.

Laurilla oli kädessään yhdet Jannen tekemistä taulunpuitteista. Hän kertoi että Jannen äiti jo monta päivää oli ollut sairaana. Hän oli vilustunut pyykkirannassa niinä kovina pakkaispäivinä. Lauri sanoi yöllä herätessään nousseensa katsomaan vieläkö Janne valvoo. Ja aivan oikein, siellä hän istui täydessä työssä. Ja niin hän on tehnyt jo monta yötä. Sentähden onkin hänelle karttunut suuri varasto taulunpuitteita.

Päivällä istuu hän jäykkänä paikallaan koulussa ja osaa läksynsä kuin mies. Mutta hänen kasvonsa ovat valkeat kuin vaate.

Opettaja oli yhtenä päivänä kysynyt:

— Onko Janne sairas?

Ja Janne vastasi:

— En.

Hänellä ei ole tapana valitella.

Mutta kotiin mennessä oli Janne huolestuneena sanonut Laurille, ettei kukaan ole ostanut hänen puitteitaan.

— Minä pelkään . . . . ., sanoi Lauri hiljaa.

— Mitä sinä pelkää?

— Minä pelkään, ettei heillä ole ruokaa.

— Jos ei ole pahempaa peljättävää, riemuitsi Aune, niin kyllä siitä pahasta helposti päästään.

— Nää isot puitteet maksavat markan.

— Mutta minä maksan niistä kymmenen.

Ja Aune pani Laurin käteen yhden rahoistaan. Hänen olisi oikeastaan tehnyt mieli antaa ne kaikki ja vielä enemmänkin, mutta täytyi säästää Laurillekin ja pikku Annille ja kukatiesi kenelle.

Aune otti käteensä puitteet. Nepä vasta kauniit! Janne näkyy olevan ihan taiteilija. Ja millä hän saa ne noin kauniin ruskean kiiltäviksi?

Lauri selitti, että hän sivelee ne ruskealla lakalla.

— Ei tarvitse hävetä näitten kullalle kiiltäväänkään rinnalla.

Aune olisi heti tahtonut ne seinälleen, mutta piti ensin saada niihin taulu.

Lauri ei malttanut viipyä kauvempaa. Raha ihan poltti hänen kädessään. Piti nyt lintuna lentää Jannen luo.

Eikä Aunekaan estellyt. Mutta Laurin täytyi luvata tulla vielä toisen kerran samana päivänä, kun heillä nyt kerran oli lupa.

Aune ja Leena rupesivat nyt etsimään jotain kuvaa niihin puitteisiin. Pian löysivätkin he eräästä kuvastosta, joita Aunella oli monen monta, oikein mieleisensä kuvan ja juuri parhaiksi ison. Se oli talvimaisema. Synkän havumetsän halki kulkee siinä kaitainen tie. Tietä pitkin vaeltaa vaimo vetäen kelkkaa perässään ja kelkassa istuu pieni poika kyyryllään. Näyttipä melkein siltä, kuin hänellä olisi ollut kyttyrä.

Se poika luonnollisesti ei ollut kukaan muu kuin Janne, jota hänen äitinsä vetää kelkassa lumista tietä pitkin. Kunpa vaan ei olisi vilu!

He liimasivat kuvan kiinni puitteisiin ja nyt se oli valmis seinään pantavaksi. Aune tahtoi sen ihan vastapäätä sänkyä, että saisi siitä katsella uusia ystäviään.

Siinä se nyt riippui.

— Onko sinun vilu, Janne rukka, kun istut siinä kyyrylläsi kelkkassas?

Aune muisti Laurin sanoja: he ovat onnelliset yhdessä.

Niin varmaan ovat he onnelliset, sillä se rakkaus, joka heidät yhdistää, valaisee heidän tiensä korvenkin keskellä ja se voisi vaikka hangetkin sulattaa tiepuolesta. Eikä ole Jannen silloin vilu.

Niinpä istu sinä pieni onnellinen poika turvalisena kelkassasi ja riemuitse, kun on vetämässä äidinrakkaus! Ja iloisenä vedä kuormaasi, onnellinen äiti, eipä liene se sinulle raskas! — —

Iltapäivällä tuli Lauri toistamiseen. Hän kertoi Aunelle siitä ilosta, minkä hänen tulonsa oli synnyttänyt pyykkimuijan kamarissa.

Janne, joka muuten aina on totinen ja vakava kuin vanha mies, oli unohtanut kyttyrönsä ja tanssinut pitkin kosteata kivilattiaa kuin mikähän pieni kääpiö.

Ja sairaan äidin kasvoja kostuttivat ilonkyyneleet, kun hän ääneensä ylisti sitä Jumalaa, jonka apu on lähinnä juuri silloin, kun hätä on korkeimmillaan.

Aune heittäytyi pitkälleen ja peitti kasvonsa lakanalla. Hän tunsu itsensä niin vähäpätöiseksi, niin tuiki mitättömäksi. Ja kuitenkin oli hänen suotu toimia Jumalan kunniaksi!

Ja kuinkas oli oikeastaan sen suuren rakkauden laita, jonka aina piti paisuttaa hänen sydäntään, ja joka ei konsaan saisi sammua?

Oi, kuinka se kutistui pieneksi, pieneksi vainen ja penseäksi. Ja kuitenkin oli se ainoa tarpeellinen ja ainoa elämisen ehto.

Piti pyytää apua ylhäältä, piti pyrkiä juomaan siitä ikuisesta lähteestä aivan niinkuin janoinen peura pyrkii vetten luo, josta Leena oli lukenut. —

Kun Aune taas nousi istumaan, kertoi Lauri hänelle jatkoa äskeiseen tarinaansa: kuinka he yhdessä Jannen kanssa olivat juosseet ruokakauppaan ja tuoneet kumpikin kantamuksensa tavaraa. Sitten olivat he niinkään yhdessä kamarin uunissa kolmijalkaisessa pannussa keittäneet hyvää velliä, jota sairas äitikin oli syönyt lautasellisen. Ja ensi yönä oli Janne luvannut nukkua rauhassa isosta ajasta. — —

Hämärä alkoi jo laskeutua maahan ja Aunenkin pehmeään pesään, johon hän nyt ei tahtonut tulta. Oli niin hyvä istua näin illan hämärässä vapaasti ja peittelemättä pakinoiden asioista, jotka täyttivät sydämmen.

He puhuivat Laurin kanssa kaikista niistä poloisista, joilla ei ole edes isää eikä äitiäkään eikä minkäänlaista kodin turvaa. Lemmetön maailma vaan kohtelee kovasti ja kuolettaa sydämmen kukkaset.

Aune oli iloinen siitä, että kerran oli päästy siihen pääasiaan, josta hän juuri ensin oli halunnut puhua. Ja hän uskoi nyt siinä, hämärän muuttuessa pimeäksi ja tähtien syttyessä siellä kaukana ja korkealla, hän uskoi nyt siinä Laurille, että hänenkin oli suotu maistaa rahtunen sitä rakkautta, joka on

ijäistä alkua. Siitä seuraa, että hänen korkein onnensa olisi juuri niitten poloisten palveleminen, joista he olivat puhuneet.

Lapsellisuudessaan oli hän ajatellut jos joitakin keinoja sen asian toteuttamiseksi. Ensi innostuksessaan oli hän päättänyt tehdä työtä aamusta varhain iltaan myöhään, käyttää oikein elämänsä joka hetken, kutoa kintaita ja sukkia sekä ommella vaatteita. Kun niitä siten karttuisi hänelle koko kuormallinen, lähtisi hän kuormineen matkustamaan pitkin teitä ja taipaleita. Niinpä saisivat siitä viluiset vastaanulijat lämmikettä. Hän poikkeisi köyhimpiin mökkeihin tien varrella, yöpyisi yksinäisiin asuntoihin ja viettäisi arkenakin jouluiltaa matalissa majoissa . . . . .

Mutta jo ensimmäiset yritykset siihen suuntaan olivat osoittaneet, että tyhjiin saivat rauveta ne unelmat.

Ei ollut Aunessa töitten tekijää eikä kuorman kera kulkijaa.

Surren oli hän luopunut niistä tuumista ja hänen toimintahalunsa etsi uusia keinoja eikä löytänyt.

Ainoa lohdutus oli ollut se, että jos voisi hyvillä ajatuksillaan seurata heitä heidän teillään ja poluillaan, olla läsnä lohdutuksen tarpeessa ja virittää toivoa toivottomiin mieliin.

Mutta nyt oli hän saanut ihan uuden ajatuksen. Hän oli saanut sen juuri näinä päivinä. Lauri saisi

nyt kuulla kaikki, sillä Laurinkin piti olla osallisena auttamassa häntä hänen elämänsä tehtävää suorittamaan.

Hänen elämänsä tehtävää — Aunen silmät loistivat pimeässäkin pelkästä riemusta.

Hän oli ennen mielestään ollut luotu vaan tyhjän-toimittajaksi maan päälle ja häneen elämänsä oli tuntunut olevan vaan vastukseksi ja vaivaksi toisille.

Aune kertoi nyt Laurille, että hänen isänsä oli varakas ja että hän siis isoksi tultuaan saisi paljon rahoja ihan omikseen. Niillä rahoillaan hän rakentaisi kodin kodittomille! Juuri niin, ja siinä yrityksessä piti Laurin olla hänelle avullisena.

He saisivat nyt siis yhdessä tuumata millaiseksi ja mihin paikkaan se olisi tehtävä. Se Aunella vaan oli selvillä, että maaseudulla sen olla piti, järven rannalla ja metsikossa. Eivät he hakkaisi pois ainoatakaan puuta siitä ympäriltä. Huoleti saisivat riippakoivut lyödä ikkunoihin ja humahdella kotoiset kuuset.

Maantielle sen kumminkin pitäisi näkyä, että löytäisivät siellä vaeltajat kotiinsa. Ja hyvä olisi, jos lähellä siinä risteilisi monta tietä.

Kivistäkö vai puusta? Oli ensimmäinen kysymys.

Kivinen ehkä kestäisi kauvemmin, mutta se tuntuisi kolkommalta ja muistuttaisi kaupunkia.

— Puusta vain se tehdään meidän talo, komeista kankaan petäjistä!

Aune näki jo edessään uuden uutukaisen talon valkeiksi veistettyine seinineen. Päivä paistaa korkeisiin ikkunoihin ja siellä takana . . . .

— Pitäisi saada se piirretyksi paperille!

Otettiin tulta. Laurin piti piirtää siinä pienellä pöydällä Aunen sängyn vieressä. Heillä oli suuri paperiarkki, lyijykynä ja viivotin. Hienoilla viivoilla merkitsivät he paperin ylälaitaan rannan rajan. Määrättiin sitten metsän laajuus ja pantiin rakennuksen perustus.

— Janne tämän kauniisti osaisi piirtää — sanoi Lauri. Hänellä on maalilaatikkokin ja hän on pienellä siveltimellään tehnyt oikeita tauluja.

— No niin, maalatkoon sitten Janne. Mutta rakennus on tehtävä oikein iso, suuri sali keskelle ja monta kaunista kamaria molempiin päihin. Lauri saisi selittää kaikki Jannelle. — — —

Leenan kamarista kuului kellon lyönti. Lauri laski montako kertaa se löi — seitsemän! Sähköhtäen hypähti hän pystyyn. Olisi pitänyt olla jo kotona. Hän pani paperin kauniille käärölle ja pisti kainaloonsa.

— Sen talon asukkaille olisi opetettava paljon hyvää. Ja sitä on meidän tehtävä yhdessä, mutta sitä ennen on meidän itse opittava. Kysy Jannelta eikö hänkin tahtoisi auttaa meitä, — sanoi Aune ojentaen kätensä Laurille jäähyväisiksi.

Kotia kulkiessaan ajatteli Lauri, että Aune aikoi siis laittaa niille lapsille koulunkin ja pyysi

häntäkin ja Jannea opettajiksi. Lauri oli ensin luullut, kun Aune puhui hänenkin avustaan, että hän pääsisi kivenhakkaajaksi sitä taloa rakennettaessa. Lauri tiesi kyllä, että vaikka se tehdäänkin puusta, niin tarvitaan siihen paljon kiviäkin. Tehdään luonnollisesti kaunis kivijalka ja Lauri oli juuri aikonut esittää Aunelle, että tehtäisiin kaikki uunit harmaasta kalliosta. Ne ovat niin kauniit. Lauri oli nähnyt sellaisen isänsä hakkaaman uunin.

Mutta opettajaksi Aune tuntuikin häntä aikovan. Oi, jos kävisikin niin! Mutta voisikohan se olla mahdollista, kun hän on niin köyhä. Hädintuskin saa käydä kansakoulun loppuun asti. Hän oli usein kuullut emintimän sanovan isälle, että Lauri-kin jo vaan olisi laitettava ansaitsemaan, kyllä se sillä koululla kelpaisi työmieheksi, vai herraako siitä meinataan.

— Ei voinut Aune sitä ymmärtää, ei täydelleen asettua köyhän lapsen kohdalle.

Lauri poikkesi jo sisään kotiportista, mutta ennenkuin kääntyi oikeaan omia portaita kohden, laski hän liukkaista portaita alas maakerrokseen.

Janne oli lukemassa huomista maantiedeläksyä kartta levällään pöydällä.

Lauri aukaisi käärönsä ja selitti lyhyesti, mikä tässä oli tarkoitus.

Jannella oli kaikki heti selvillä. Hän ajatteli vaan että maalaisiko koivut tumman vaiko vaalean

viheriäisiksi. Riippuu siitä pitäisikö olla kevät vai kesä. Hän aukaisi maalilaatikkonsa ja huomasi, että vaaleata väriä oli enemmän kuin tummaa. Se seikka ratkaisi asian kevään voitoksi. Siitä tulisi ihmeen hauska työ, kun hän vaan osaisi oikein.

Mutta ensin piti lukea maantiedeläksy.

Kiivetessään kotiportaita ylös pelkäsi Lauri, että nyt häntä torutaan kovasti, kun on viipynyt näin kauvan. Käsi ihan vapisi, kun väänsi avainta lukossa. Mutta torumisia ei tullutkaan. Siellä istui vieras, jota Lauri ei koskaan ennen ollut nähnyt. Hän ei oikein tiennyt oliko se herra vai talonpoika. Ainakaan hän ei ollut niitten työmiesten tapainen, jotka väliste kävivät istumassa isän luona.

Vieras katseli Lauria pitkään ja tutkivasti. Lauri joutui hämilleen. Hän ei tiennyt, että vieras hänen piirteistään etsi yhtäläisyyttä hänelle rakasten kasvoin kanssa, sillä vieras ei ollut kukaan muu kuin Laurin eno.

— Uskollisista silmistäsi tunnen sinut sisareni pojaksi — sanoi eno likistäen Laurin kättä.

Lauri nieli kyyneleensä. Eno muistutti kovin hänen äitiään äänestäänkin ja koko olotavassa.

Eno kertoi sitten, että hän on kauppiana Oulussa ja että hän välistä käy Helsingissä asioilla. Usein sanoi hän kuulustelleensa sisarvainaansa perhettä, mutta nyt vasta onni ohjasi hänet heidän luokseen.

Pois lähteissään lupasi eno keväällä taas tulla Helsinkiin ja sanoi silloin käyvänsä heidänkin luonaan.

Sinä iltana ratkaistiin Laurin kohtalo. Hän oli miellyttänyt enoa ja, koska eno oli varakas ja lapse-ton, päätti hän ottaa Laurin kasvatikseen. Mutta hän aikoi sanoa sen vasta keväällä.

Lauri istui nyt kehossa onnellisena enonsa käynnistä pikku Anni sylissä. Voi, kuinka sen jalat taas olivat kylmät, aivan kuin jääpuikot. Sukat luisuivat aina pois ja kenkiäpä vaan ei ollutkaan. Vielä ne on kerran kengät Annillakin, ajatteli Lauri, kauniit ja lämpimät, kun hänkin tästä joutuu ansaitsemaan.

Täytyi ihan nousta koettamaan tuntuiko isän rautamoukari vielä yhtä raskaalta kuin ennen. Pie-nempänä oli hän tuskin jaksanut kohottaa sitä lattiasta. Mutta tänä iltana tuntui se merkillisen keveältä.

— Sen saat perinnöksi — sanoi isä — kun tämä käsi väsähtää. Se onkin ainoa perintö, minkä voin jättää pojalleni, se ja rehellinen nimi.

Kun kaikki sitten nukkuivat ja kamarissa oli pimeä, nousi Lauri hiljaa vuoteestaan ja hiipi ikkunan luo.

Aivan oikein, siellä istui Janne heidän talonsa luonnos edessään. Hän näkyi nyt piirustavan. Tarkasti sitten työtään, kallistellen päätään vuo-

roin vasempaan ja oikeaan. Kas niin nyt hän ottaa siveltimen. Ja hiljaisina yön hetkinä puhkeevat siinä vaaleanviheriäiset hiirenkorvat lehdetömiin puihin.

Sillä viikolla oli Laurilla joka aamu jotain hyvin tärkeätä kysyttävää Aunelta. Jannen täytyi saada tietää niin paljon.

— Tehdäänkö tuuliviiri katolle?

— Kaivetaanko kaivo pihamaalle?

— Mihin laitetaan kukkalavat ja mistä kukista Aune ensin pitää?

— Onko talolla peltoja?

— Tarvitaanko navettaa ja hevostallia? y. m.

Ne olivat asioita, joita Aunekaani ei ennen ollut ajatellut ja hänen täytyi aina ratkaista jokaisen niistä muutamassa minuutissa.

— Tottakai omat pellot pitää olla, joissa laiho vihertää syksyin, kevään ja joissa korkea ruis aaltoilee kuin meri kesätuulella.

— Lehmät ja lampaat kanssa tarvitaan talossa. Niitä hyväilläään ja ruokitaan, lypsetään ja keritään, mutta ei milloinkaan teurasteta.

Janne siis nyt maalaa ja piirustaa kaikki paperille tarkalleen joka kohdan.

Yhtä hän kumminkaan ei voisi panna paperille, sitä joka on tärkein kaikista ja jota paitse heidän

kotinsa olisi kolkko kuin hauta. Mutta sen pitää kumminkin olla siellä mukana, täyttää huoneet lattiasta lakeen, huminoida puitten latvoissa ja ihmisten silmistä säteillä.

Ja lämmitellä saavat sen loistossa vilua karsineet. —

Oi, jos se jo olisi valmis, aika ehtisi, vierähtäisivät vuodet!

— Onkohan Janne ollut maalla? Vaikea hänen muuten on maalata ilmi elävätä luontoa. Sunnuntaiksi hänen taideteoksensa nyt siis valmistuu.

Aune laski päivät ja yöt, illat ja aamut, ja niitten vaihdellessa kasvoi hänen omassa mielessään kuva siitä tulevaisuuden kodista, kaunis ja ihana.

Jalona nousee sen katto metsikon keskestä aivan kuin ylevän ihmisen otsa. Sopusointu kuiskailee lempeätä säveltään siinä ympärillä ja rannalla asuu rauha. — —

Vihdoin tuli sunnuntai ja silloin saapui Laurikin paperikääröineen. mielessään miltei ylpeillen ojensi hän sen Aunelle. Niin varma oli hän Jannen mestaruudesta.

Hämmästyen huomasi Lauri, että Aunen kasvot ilmaisivat pettymystä, kun hän katseli Jannen työtä.

— Ei ole Janne ollut maalla — ajatteli Aune.

Häntä ihan nauratti Jannen koivut, jotka seisovat kuin sotamiehet jäykissä riveissä valmiina

tekemään kunniaa. Ja niitten välillä kulki ruskea hiekkakäytävä suorana ja säännöllisenä.

— Ei niin meidän pihamaalla, vapaasti viher-
täköön siinä nurmen nukka ja rehoittakoon ruoho.

Mutta itse rakennus ei ollut hullumpi ensinkään. Siinä oli suuri sali keskessä, aivan niinkuin Aune oli tahtonut, ja kamarit kummin puolin.

Janne oli muistanut senkin huoneen, joka Auneelta oli jäänyt ihan unhotuksiin — keittiön. Lauri selitti että siellä on suuri muuripata, jossa parhailaan keitetään puuroa. Sentähden nouseekin sankka savu piipusta suoraan ylös kuin Aapelin uhri.

Aune sai heti eteensä kuinka Leena siellä sekoittaa puuroa äärettömän suurella kauhalla.

Toiseksi Aune oikeastaan oli ajatellut Leenan tehtävän siinä talossa. Hän oli ajatellut, että Leena parhaiten osaisi puhua sen asukkaille Jumalasta ja neuvoa heitä ijankaikkisen elämän tielle.

Itse rakennus siis oli hyvä ja se olikin pääasia, sillä sen mukaan oli tehtävä se toinen.

Portti kanssa kelpaisi. Sattumaltako lie Janneelta tullut sydämmen kuvat koristeiksi sen yläreunaan. Eivätpä siihen mitkään muut koristeet niin hyvin olisikaan sopineet. Rakkaasti kuiskaavat ne siinä jokaiselle:

— Sydämmellisesti tervetullut tänne!

Kun nyt sitten joku pieni tyttönen kylmänä iltana nöyrästi niiaa siinä portin takana ja arkeillen anoo yö-

sijaa, niin portti aukee ja lämpimät kädet taluttavat hänet sisään ja ystävälliset äänet lausuvat hänelle:

— Kotonasi toki yösijaa saanet. Oi, että harhailit niin kauvan siellä kaukana, etkä löytänyt ennemmin tietä tänne!

Ja ryysyinen puku riisutaan pois ja puetaan ylle ihan uusi pehmeintä villavaatetta.

Ja hän saa juoda lämmitystä omasta pikku kupistaan ja hänen oma pieni vuoteensa odottaa valmiina sulkemaan kotiutuneen matkamiehen lämpöiseen helmaansa. — —

Janne oli tehnyt puitteetkin tähän teokseensa. He olivat Laurin kanssa ajatelleet, että Aune mahdollisesti tahtoisi ripustaa sen seinälleen.

— Ehkei panna sentään seinään kaikkein katseltavaksi, sanoi Aune. Pidetään vaan omina iloinamme, niinkuin pidetään se, mikä on sydämmelle kaikkein kalleinta.

Lauri saisi pitää muistonaan tämän paperin, ehkä Janne ottaa tehdäkseen toisen Aunelle, jossa olisi vaan rakennukset ja portti sekä kukkalava lemmikkineen. — —

— Ja nyt minä ilmoitan sinulle suuren ilon, — sanoi Aune — sinä pääset meidän kanssamme Ahtolaan, jos nimittäin tahdot tulla.

Lauri ei puhunut mitään, mutta suuri ilo kuvastui hänen kasvoistaan ja hän nyökkäsi päätään myöntymyksen merkiksi.

Aune alkoi nyt kertomaan hänelle Ahtolasta, kiittelemään sen kauneutta ja suloista rauhaa. Ja kertoessaan näytteli hän sukkapuikolla kaikki paikat lampun kuvusta aivan kuin kartasta.

— Tuossa kulkee polku pitkin lahden rantaa. Sitä pitkin sinä sitten lykkäät minua. Siinä ranta-sella kasvaa lumpeenkukkia, niin lähellä, että voisi varsin hyvin rannasta kättään kurkoittaen ottaa niitä. Mutta emme henno sentään, antaa heidän nauttia siinä lyhyttä elämäänsä siniaallon harjalla keinuellen.

— Tässä näet metsän reunan. Sinne nyt katoaa polkumme puitten runkoin väliin ja sinne mekin sitä seuraamme Tapion suureen saliin. Puitten oksat yhtyvät päämme päällä vihannaksi katoksi ja joskus hipasee tuoksuva lehvä kasvojamme.

— Ei aikaakaan niin alkaa puitten välistä välkkyä jotain sinistä ja kohta olemme pienen metsäjärven rannalla. Siinä olen istunut monta kevät-päivää katsellen kuinka rastas rakentaa pesäänsä suureen koivuun. — —

Paljon he sitten vielä puhuivat kesästä ja sen riemuista. Laurikin innostui kyselemään kaikellaista, se kun hänelle oli ihan outo ja tuntematon maailma.

Kun Lauri sitten alkoi hankkia kotiinsa, tiedusteli Aune Jannen äidin terveyttä. Ja saatuaan tietää, ettei hän vielääkään jaksanut pestä pyykkiä, antoi Aune yhden kultarahoistaan vähäiseksi kiitollisuuden osoitteeksi Jannen suuresta vaivasta.

— Onkos teillä nyt puita? Kysyi Aune hämillään.

— On — vastasi Lauri punastuen.

Hän olisi luultavasti vastannut niin, vaikk'ei heillä olisi ollut lastuakaan. Mielessään jatkoi hän: puita kyllä on tällä kertaa, pikku Annilla vaan ei ole kenkiä.

Mutta siitä hän ei puhunut mitään.

Näin kuluivat päivät, viikot ja kuukaudetkin edelleen huonoin ja hyvän säitten vaihdellessa. Ja niitten vaihdellessa vaihteli Aunenkin kamarissa tuska ja lepo, kärsimys ja ilo, toivo ja pettymys.

Sulanut oli jo lumi kaduilta ja Laurinkin puukenkäin pohjat olivat jo kuluneet ohukaisiksi aivan.

Oli sunnuntaiaamu. Pitkästä aikaa oli Aune päässyt pyörätuoliinsa istumaan ikkunan luo.

Kun hän viimeksi istui siinä, kimalteli hanki vielä esplanaadissa. Nyt alkoi siinä jo paistaa viono vihanta ja Runebergin patsaan juuressa alkoivat kevään ensimmäiset kukkaset avata kupujaan auringon lämpimässä.

Aune ajatteli, että nyt on siis jo liikkunut mailla se hellä tuulhenki, jonka lempeätä laulua kuunnellen sortuneetkin nousevat nauttimaan uutta, ihanaa elämätä. Ja hän ajatteli että sellainen tuulhenki sentään on saanut suloisen tehtävän osakseen.

Siihen liittoon tuli Laurikin. Hän oli ihan punainen ja hengästynyt ja ilo loisti silmistä. Hän

kertoi käyneensä satamassa katsomassa, kun ensimmäinen laiva tuli rantaan.

Juhlallisesti oli se lähestynyt liehuttaen lippujaan ikäänkuin tuodakseen terveiset kesän mailta. Ja kuitenkin oli sen kyljessä nimi: „Aavasaksa“.

Lauri sanoi, ettei ensimmäisen laivan tulo koskaan ennen ollut herättänyt hänessä niin suurta riemua kuin tämän saapuminen. Tuliko se ehkä siitä, että he juuri olivat maantieteessä lukeneet Aavasaksasta ja hän tuli ajatelleeksi juhannusaurinkoa, joka paistaa yönkin halki yli pimennossa olleen Pohjolan.

Vai senkötähden sai se hänen sydämmensä niin kovasti sykkimään, että hän nyt enemmän kuin koskaan ennen odotti kesää.

Kovin Aunea ilahutti se, että Lauri nyt enemmän kuin koskaan odotti kesää. Jospa hän sitten vaan ei tuntisi pettymystä!

Yhdessä he nyt Aunen ikkunasta katselivat kuinka hyasintit ja tulpaanit patsaan ympärillä ihan silmissä ylenivät aurinkoa kohden ja levittivät rusolehtiään.

Aune kertoi isän sanoneen niitä katsellessaan, että on aivan kuin meidän kylmä maamme kesken hankiaan ja jäitään yltyisi kukkimaan sen miehen muistolle, joka sitä niin paljon rakasti.

Ja hän oli lisännyt, että mies metallinen siinä hymyilee ylevätä hymyään kukkain puhjetessa ja

lakastuessa ja ihmisvarjainkin vaihdellessa aivan niin-
kuin hymyilee katoavalle katoamaton.

Sillä vielä sittenkin, kun patsaat muruiksi murs-
kautuu, elää se kauneus, mikä ihmishengestä on
heijastanut, sillä se on ijankaikkista alkujuurta.

Heidän siinä istuessaan katsellen kukkasia ja
ihmisiä, jotka yhä taajenevissa parvissa alkoivat
liikkua esplanaadissa, ilmestyi siihen ihan äkkiarvaa-
matta sininen lippu ja parvi valkealakkisia ylioppi-
laita. He asettuivat patsaan juurelle ja kajahutti-
vat ilmoille raikkaau laulunsa kuin kesälinnut ainakin.

Lauri ja Aune aukaisivat ikkunan. Vapaasti
aaltoili siitä nyt sisään kevättilman tuoksu ja laulun
säveleet. „Mun muistuu mieleheni nyt suloinen
Savonmaa“. soi sieltä.

— Niin muistuu minunkin mieleeni — sanoi
Aune ja puristi Lauria käsivarresta. — Ahtolakin on
Savossa!

— Noin sinäkin kerran vielä seisot sinisen lipun
suojaassa, päässäsi valkea lakki — sanoi Aune. —
Niin, se on varma, minä näen sen.

Lauri sävähti punaiseksi ja kävi taas ihan kal-
peaksi. Povea paisutti niin kummallisesti. Hänkin
kerran mukana tuolla! Laulu soi nyt hänen kor-
viinsa taivaalliselta soitolta. Hänen silmänsä vet-
tyivät. Ylioppilasten valkeat lakit lyyryineen suli-
vat nyt hänen silmissään yhteen yhdeksi ainoaksi
suureksi ylioppilaslakiksi ja se oli — hänen! Ei

hän enää tuntenut edes maata jalkainsa alla. Hän oli kuin huumeessa ja heräsi vasta, kun ylioppilaat reippain askelin alkoivat kulkea pois päin marssin tahdissa. Kansanjoukko seurasi mukana. Ihan juokisivat kaikki, pienet ja suuret.

Laurikin hairasi lakkinsa tuolilta, sillä hän ei muistanut muuta, kuin että hänenkin täytyi juosta ylioppilasten jäljestä.

— Joko sinä lähdet, Lauri? — Kysyi Aune surullisesti.

— Niin, hänhän olikin Aunen luona, ei hän siis voinut eikä edes tahtonutkaan lähteä sieltä.

— Juokse vaan sentään sinäkin heidän jäljestään — kehoitti Aune ystävällisesti — niin minäkin tekisin, jos voisin.

Ja sillä hetkellä tunsu hän taas kipeästi jalkainsa puutteen.

— Enkä lähde, ei tee edes mielenikään, vastusteli Lauri.

— Voi sinua Lauri, sinä vaan kiellät itsesi taas, ja tällä kertaa minun tähteni. Mutta sitä et saa tehdä, sinun täytyy nyt mennä.

Lauria ihan itketti. Ajoiko Aune hänet nyt siis pois luotaan ja hänellä oli kumminkin kaikkein hauskin siellä. Eikö Aune nyt voinut uskoa sitä.

Ja hän loi Auneen niin uskollisen katseen rehellisistä sinisilmistään, ettei Aune voinut muuta kuin luottaa hänen sanoihinsa ja puhjeta sanomaan:

— Oi, kuinka sinä olet hyvä, kuinka äärettömän hyvä! Jospa voisin olla yhtä hyvä minäkin!

Ikkuna oli yhä auki ja yhä virtasi siitä sisään kevätilman suloinen tuoksu. Se täytti huoneen ja lauloi siellä pienelle kalpealle kukkaselle uuden elämän ihanaa laulua. Sillä väliste tuntui siltä kuin hänkin kuuluisi niihin sortuneihin, jotka makaavat hangen alla pitkän ja pimeän talven.

— Nyt minä tiedän mitä me teemme juuri tällä hetkellä — huudahti Aune — me lähdemme ulos!

Isä ei ollut kotona, mutta Leenan täytyi suostua, varsinkin kun tohtorikin oli luvannut, että Aune ensimmäisenä lämpimänä kevätpäivänä pääsee ulos, koska ulkoilma varmaankin taas häntä vahvistaisi.

Leena toi nyt eteisesä hänen harmaan päällysnuttunsa, joka tuntui tulleen suuremmaksi talven kuluessa. Samaten otti hän eteisen hyllyltä pyöreästä vakasta hänen pienen harmaan samettihatunsa, jossa ei ollut muuta koristetta kuin ruusukkeelle solmittu silkkinauha ja josta hän niin paljon piti.

Sitten kantoi Leena pyörätuolin porrasten eteen ja vei viimein Aunenkin sylissään siihen istumaan. Ja niin he lähtivät matkaan kaikin kolmen.

He päättivät mennä hautuumaalle, jonne Aunen ensimmäinen kevätmatka ennenkin aina oli suunnattu.

— On hyvä, että saat koetella voimiasi, onko sinussa meidän lykkääjää, tuolin ja minun — sanoi Aune naurahtaen.

Laurin mielestä hänen lykättävänsä tuntui kevyeltä kuin höyhen. Tuoli tuntui pyörivän ihan itsellään eteenpäin. Hän vaan ohjaili sitä, vei hellävaraa ja väisteli epätasaiset kohdat katukäytävällä.

Aunesta tuntui taas kovin oudolle olla ulkona niin pitkästä aikaa. Hänkö itse siinä todellakin istui? Tuntui aivan siltä kuin se olisi ollut joku toinen.

Ennen oli häntä aina kovin kiusannut se, että ihmiset uteliaina katselivat häntä aivan kuin jotain kummaa.

Nyt ei hän ensinkään välittänyt siitä, Tuntui taas ihan siltä, kuin hän itsekin jostain korkeammalta olisi katsellut sitä pientä matkamiestä, joka toisten auttamana pyöri eteenpäin pitkin esplanaadia.

Kuljettiin sitten hiljalleen Välitorin poikki ja sen reunassa aukeni eteen leveä Bulevardikatu. Siitä Aune aina oli pitänyt kovin paljon. Kun siitä yläpäästä katseli suoraan eteensä, näytti ihan siltä kuin ei sillä olisikaan loppua. Sitä katsellessaan Aune aina oli tullut ajatelleeksi ijankaikkisuutta, jolla myöskään ei ole loppua. Ja hän oli ennen luullut että kaikki ihmiset Bulevardia kävellessään ajattelivat sitä samaa.

Mutta Leena oli sanonut, että tuskinpa lienee niin. Näytti ihan siltä, kuin korkeahattuisilla herroilla olisi tärkeämpää ajateltavaa. Ja hän pelkäsi, että hienot neidit tuskin joutuivat muistamaan muuta kuin kauniita vaatteitaan.

Kenties kulkee siinä joukossa joku murheen murtama, joka koettaa luoda vettyneen katseensa kauvemmaksiksi, kohti ijäisyyden kultaporttia. — Sitä vaan ei tarkalleen tiedä mitä toisen mielessä liikkuu.

Hiljalleen kulkivat he pitkin Bulevardia. Siintävältä meren selältä tuli leppoisa tuuli iloisesti liioitellen, löyhytellen. Se humauteli vanhain vaahterain latvoissa ja aukoi vallattomasti äärimmilleen paisuneita nappuja.

Aurinko lämmitti pikku Aunen kuihtuneita jäseniä. Oi, kuinka hän nyt taas oli onnellinen! Hänen parhaat ystävänsä olivat siinä ääressä. Isä tosin ei ollut mukana, mutta Aune tunsu, että hänkin ajatteli pientä tyttöään juuri sillä hetkellä. Ja kaikki ihmiset sitten, joita tulvaili kaduilla, kuinka hän rakasti heitä kaikkia! Ja hän tunsu selvästi, että nekin rakastivat häntä.

Yksi asia Aunella nyt ainakin oli selvillä, — se, että oikein onnellinen oli hän ainoastaan niinä hetkinä, joina se suuri rakkaus täytti hänen sydämensä, se suuri rakkaus, joka ulottuu kaikkialle ja jokaiseen, ja se on Jumala.

Bulevardi oli jo jäljelläpäin ja he olivat kulke-
neet Albertinkatua Lapinlahdenkadulle, jonka päässä
hautuunmaa jo häänoittikin puistoineen. Vähän mat-
kaa sitä katua kuljettuaan, olivat he ison, valkean
kivitalon kohdalla, jota puut ympäröivät ja jonka
seinässä oli isoilla kirjaimilla:

LASTENKOTI.

— Ai, pysähdy, huudahti Aune. Tämä koskee
meitä!

He olivat juuri sen talon portilla, mutta ei siinä
ollut sydämenkuvia koristeina. Muuten siellä oli
hietakäytävät ja puut rivissä aivan kuin Jannen
piirustuksessa. Kovin mielellään Aune olisi men-
nyt sinne sisään katsomaan, mutta ei hän sillä ker-
taa voinut päästä.

Monta pientä tytönpäätä ilmestyi ikkunaan. Aune
nyökkäsi niille tattavallisesti ja ne nyökkäsivät vas-
taan.

Valkea esiliina näkyi olevan jokaisen edessä.
Niin heidänkin lapsillaan sitten, ajatteli Aune.

Oi, kuinka ne näyttivät herttaisilta! He olivat
jo ihan ystäviä ja silloin pyörätuolin täytyi lähteä
liikkeelle. Aune nyökkäsi vielä jäähyväisiksi ja ik-
kunasta vastattiin. Kaikkein pienin näkyi ojenta-
van käsiään hänen jälkeensä. Olisi pitänyt saada
syliinsä se pieni!

Jatkaissaan matkaansa joutuivat he kulkemaan
ruumissaaton rinnalla. Aikaisin väsynyttä vietiin

siinä levolle. Pieni valkea arkku oli isän ja äidin sylissä.

— Kuinka sinä nyt juuri kuolit — sanoi Aune — nyt kun kaikki heräävät uuteen eloon, sortuneetkin hankein alta?

Kirkonkellot soivat surullisesti ja kyyneleet vuotivat surevan äidin silmistä seppeliseen arkun kannella.

— Siinä on nyt murheen murtama, — ajatteli Aune — joka kenties koettaa luoda vettyneen katseensa kauvemmaksi, kohti ijäisyyden kultaporttia, josta hänen pieni lapsensa jo on käynyt sisälle.

Oi, kuinka Aunen oli sääli sitä äitiä! Jos Jeesus nyt eläisi maan päällä, niin varmaan, varmaan hän pysähdyttäisi ruumissaaton, herättäisi pienokaisen kuolleista ja antaisi sen elävänä sen äidille.

Mutta ei ollut nyt Jeesusta eikä ketään, joka olisi armahtanut.

Ruumissaatto kulki kulkuaan uudelle hautuumaalle, mutta pyörätuolia ohjattiin kohti vanhan hautuumaan porttia. Kun he olivat poikenneet siitä sisään, kulki Leena edellä, että Lauri löytäisi tien. Ei sinne ollutkaan vaikea löytää, vähän matkaa vaan valtatieltä oikealle.

Pysähtyivät nyt kummun kohdalle, jossa kohosi tumma hautapatsas nimikirjoituksineen. Leena etsi luutansa pensaikosta ja lakaisi pois kuivettuneet leh-

det, joitten välistä vihanta ruoho jo nosti korttansa ilmoille.

— Kohta saamme tulla istuttamaan kukkasia — sanoi Leena muokaten multaa kädellään.

— Voi, ettei meillä nyt ollut mukana pientä seppelettä tai kukkakimppua, kuten ennen, — pahotteli Aune. Ei saanut kaupoista sunnuntaina. —

Korkeat puut huminoivat hiljaa ja uudelta hau-
tuumaalta kuului hautausvirren surullinen sävel.

— Voi, minkätähden piti sen kaiken olla niin surullista, vaikka ruumiin kuolemalla se oikea elämä vasta alkaakin!

Linnut visertelivät puitten latvoissa elämän lau-
lua — kuolleille.

Oli niin juhlallista, täytyi puhua ihan kuiskai-
lemalla. Aune kertoi Laurille, että isä siihen hau-
dalle tullessaan aina paljastaa päänsä ja vaipuu aja-
tuksiinsa. Aune arvasi, että isä silloin ajatuksissaan
koettaa kohota äidin luo.

Ja poismennessä sanoo hän tavallisesti vaan:

— Hän oli liian hyvä tähän maailmaan.

— Missä sinun äitisi hauta on? — Alkoi Aune
kysellä.

— En tiedä, en muista oikein — sanoi Lauri —
jossain se on syrjemmässä, jonne köyhiä haudataan.

— Etkö sitten milloinkaan ole käynyt siellä?

Olivat he käyneet ensi aikoina isän kanssa. Sii-
hen oli pistetty keppi multa merkitseksi ja isä oli

aikonut teettää siihen puuristin, mutta se oli sitten jäänyt teettämättä.

— Nyt me lähdemme etsimään sitä, — sanoi Aune.

Ja he lähtivät kiertämään pitkin hautuumaan syrjiä, pujottelivat hautakumpuin välitse ja pysähtyivät tunnustelemaan multaan pistettyjä keppejä, joita oli monta. Mutta Lauri vaan ei jaksanut muistaa, mikä hänen äitinsä hauta oli.

— Selvästi muistan hautuupäivänkin. Sanoi hän. — Se oli juuri näin kaunis kevätpäivä kuin tämäkin. Seisoin haudan partaalla isän vieressä ja itkin, sillä sydäntäni särki kovasti. Muistan senkin, että siihen näkyi merenlahti ja että se silloin oli kirkas ja tyyni. Aivan lähellä hautaa kasvoi suuri kuusi. Ja kun seisoin siinä ja itkin, lensi pieni lintunen sen oksalle ja lauloi ihanasti. Luulin sen tulleen lohduttelemaan minua ja luulin sen laulaneen:

— Ole uskollinen ja vilpitöu, niin käy sinulle hyvin elämässä ja kuolemassa. —

Etsiessään asettuivat he nyt sellaiseen paikkaan, johon näkyi merenlahti ja jossa kasvoi suuri kuusi, mutta siinä taas ei ollut keppiä.

Mahdotonta aivan oli heidän löytää sitä, sillä meri näkyi moneen paikkaan, monta kuusta kasvoi ja monta pientä lintua liverteli niitten vihreillä oksilla.

— Isä sen kyllä muistaa, sanoi Lauri.

— Siksi-pä tulemmekin toiste isäsi seurassa etsimään.

Ja he päättivät nyt Leenan kanssa, että samalla kuin he istuttavat kukkia omalle haudalle, laittavat he Laurinkin äidin haudalle juuri samallaisia.

Ja niin he lähtivät paluumatkalle. — — —

Sitten iltasella, kun Aune jo oli asettunut yötiloilleen, alkoivat kaikki ne asiat, jotka hän päivällä oli kokenut, uudelleen kiertokulkunsa hänen aivoissaan.

— Jossain se on syrjemässä — soi Laurin surullinen ääni. Voi, miksi piti sen olla syrjemässä? Minkätähden sielläkin vielä tehdään eroitus?

Leenan täytyi olla siinä lähellä lohduttelemassa.

— Eihän siinä oikeastaan mitään eroitusta tehdä. Mutta haudat kun ovat kalliita näin kaupungissa, niin varakkaammat voivat lunastaa parempia paikkoja. Ja yhdentekevähän aivan on, missä ruumis lepää, kunhan henki vaan on ijäisessä ilossa.

— Aivan, aivan varmaan on Laurin äiti siinä ilossa — riemuitsi Aune — hän kun oli niin hurskas ja hyvä. Ja se Aunea kanssa lohdutti, että he sitten istuttavat kauniita kukkia hänen haudalleen — vaikka se onkin syrjemässä.

Uudelleen kulki siinä ruumissaattokin hautuumaata kohden kirkonkelloin soudessa.

— Ai, ai sentään, kuinkahan, kuinkahan kovasti sen äidin sydäntä särkee?

Aune oli ihan tuskassa ja Leena koetti lohduttaa häntä sillä, että on sanottu: autuaat ovat murheelliset, sillä he saavat lohdutuksen.

— Niinpä nyt lohduttakoon häntä se suuri Lohduttaja, ainoa ja korkein!

Aune näki niin elävänä edessään sen äidin kalpeat kasvot, joihin sanaton suru oli painanut pyhän leimansa. Niin, pyhän, sillä jotain pyhää ja korkeata on sellaisessa suuressa surussa, jota ihmis-kieli ei kykene kertomaan. Eiköhän vaan lienekkin se korkeinta kaikesta siitä, mitä ihmissydän voi tuntea!

Aunekin olisi tahtonut sellaisen suuren surun sydämeensä. Tosin oli hän ikänsä kaiken kantanut murhetta jalkainsa tähden. Mutta se tuntui nyt niin itsekkäältä ja vähäpätöiseltä.

No, mikäs esti suremasta? Mikäs esti surulla saattamasta pienokaista multiin ja itkemästä itkevän äidin kanssa!

Aunen päänalainen kastui taas ihan märäksi sinä iltana ja hentoset sormet liittyivät ristiin peitteen alla.

Kun hän jo oli uniin uupumassa, ojennettiin vielä kahta pientä kättä hänen jälkeensä lastenkodin ikkunasta. Mutta hänen viimeinen ajatuksensa oli:

— Oi, sinä pieni lintukulta, joka lauloit lohdutusta orpopojalle haudan partaalla!

— Oi, jos olisikin aina joku pieni lintunen liverämässä uutta toivoa murheen yössä!

Kevät edistyi edistymistään luonnossa, mutta Aunen poski kävi yhä kalpeammaksi. Näytti siltä kuin elinvoimat päivä päivältä olisivat laskeneet. Mutta isä toivoi, että kesä taas korjaisi kaikki. Oli vaan heti ruvettava hankkimaan maalle.

Mutta eräänä päivänä tuli tohtori tavallista synkempänä Aunen kamarista ja selitti isälle, että nyt oli koetettava viimeistä keinoa ja lähdettävä — ulkomaille.

Se tuli kuin ukkosen isku.

— Viimeistä keinoa, ja auttaisiko sekään? Mutta täytyihän sen auttaa, koska se oli *viimeinen*. Luoja tiesi, Hän yksin tiesi! Vielä oli toivomisen syytä. Ja toivoa täytyi, sillä muuten ei jaksaisi elää.

Se oli heti ilmoitettava Aunelle, sillä matkaan oli päästävä niin pian kuin suinkin.

Aune tuli ensin kovin surulliseksi. Hän oli uneksinut niin valoisia kesäunelmia ja nyt ne kaikki raukeisivat tyhjiin. Mutta Leena lohdutteli, että niin oli usein elämässä, että juuri ne valoisimmat

melkein aina raukesivat tyhjiin ja että siihen oli tottuminen jo ajoissa.

Ja isän mielestä Aunesta olisi pitänyt tuntua oikein hauskalta päästä omin silmin näkemään etelä-Euroopan kauniita maita. Ja entäs sitten matka ensin meren yli! Aavalle merellehän Aunen aina oli tehnyt mieli päästä, sinne missä ei näy rantoja ei ääriä, ei muuta kuin taivaan korkea kansi. Ja liittyihän siihen matkaan pääasiana heidän elämänsä iloisin ja ainoa toivo — Aunen paranemisen toivo.

Mutta Aune hymyili surumielisesti sille ilolle.

Kannettiin nyt sisään matkalaukut. Täytyi vaan alkaa keräillä kokoon kapineita, sillä kahden päivän päästä piti sen suuren laivan, joka veisi heidät kotimaan rannasta, lähteä matkaan.

Aune oli ennen aina keväisin tahtonut itse olla mukana matkalaukkuja täytettäissä. Hän oli tahtonut omista tavaroistaan itse määrätä jokaisen kapineen joka laskettiin sinne. Ja hänestä oli ollut ylen tärkeitä, missä järjestyksessä kirjat olivat ja mikä joutui äidin valokuvan naapuriksi. Ja siinä kaikessa oli hänestä ollut ihan omituinen viehätöksensä. Nyt oli hän ihmeellisesti välinpitämätön kaikesta siitä. Leena sai panna matkalaukkuun mitä ikinä tahtoi ja missä järjestyksessä tahansa.

Leena oli ensin ihan ymmällä, sillä hänenkin piti nyt mukaan sille pitkälle ulkomaanmatkalle näin

äkkiiarvaamatta. Mutta siinä vaan ei ollut pitkiä arvelemisen aikoja.

Toisen päivän iltapuolella olivat kaikki kapineet jo hyvissä ajoissa valmiina eteisessä matkaa varten. Aunekin oli jo matkapuvussa, tummansinisessä leningissään ja helminauha kaulassa.

Hän oli lähettänyt kutsumaan Lauria puheilleen ja odotti nyt jännityksessä hänen tuloaan. Mutta Lauri viipyi kauvan.

— Kenties hän ei pääse ensinkään, ajatteli Aune. Ja hänen sydäntään alkoi jo ahdistaa se ajatus.

Kaikkein rakkaimmat ja kauniimmat kertomus- ja kuvakirjansa oli hän laittanut paperikääröön ja kirjoittanut päälle Laurin nimen ja osoitteen, sillä hän oli päättänyt antaa ne muistiksi hänelle.

Siinä Lauri arvon tulikin ihan viimeisessä hetkessä. Ilonkyynel herautti Aunen silmään — ilon vaiko surun?

— Niin se nyt kävi — sanoi hän. — Mutta, jos Jumala suo — niin me kerran vielä vietämme kesää Ahtolassa.

Laurin täytyi silloin luvata, että hän säilyttää ne Jannen tekemät tärkeät piirustukset kalleimpana tavaranaan ja ettei hän milloinkaan unohda heidän yhteistä tuumaansa, heidän elämäntehtäväänsä.

Lopuksi uskoi Aune ne kolme jäljellä olevaa kultarahaansa Laurin huostaan. Hän kyllä tietäisi, miten ne parhaiten olisivat käytettävät.

Eikä auttanut enään muuta kuin lähteä laivalle. Lauri sai nyt tehdä viimeisen palveluksensa pikku Aunelle — lykätä hänet pyörätuolissa rantaan.

Kun he kulkivat patsaan ohi, nyökkivät hyasintit jäähyväisiään iltatuulella, aivan kuin lähettääkseen suloterveisensä etelän kukkasille. Aunekin nyökki niille armaille ystävilleen, joitten kehitystä hän niin hartaasti oli seurannut.

Samaan liittoon tulivat serkutkin ajaen. He olivat pelänneet myöhästytävänsä ja ottaneet hevosen. Hiljalleen ajoivat he nyt pyörätuolin jäljessä. Heillä oli kummallakin iso kukkavihko mitä kauniimmista ruusuista. Mutta heistä tuntui vaan niin kummalliselta, aivan kuin olisivat kulkeneet ruumissaatossa.

Saimi itki katkerasti. Hän sanoi tietävänsä ihan varmaan, ettei Aune enään milloinkaan palaa siltä matkalta ja hän katui, että oli panettanut ainoatakaan punaista ruusua kukkavihkoonsa.

Rantaan päästyä sanoi Aune kiireesti hyvästi saattajilleen ja isä ja Leena kantoivat hellävaraa pyörätuolin laivan peräkannelle.

Aunesta tuntui taas niin oudolle, aivan kuin joku vieras olisi istunut pyörätuolissa ja hän itse jostain loitommalta olisi katsellut liikettä rannalla ja merelle lähtevän laivan kannella.

Mutta kun laivamiehet olivat irrottaneet paksut köydet ja laiva hiljalleen rupesi etenemään laitu-

rista, tunsi Aune sydämensä ahdistuksesta, että hän siinä istui pyörätuolissa ihan itse.

Monta oli siinä matkaan lähtijää, mutta vielä useampia jäi rannalle. Serkutkin seisoivat siellä huiskuttaen nenäliinojaan, mutta Aunen silmä etsi väentungoksesta pientä punaista lakkia, jossa oli tupsu päänilaella.

Siellä sen omistaja seisoikin surullisena ja kalpeana. Aune ajatteli, että tulikohan Laurin yhtään ikävä häntä. Hän ei ollut puhunut mitään, kun Aune sanoi lähtevänsä, ei sanaakaan.

Eron hetkenä, kun laiva eteni etenemistään ja ihmiset rannalla yhä pienenivät, tunsi Aune oikein kuinka paljon, paljon hän piti Laurista. Olisi tehnyt mieli sanoa vielä edes sanan, huutaa sinne rannalle:

— Jumalan haltuun!

Mutta se ei olisi kuulunut enään. Aune kohotti nyt vaan kättänsä taivasta kohden merkiksi ja Lauri näkyi ymmärtävän hänen sanatonta kieltään, sillä rannallakin nousi pieni kätönen kohti korkeutta.

Sitten ei enään voinutkaan eroittaa mitään. Kaikki ihmiset sulivat yhteen mustaksi juovaksi, joka viimein näytti vaan pieneltä pilkulta. Ja lopuksi ei näkynyt sitäkään.

Mutta rauha oli jälleen palannut Aunen sydämeen. Se olikin poistunut sieltä vaan sentähden, että hän hetkeksi oli unohtanut taivaallisen Isän.

Oli unohtanut, etteivät mitkään merten aallot voi eroittaa niitä, joilla on yhteinen matkan määrä Hänen luokseen.

Ilta oli lämmin ja ihana. Laiva kiiti jo täyttä vauhtia meren hiljalleen aaltoilevaa pintaa, jossa ilta-aurinko kimalti ja välkkyi.

Auringon valossa jäi Helsinki sinne rantaselle loistamaan ihme kaupunkina. Valkeat kivimuurit heijastivat kirkkautta ja tuhannet ikkunat säteilivät kuin puhtain timantti.

Kuka olisi luullut surun ja kärsimyksen milloinkaan vaeltavan niitä katuja!

Sielläkö todella hän, Aunekin, oli asunut? Sielläkö hän oli kuunnellut myrskyn ulvovaa ääntä pilkkopimeinä talviöinä?

Sielläkö vainen puukenkäpoika otsansa hiessä oli juoksuttanut sanomalehtiä kylminä aamuina ja sielläkö istui sairas lapsi lukien läksyjään ja tehden taulunpuitteita pyykkimuijan kosteassa kamarissa? — — —

Hetken loisti Helsinki vielä ilta-auringossa tornineen ja huippuineen, mutta sitten laiva teki käänteen aukeammalle ulapalle, jossa ei näkynyt ääriä ensinkään.

Aune katseli kotimaansa katoavaa rantaa hiljainen kaiho sydämissään. Sinne nyt jäivät kotimaan kädet kukkumaan ja nuoret tuomet tuoksumaan tyynillä rannoilla.

Mutta Jumala on kaikkialla ja Hänen rakkautensa rakentaa sillat tähdestä tähteen. Ja Hänen kätensä ohjaa ihmistenlapsia heidän teillään ja poluillaan, ja hyvä on olla Hänen turvissaan!

Nyt ei Suomesta enää näkynyt muuta kuin kaitainen juova taivaan rannalla. Aune sulki silmänsä säilyttääkseen sen kuvan niin kauvan kuin suinkin.

Ja kun hän nyt istui siinä silmät suljettuina katsellen kaitaista juovaa taivaan ranteella, ilmestyi siihen pieni poikanen, joka kokotti kättään korkeuteen.

Ei Aune nyt enään kysynyt hänen nimeään. Mutta hän tunsi hänet siksi veljekseen, jonka hän kerran oli nähnyt unissaan. Ja Aune tunsi sielussaan taivaallista riemua siitä käden asennosta, sillä hän tiesi, mitä se merkitsi.

Ja hän tiesi nyt, että todellisesti onnellinen on ihmistenlapsista ainoastaan se, jonka silmä tähtää ijäisiä asuntoja. Ja se onni ei riipu mistään maallisista ehdoista ja eduista.

Kun Aune vihdoin aukaisi silmänsä, ei näkynyt enään mitään juovaa taivaan ranteella. Aurinko meni siellä vähitellen mailleen, ilta alkoi hämärtää ja tuuli tuntui kiihtyneen. Mustia pilviä ajeli taivaalla ja yhä kovemmin alkoivat aallot heiluttaa laivaa.

Pyörätuoli ei tahtonut enään pysyä paikoillaan. Sentähden isä ottikin Aunen käsivarrelleen ja kantoi

hänet hyttiin, jossa he heti laittoivat hänet levolle. Mutta nukkumisesta ei voinut olla puhettakaan. Laiva pyöri nyt uiin, että isä ja Leena vaan seiniin nojailemalla voivat pysyä pystyssä ja ulkoa kuului meren pauhu ja laivan rytinä ja ryske. Aallot tuntuivat heittelevän sitä kuin lastua vaan. Oi, kuinka ihmisvoima taas tuntui vähäiseltä.

— Noin juuri elämänkin ulappa ihmisen pientä purtta heittelee — sanoi Leena — ja onneton se, jonka peräsintä ei pitele voimakkaampi käsi.

— Pelkääkö lapsikultani? Kysyi isä.

— En vähääkään, sillä minun peräsintäni pitää se Voimallisin.

Aunen kasvot olivat vastapäätä hytin pientä, pyöreätä ikkunaa. Ja hän tuijotti siihen, mutta siitä katseli vaan pilkkopimeä sisään. Väliste sentään oli aivan kuin jotain valkeata olisi väipähtänyt ohii. Se oli varmaan korkean aallon vaahtopäinen harja.

Ja kun Aune katseli sinne pilkkopimeään, ilmestyi ikkunaan vanha tuttava ja ystävä. Se oli iltatähti, joka oli noussut taivaan ranteelle ja pääsi pilkistämään pilvien lomasta. Nyt hän oli aivan kuin omassa sängyssään. Noin juuri oli sama tähti katsellut hänen huoneensakin ikkunasta sisään.

Kenties näytti sen loisto vieläkin lempeämmältä nyt, kun se oli tullut lohduttamaan yön vaaroissa harhailevia. Ijäisen rakkauden kieltä se puhui.

Niin se on — missä ei ole pientä lintua laulamassa, siellä nousee kirkas tähti taivaan vahvuudelle valottamaan. Mutta Jumala on kaikki kaikissa.

Aunella oli isän käsi toisessa kädessään ja Leenan toisessa. Hän likisti niitä hellän hellästi hentosilla käsillään. Ja hän puhkesi nyt kiittämään heitä heidän rakkaudestaan häntä kohtaan, jota hän ei ollut ansainnut, mutta jossa hän oli saanut lämmitellä ikänsä kaiken. Ja hän ymmärsi, että sekin rakkaus säteenä lähti siitä suurimmasta.

Oi, hän oli ollut ja hän oli niin onnellinen! —

Laineet yhä heittelivät laivaa kuin pientä lastua vaan. Mutta Aune sanoi, ettei hän pelkäisi sittenkään, vaikka laiva sortuisi aaltojen alle ja peittyisi sinne, syvälle meren syvyyteen.

Sillä kuolemata ei olekkaan olemassa niille, jotka odottavat „uusua taivaita ja uutta maata“.

*   *   *

Muutamia viikkoja sen jälkeen kulki suuri laiva taas meren aukeata ulappaa. Oli kirkas kesäpäivä. Meren maininki nousi ja laski tyynesti ja taisesti. Kullalle ja hopealle hohti veden kalvo ja leppoiset laineet hyväilivät laivan laitoja.

Mutta laivan peräkannella istui vanha herra tyhjän pyörätuolin vieressä. Ja sanaton suru oli painanut pyhän leimansa hänen kasvoihinsa.

Niin laiva teki äkkiä käänteeseen niemen nenitse. Ja rannalla siellä hohti Helsinki auringon valossa ihmekaupunkina niinkuin ennenkin tornineen ja huippuineen.

Ja kun ranta läheni, nostettiin laivalla lippu liehumaan. *Mutta* se nostettiin vaan puoliväliin tankoa murheen merkiksi, sillä laivalla oli ruumis. —

Matkustajien joukossa oli pieni tyttö. Ja kun hän kuuli, että laivalla oli ruumis, kävi hän kovin totiseksi. Hän tuli Leenan luo, joka istui yksinään mustiinsa puettuna, ja kysyi hiljaa:

— Kuka on kuollut?

Niin Leena otti sen pienen tytön käden käteensä ja vastasi surun sortamalla äänellä:

— Rakas lapseni, pikku Aune on kuollut.

Ja Leena kertoi nyt siinä, laivan laskiessa Helsingin tyyneen satamaan, — hän kertoi siinä kuuntelevalle tytölle pikku Aunen elämän tarinan.

— Sahattiinko sen jalka sitten poikki? Kysyi lapsi pyyhkien kyyneleet poskeltaan.

— Ei sitä sahattu. Ennenkun ennätettiin sahata, lähti Aune pois, levähytti siipensä lentoon aivan kuin muuttolintu vieraalla maalla.

Monta vuotta on kulunut. On kevät. Hanget ovat sulaneet pohjolan metsistä, joissa kevät-purot nyt iloisesti lirisevät. Ja muuttolinnut ovat palannet pesilleen etelän mailta.

Helsingin esplanaadissakin on vieno vihanta jo alkanut paistaa. Ja aavalta meren selältä tulee lep-poisa tuulenhengi iloisesti liihoitellen, löyhytellen. Uutta elämän toivoa tuo se mukanaan. Ja puut au-kovat nuppujaan. Ja kukka nostaa varttaan maasta.

Esplanaadissa kävelee parvi ylioppilaita, uuden uutukaiset, vasta voitettut valkolakit päässä. Kuin pohjolan keväinen päivä, niin valoisana on elämä heidän edessään. Kevään toiveet kutovat kultakan-gastaan tuolla taivaanranteella. Ja heidän mielensä palaa suuriin sankaritöihin siinä sodassa, jota valkeus käy pimeyden valtoja vastaan. Ja kaikki se kauneus, mikä ihmismieltä voi ihastuttaa, nostaa heidät ihan-teiden maahan ylemmäs arkielämän pikku puuhia ja vähäpätöisyyksiä.

Runebergin patsaan luo jouduttuaan, pysähty-vät he siihen ja laulun sävelinä nousevat keväiset tunteet kohti taivaan korkeata kantta.

Pohjoisesplanaadilla on patsaan kohdalla kivitalon ensimmäisessä kerroksessa ikkuna, jossa illan hohde välkkyi. Ja Lauri katsoo siihen ja lapsuusajan muistot heräävät hänen mielessään armaina ja ihanaisina.

— Ennustuksesi on käynyt toteen. Nyt minä seison täällä.

Mutta ei avaudu ikkuna. Eikä ilmesty siihen armaita kasvoja.

Lauri jää siihen seisomaan vielä sittenkin, kun toverit lähtevät toisaalle. Hän ei ole kuullut sanaakaan Aunesta sen illan jälkeen, jona se armoton laiva vei hänet kotimaan rannasta kauvas vieraille maille. Sillä muutaman päivän perästä Aunen lähdettyä kiikkui Laurikin meren aalloilla — „Aava-saksa“ vei hänet silloin Ouluun. Eikä hän ole käynyt Helsingissä sen koommin. Ja harvoin on hän enään viime vuosina muistanutkaan pikku Aunea.

Mutta kun hän nyt seisoo siinä katsellen kuinka illan hohde välkkyi ikkunassa, tuntuu siltä kuin hän ei voisi liikkua paikaltaan, ennenkun hän on nähnyt Aunen.

Ja kuinkahan onkaan — vaikkei hän tietensä olekkaan viime aikoina ajatellut Aunea, niin tuntuu nyt ihan siltä, kuin kaikki hänen ponnistuksensa näitten vuosien kuluessa olisivat olleet vaan sitä varten, että hän kerran saisi seisoa patsaan juuressa Aunen ikkunan alla päässään valkea lakki.

Mutta ei tule Aune ikkunaan.

Lauri lähtee kävelemään. Poikkeee aivan kuin tietämättään sisään tutusta portista ja avaa raskaan oven, joka vinkuu saranoillaan niinkuin ennenkin. Ja hän tuntee ne portaat joihin hän kerran kompastui puugengissään. Mutta ovessa, jota hän etsi, on outo nimi, tuntematon aivan, vieras vainen.

Hän palaa takaisin, seisoo portilla, tuntee katuvierustan terävän syrjän, johon pyörätuoli tärähti, silloin kun he lähtivät hautuumaalle. Ja hän alkaa astua niitä samoja katuja. — Välitorin reunassa aukeaa leveä Bulevardi hänen eteensä vanhoine vaahteroineen, joitten latvoissa iltatuuli humautelee.

On aivan kuin joku toinen veisi häntä, taluttaisi hellästi kädestä. Ne on lapsuusajan armaat muistot. Muisto, jostain ihanasta, jota ei koskaan voi unohtaa ja joka ei milloinkaan tule takaisin.

Ja ne vievät häntä ne muistot, kuljettavat Albertinkatua Lapinlahdenkadulle. Hän pysähtyy tutun rakennuksen portille. Ja monta pientä tytön-päätä ilmestyy ikkunaan. Ja kaikki on aivan niinkuin ennenkin.

Niin hän tulee hautuumaalle ja kulkee vähän matkaa valtatieltä oikealle, eikä siellä olekkaan kaikki entisellään.

Sinne on tumman muistomerkin vierelle ilmestynyt pieni risti valkeinta marmorina. Ja siinä valkeassa ristissä on kultaisilla kirjaimilla:

AUNE.

— — — Oli jo myöhä, kun Lauri sinä iltana tuli kotiinsa. Vanhemmat asuivat vielä siinä samassa huoneessa. He olivat jo odottaneet häntä.

Isä ei voinut kyllikseen katsella Lauriaan. Oliko se todellakin sama pieni poika, joka ennen kulki siinä ryysyvaatteissaan surullisena ja kalpeana? Nyt oli hän pitkä ja sorja, mutta hänen kasvonsa olivat vielä viattomat ja puhtaat kuin lapsen. Isää ihan itketti ilosta, kun hän katseli Lauria.

Ja entäs se lakki sitten! Isä katseli sitä aivan kuin jotain pyhää kapinetta. Sellaista ei hän milloinkaan ollut pidellyt kädessään. Hän otti varovaisesti käteensä Laurin lakin, käänteli ja katseli sitä joka puolelta.

Laurikin tarkasteli isäänsä. Hän oli tehnyt sen huomion, että isän kädet vapisivet paljoa enemmän entisestään ja että otsaan oli ilmestynyt monta uutta poimua. Mutta muuten oli hän nyt onnellisemman näköinen kuin ennen ja hänen katseensa oli kirkas ja rauhallinen.

Oi, sitä rakasta isää! Lauri tiesi, ettei hän milloinkaan voisi valehdella eikä koskaan tehdä toiselle vääryyttä, ennen hän kuolisi.

Mutta Laurin sydäntä ahdisti sinä iltana kalvava suru. Hän nousi kävelemään edestakaisin sen pienen huoneen lattiata ja pysähtyi väliste ikkunan alle. Katse kulki tuttua uraansa sinne vastapäätä olevaan maakerrokseen ikäänkuin nähdäkseen lukiko Janne, vai tekikö taulunpuitteita.

Laurin kysymättä sanoi isä:

— Janne ei asu enään siellä. He muuttivat pois huoneen kosteuden tähden. Häntä sinun heti pitää tavata. Hän pääsi ylioppilaaksi jo viime kevännä. Kuka olisi luullut hänen tulevan niin terveeksi ja reippaaksi? Kyttyrää ei huomaa juuri ensinkään. Hän vaan ei liioin herrastele. Väliste tulee hän työpaikalleni, ottaa vasaran kädestäni ja hakkaa monta tuntia miehen tavalla.

— Te olette vanha ja väsynyt — sanoo hän. Ja kun ensin estelin häntä, jotta:

— Mitäs herra tällaista työtä, hän vastasi:

— Mikäs herra minä teille ja samallaisia herrojahan me ollaan kaikki.

— Ja usein olen nähnyt hänen vetävän äitinsä raskasta pyykkitiinua käsirattaissa rantaan.

— Voi, sitä kunnon poikaa! — Puhkesi Lauri sanomaan. Ja hän hehkui halusta päästä puristamaan Jannen kättä.

Oo, hän muisti kyllä sen ajan, jolloin Janne valjuna vapisi kelkan perässä, kuin hän veti häntä kouluun, sen ajan jolloin hän näki nälkää huoneessa, josta löyhähti vastaan kellarinhaju. —

Emintimä oli tehnyt tilan Laurille heidän omaan sänkyynsä ja heidän piti itsensä nukkua lattialla. Mutta Lauri sanoi, ettei sellainen asiain järjestys voinut tulla puheeksikaan. Juuri entisillä yötiloiltaan tahtoi hän nukkua. Piti koetella näkeekö siinä vielä yhtä hyviä unia kuin ennen.

Lauri auttoi emintimää vuoteitten valmistamisessa.

Hän oli heti huomannut, että se kova ja tyyli ilme oli kadonnut äitirukan kasvoista ja sijaan oli tullut jotain hyvää ja lempeätä.

Ennenkun he kävivät nukkumaan, istuutui äiti Laurin viereen, otti häntä kädestä ja pyysi sydämmestään anteeksi entisen kovuutensa häntä kohtaan. Hän ei ollut tietänyt paremmasta silloin. Ikuinen rakkaus ei ollut silloin vielä päässyt paistamaan hänen jäiseen rintaansa.

Ja hän meni piironginlaatikolle ja otti sieltä esille — pikku Annin kengät, jotka olivat ostetut Laurin Oulusta lähettämällä säästörahoilla. Ne olivat kovin sievät pikku kengät. Kärjissä oli vähän kiiltonahkaa niinkuin Lauri kirjeessään oli määrännyt. Ja näkyi, että niissä oli kävellä tallusteltu, sillä toinen oli kannalta vähän läntistynyt. Ne olisivat voineet kestää vielä kauvan, mutta pikku Anni ei tarvinnut sitten enään kenkiä, ei kenkiä eikä muuta.

Lauri oli hellitä itkuun, mutta se ei olisi ollut miehekästä. Hän nousi kävelemään ja koetti puhua muuta. Hän kertoi siitä, kuinka hän tervaveneessä oli laskenut Oulujoen kuohuvia koskia, kuinka siellä vesi nousee vaahtopylväinä paasista ja valtava pauhu estää ihmisäänen kuulumasta.

Mutta yli kosken pauhun kuului nyt hänen sydämmensä vaikeroiva ääni, ja se huusi takaisin

pikku Aunia — pikku Aunia ja sitä toista. Oi, kuinka olisi tehnyt hyvää, jos kaksi hentoa käsi-vartta nytkin olisi kietoutunut hänen kaulaansa niinkuin muinen, kun hän iltasella tuli kotiin surulliselta matkalta! — —

Niinpä hän nyt lepäsi siinä entisillä yötiloillaan. Ja hän ajatteli, että siinä sentään oli ollut hyvä nukkua. Se oli kumminkin ollut hänen kotinsa lattia ja kodin lattia on pehmeä ja lämmin. Ja siinä oli ollut niin hyvä levätä puhtaalla omallatunnolla ja rinta täynnä rauhaa.

— Oi, onnellinen hän, jos aina voi säilyttää sydämensä niin vapaana kaikesta saastasta kuin oli sen pienen pojan, joka muinen nukkui ryysyvuoteellaan seinivieressä lattialla! — —

Mutta vaikka siinä olikin hyvä levätä, pakenivat unenhenget kumminkin hänen vuodettaan. Ja väikkyi siinä vaan pieni valkea risti kultakirjaimineen.

Kenties se olikin ollut vaan hairahdus. Kenties sitä ei ollutkaan todellisuudessa. Olisi pitänyt koetella kädellään. Mutta sitä hän ei olisi rohjennut. Hän oli vaan seisonut sen edessä paljastetuinpäin, hengessään koettaen kohota Aunen luo.

Mutta missä oli hän? Ja kuka hän oli? Ja oliko häntä ollenkaan?

Tähtitarhain riemujako hän katseli katoamattomassa kirkkaudessa?

— Ooh, ja minä matelen täällä maan tomussa!

Ja oliko häntä ollutkaan?

Oliko hän ehkä ollut sen kaikkein korkeimman ja pyhimmän ilmaus, sen joka pakenee pois jo silloin, kun yrittää sitä nimeltään mainita, saatikka sitten käsin kosketella.

Ooh, Laurin täytyi hypätä pystyyn ja itkeä ahdistustaan yön hiljaisuudessa. Hänen täytyi langeta maahan kasvoilleen sen pyhimmän eteen, joka poltti hänen sielussaan, joka vaati häntä pudistamaan pölyt jaloistaan ja jonka edessä hän vapisi — ja joka pakeni häntä, mutta jota kuitenkin aina täytyi tavoitella. Sillä se oli ihaninta kaikesta!

— — Hän lepäsi jo tyyntyneenä vuoteessaan, mutta unenhenget vaan vielä väistyivät häntä.

Aikaisen aamun sarastus valaisi jo itäistä taivaanrantaa. Kohta se hehkui kultana ja purppurana. Ja vihdoin lensi sieltä kultaiset nuolet suoraan heidän hueneeseensa.

Lauri alkoi katsella ympärilleen. Pöydällä siellä, johon isä sen oli asettanut illalla, oli hänen valkea ylioppilaslakkinsa, jonka voittamista hän oli pitänyt elämän korkeimpana onnena.

Mutta hänen täytyi nousta kädellään koettamaan oliko se todellakin siellä.

Oli se, eikä se edes yrittänytkään paeta. Mutta se olikin vaan palanen vaatetta eikä sillä semmoiseen voinut olla mitään merkitystä hänen elämänsä onnen mittaajana.

Pöydällä lakin vieressä oli se pieni puulaatikokokin, jonka äiti illalla oli tuonut vinniltä. Siihen Lauri Ouluun lähteissään oli kätkenyt kalleimmat tavaransa, ja kannen oli hän naulannut kiinni suurilla rautanauiloilla.

Hän yritti nyt kantta auki ja saikin siihen senverran rakoa, että sai pistetyksi kätensä sisään.

Ensimmäiseksi tuli sieltä esille pienet punaiset kintaat, jotka olivat kuluneet rikki peukaloista ja kärjiltä.

— Oi sentään! Lauri vei ne huulilleen ja suuteli hellästi.

— Toden totta ne olivat hänen kalleimpia tavaroitaan!

Sitten otti hän sieltä paksun paperitukun. Kyläpä siinä oli kääreitä. Mutta viimein tuli sieltä esille iso paperiarkki. Lauri levitti sen eteensä pöydälle. — Se oli se Jannen tekemä tärkeä piirustus. Lauri jäi istumaan sen eteen pää käden varassa. Hän katseli kuinka lemmenkukat sinersivät siinä ikkunan alla.

Ja hän tiesi nyt, minkätähden hän oli ponnistellut ja minkätähden pyrkinyt pysymään hyveen ja totuuden tiellä. — Sentähden vainen, että hän ker-
ran kelpaisi olemaan opettajana siinä koulussa, jonka Aune laittaa niille lapsille. —

Aurinko oli jo kohonnut täyteen loistoonsa taivaanranteelle. Se valaisi nukkuvan kaupungin hiljaiset kadut. Se valaisi sen pienen huoneen, jossa

Lauri istui miettien elämänsä korkeinta kysymystä. Ja sen lempeät säteet kuiskailivat hänelle:

— Minä olen Aune . . . . .

Mutta minkätähden oli Aune nyt oikeastaan ilmestynyt hänelle? Minkätähden oli hän saattanut hänen sielunsa vapisemaan ahdistuksen tulessa? — Senkötähden, että Lauri muistaisi pysyä uskollisena hänen asialleen?

Ja Lauri ymmärsi nyt, että Aunen asia oli hänenkin elämänsä korkein tarkoitus. Ja ollakseen sille uskollisena ei hänen tarvinnut rakentaa taloja, ei linnoja kivistä eikä puusta.

Sillä Aunen asia puhui hänelle lemmenkukan sinisilmästä siinä ikkunan alla. Se puhui hänelle pienen kintaan kuluneista silmukoista.

Ja Aunen asia oli rakkaus ihmistenlapsiin. —

Lauri aukaisi ikkunan ja joi virvoittavaa aamu-ilmaa.

Ja alhaalla siellä hohti Helsinki tornineen ja huippuineen. Mutta Lauri tiesi, että niitten kattoin alla oli paljon ahdistusta ja tuskaa. Ja hän hehkui halusta päästä sitä lieventämään.

Kauvan käveli hän vielä edestakaisin sen pienen huoneen lattialla. Hän pysähtyi sängyn eteen ja katseli siinä nukkuvia.

Oi, hänen rakasta isäänsä? Kuinka hänen sydämensä pitkien vuosien kuluessa oli palanut halusta päästä häntä näkemään.

Ja se oli todellakin hän! Käsi vapisi nukkuis-
sakin sängyn laidalla.

Ja nurkassa tuolla oli raskas rautamoukari.

Oi, kuinka onnellista, että hän vielä oli elävään
joukossa, ettei vielä ollut liian myöhäistä! -- —

*

Mutta kun hän laski polttavan päänsä valkealle
tyynynpäälliselle vihdoinkin nukkuakseen, näki hän
edessään vastaisen elämänsä viitoitetun tien.

Eikä se hukkunut ihaniin utupilviin, vaan se
kulki jokapäiväisen elämän karua maata, kärsiväin
ja unhotettuun keskitse.

Itsensäkieltämisen taivalta se kulki voitosta
voittoon.

Ja sen tien päässä toivoi hän vielä kerran saa-
vansa nähdä Aunen.

Suom. lastenkirj. 3.

Hellen

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1408

X

Kustannusosakeyhtiö **Otavan**
kustantamaa

Nuorisokirjallisuutta:

Pohjan Pimeillä Perillä. Kertomus Norjalaisesta napaseuturiekistä 1893—1896 kirj. Fridtjof Nansen. Ilmestyy 30 vihossa à 60 p. Noin 300 kuvaa ja karttoja.

Suksilla poikki Grönlannin. Kirjoittanut Fridtjof Nansen. Runsaasti kuvilla ja kartoilla varustettu. Nid. 8: —. Sid. 9: 25.

Veneellä poikki Suomenniemen. Seikkailuja Pohjanmaan vesillä ja saloilla. Kirj. Arvo K. Kuvilla. 2: 85. Sid. 3: 50.

Luotsi ja hänen vaimonsa. Kirjoitt. Jonas Lie. Suomentanut *Teuvo Pakkala*. Hinta 1: 50. Sid. 2: —.

Aseet pois. Kirj. Bertha v. Suttner. Tekijän luvalla mukaellusta ruotsinnoksesta suoment. *Alli Nissinen*. 1: 50. Sid. 2: —.

Salakuljettajat. Kirjoittanut Richard Melander. Suomentanut *Teuvo Pakkala*. Sid. 2: 50.

Pikku Lordi. Kirjoittanut Frances H. Burnett. Sid. 2: 25.

Sydän. Kirj. Edmondo de Amicis. 1: —.

Kehitysaikana. Kertomus tytöistä. Kirj. Tea. 2: —.

Tähtisen perhe. Kirj. Toini Topelius. Sid. 2: 50.

Seitsemän veljestä. Kirj. Aleksis Kivi. Nuorisolle Samuli S. 2: 50.

Elias Lönnrotin nuoruus. Kirj. E. Nervander. Kuvilla. 2: 25.

Pieniä kertomuksia. Kirj. Otto Tuomi. 1: 75.

Hinta 2: 25.